

HORSBANERET

1924

I GETSEMANE

KORSBANNERET

In hoc signo vinces.

KRISTLIG KALENDER

FÖR ÅRET

1924

REDIGERAD AV C. A. LINDVALL

Fyrtiofemte årgången

ROCK ISLAND, ILL.
AUGUSTANA BOOK CONCERN

*Verken icke för att få den mat som förgås,
utan för att få den mat som förbliver och
som har med sig evigt liv. Joh. 6: 27.*

*När I haven gjort allt som har blivit eder
befallt, då skolen I säga: "Vi äro blott ringa
tjänare: vi hava endast gjort vad vi voro
pliktiga att göra." Luk. 17: 10.*

*Lovet och priset, och visheten och tacksä-
gelsen, och äran och makten och starkheten
tillhöra vår Gud i evigheternas evighet.
Upp. 7: 12.*

Innehåll

I.

	SID.
Vid korsbaneret (poem). Av GUSTAF E-N....	5
När Korsbaneret kom till — och litet till. Av JULIUS LINCOLN	7
Hälsning till Julen (poem). Av CARL KRAFT	18
Guds julgåva. Av EMIL LUND.....	20
I signad juletid. Av C. A. LINDVALL.....	25
Ett minne. Av S. FREDÉN.....	29
Tron och rättfärdiggörelsen (poem). Av MAURITZ STOLPE	37
Hälsning från Sveriges ärkebiskop, Nathan Söderblom	40
Glädjen att få giva, medan man lever. Av C. F. Sandahl	45
Bibelstudium i söndagsskolan. Av G. A. FAHLUND	57
Den som vinner (poem). Av GUSTAV FLETWOOD	62
De nya seminariebyggnaderna. Av S. G. YOUNGERT	65
”Tänken på dem som äro i bojor”, ett motto. Av C. A. LÖNNQUIST.....	71
Judemissionen — lönar den sig? Av JOHN RESNICK	80
Säg oss din hemlighet (poem).....	88
Till Österland. Av CARL CHRISTENSON.....	90
Bibelsång. Av MARTIN LUTHER	104
Sveriges ärkebiskop i Amerika. Av C. A. LINDVALL	107
Vårt svenska arv. Av S. G. ÖHMAN.....	111
Ett älskligt herdaminne. Av C. A. LINDVALL	124
På tacksägelsedagen (poem).....	130

II. DE SOM GÅTT.

I vilan ingångna pastorer.

Din vila njut (poem). Av —R—.....	132
Kr. Rosenthal. Av F. M. ECKMAN.....	134
John Torell. Av C. A. LÖNNQUIST.....	137

	SID.
Alfred Melin. Av J. A. KRANTZ.....	149
John Emil Lindberg. Av A. P. WESTERBERG..	155
Matthias Wahlström. Av L. G. ABRAHAMSON	159
Aftonklämtning (poem)	164

I vilan ingångna samfundsmedlemmar.

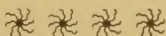
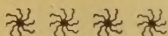
Carl August Storm. Av S. F. HAMMARLÖF....	166
O. W. Lindorff. Av C. A. LINDVALL.....	167
Jennie Virginia Stark. Av G. K. STARK.....	171
Anders Peter Nelson. Av C. A. PETERSÉN....	173
Christina Nelson. Av CECILIA HEDBERG.....	176
P. M. Peterson. Av M. A. ODELL.....	178
Maria Lovisa Sundberg. Av J. B. A. IDSTRÖM	180
Aron Edström. Av LINUS A. HERMAN.....	183
Christina Lovisa Säter. Av J. T. O. OLANDER	186
Erik M. Anderson. Av PETER FROEBERG.....	189
Christina Charlotta Schöld. Av A. G. HAM-	
MARBERG	191
Sofia Nilsson. Av CECILIA HEDBERG.....	194
Diakonissan Emma Theresia Johnson. Av E.	
G. CHINLUND	195
Peter M. Hedenström. Av A. NORÉN.....	197
Carl Fredrik Anderson. Av E. K. JONSON....	199
Lewis A. Carlson. Av A. TH. HJERPE.....	202
Augusta Lovisa Sundquist. Av V. J. TENGWALD	204
Swan Auslund. Av CARL G. ZAAR.....	209
Diakonissan Anna Charlotta Carlson. Av E.	
G. CHINLUND	211
Anders och Anna Kristina Lincoln. Av ERNST	
PIHLBLAD	212
Carl August Carlson. Av C. A. LINDVALL....	217
John E. Anderson. Av FRANK R. CARLSON....	221
J. A. Ekeröth. Av GEO. N. ANDERSON.....	222

III. DE SOM KOMMIT.

Präster ordinerade vid synodalmötet 1923....	226
--	-----

IV. KYRKOALBUM.

Kyrkor, prästhus m. m.	235
-----------------------------	-----

VID KORSBANERET

Vid korsbaneret gå åstad
och kämpa uti striden.
Vid korsbaneret får du glad
sist dela segern, friden.

Strid manligt, strid
en liten tid
på livets vädjobana.
Strid manligt, strid
en liten tid

vid korsets segerfana.

Vid korsbaneret tåga ut
med ordet, när och fjärran,
att alla land och folk till slut
må lära känna Herran.

En missionär
du också är,
och väg du skulle bana.

En missionär
du också är
för korsets segerfana.

Med korsbaneret i din hand
en främling är du vorden,
som tågar till ett bättre land,
än länderna på jorden.

Dit upp i tron
till sabbatsron
jag ser ditt öga spana.
Dit upp i tron
till sabbatsron
vid korsets segerfana.

Och korsbaneret på din grav
skall bästa tecknet vara,
att du ifrån ett stormigt hav,
till fridens land fått fara.

Ja, graven då
skall vittna så:
Han slutade sin bana
och målet hann
och kronan vann
vid korsets segerfana.

Gustaf E—n.

När Korsbaneret kom till - och litet till

PÅ hyllan står nu KORSBANERET i fyrtiofem nätta band. I lika många år har den med stegrad längtan motsedda kalendern utkommit. Den har blivit liksom en gyllene kedja, vars länkar smidits ihop utav samfundsutvecklingens ädla metall, sedan slaggen omsorgsfullt smälts bort. I kyrkohistoriskt hänseende är KORSBANERET den vackraste prydnad, som moder Augustana bär omkring sin hals. Hon har ock andra smycken, förfärdigade av skickliga händer, och vår Augustana blir rätt så stilig, då hon kläder upp sig till högtid. Huru många länkar än må läggas till, blir KORSBANERS-kedjan aldrig för tung. Den är barnens tribut till modern, och hon ler så milt.

* * *

För tecknaren av dessa rader utgör KORSBANERETS begynnelse ett ljuvt minne från barndomens dagar. Får han då lov tala om att han är född i Lindsborg, Kansas, och erinra om att det första KORSBANERET, för år 1880, har följande inskrift på titelbladet: "Kristlig kalender, utgifven af O. O. och C. A. S." Är det manne nödvändigt att

för ett yngre släkte tyda de där initialerna? Pietetsfulla och tacksamma fäder ha nog berättat, att de på sin tid välkända märkena höra till tvenne stormän inom Augustana-synoden, dr Olof Olsson och dr Carl Aaron Swensson. Ja, och ju längre det lider, desto större bliva de i folkets ögon.

DR O. OLSSON

Svenskarna i Amerika komma länge att draga nytta av dessa ledares livsgärningar. Den förstnämnde hade före år 1880 prövat sig på författarskap; för den andre blev KORSBANERETS första årgång början till den flitigaste skriftställarverksamheten i Svensk-Amerika.

Naturligtvis hade dessa kristna idealister och framstegsmän ett ädelt syfte

med utgivandet av KORSBANERET. Det var fattigt, mycket fattigt ibland nybyggjarfolket i Amerika, ej minst i bokligt hänseende. För att i någon mån avhjälpa denna brist och på samma gång väcka till liv och fostra en lojal, målmedveten och frimodig svensk-luthersk anda i den stora förbistringen och höja ett varningsrop mot liknöjdhet för de eviga tingen beslöto de båda lärarna att utgiva denna kalender. Den första länken i kedjan

blev så välkomnad, att de följande årens guldsmeder fått tillita all sin konst att göra den efter.

* * *

De två männen voro i tur och ordning pastorer i Betania-församlingen i Lindsborg, dr Olof Olsson, banbrytaren, och dr Carl Swensson, danaren. Fastän den lilla Kansas-staden ligger ganska avlägsen från samfundets centrum och för cirka 40-50 år sedan ej tedde sig särdeles förhoppningsfull i någon bemärkelse, kan det verkligen sättas ifråga, om synoden, ens i de stora städerna och ojämförligt folkrikare samhällena, haft tvenne mera givande krafter än dr Olsson och dr Swensson, eller att andra två präster ibland oss utövat ett större och sig längre sträckande inflytande, än just KORSBANERETS första redaktörer. Båda blevo läroverkspresidenter, dr Olsson vid Augustana College och dr Swensson vid Bethany College, en skola, som av honom grundlades; båda voro vitt beresta — kosmopoliter — och ha tecknat sina iakttagelser på främmande mark på ett oförlikneligt, karakteristiskt och livligt sätt; båda voro, om än med ofantlig skillnad i stil och uppträdande, våra största folktalare; båda beklädde ämbeten i staten; båda uppmärksammades samtidigt av Uppsala universitet och kreerades till hedersdoktorer 1893; båda voro tillgivna Augustana-män, dock i sann mening liberala, med öppna och varma hjärtan för allt gott

Dr C. A. Swensson

och ädelt, representativa tolkare av den tro och kultur, som är säregen för invandrarna från nor-
den.

Även om deras livsgärningar tyckas draga parallelt, voro doktorerna Olsson och Swensson mycket olika. En jämförelse är platt omöjlig. De voro sig själva, inga kopior eller efterapare, stora, var på sitt sätt, glänsande, helgade och dådkraftiga personligheter. Den ene med av lidande böjd kroppshydda; den andre en väldig kämpagestalt och vikingatyp; den ene en mystiker med drag av vemod; den andre en optimist, med sprudlande levnadsglädje; den ene en vetenskaplig Melanchthon, utan vankelmod; den andre en slagfärdig Luther; den ene en försiktig, beräknande arkitekt; den andre en energisk byggmästare; den ene en siare; den andre en styrande, inspirerande furste: hjärta och huvud; huvud och hjärta: vinnande och bevekande; överväldigande: den djupa, klara floden; den dånande forsen: St. Lawrence; Niagara: Olsson; Swensson!

På en läktare i Kristallpalatset i London satt för snart ett halvt sekel sedan en främling från Amerika en kväll och lyssnade till Händels storslagna tonskapelse Messias. Då ackorderna brusade genom den rymliga salen och "lovsången till Lammet" steg allt högre, vaggade besökarens kropp fram och åter i takt, ty hans själ var i fullkomlig stämning med de överjordiska tonerna. Det var ingen annan än dr Olsson, siaren! Han drömmer och undrar, om ej hans eget folk på andra sidan Atlanten någon gång skulle så kunna

sjunga Händels Messias. Intrycken på hans känsliga själ från den oförgätliga stunden i London beskrevos i "Hälsningar från Fjärran", en skildring, som blev utsäde till en härlig skörd.

Som efterträdare i Lindsborgs Betania fick professor Olsson sin lärjunge, pastor Carl A. Swenson. Denne yngling hade ej i många månader vistats därute på slätten, förrän han lade hand vid ett försök att förverkliga företrädarens dröm. Danaren träder fram! Viljen I bilda eder en aning om huru kraftig han var och om vad han uträtade? Gån då och ställen eder i vilket svenskt nybygge som helst i västern, helst i trakten omkring Lindsborg, icke som det nu är, utan som det var på sjuttiotalet, glest befolkat, fattigt, utan ordentliga kommunikationer med övriga världen, vida, vida prärien, där knappt ett träd syntes, där invandrarna hade fullt upp att göra med att bara hålla kropp och själ ihop och fingo lida den ena misräkningen efter den andra på grund av felslagna förhoppningar — ställen eder där och skåden, om I kunnen, konturerna till Bethany College! Tagen sedan itu med det material som är till hands och byggen! Och byggmästaren var ensam att börja med! Vad skulle man med sådana hus i det långa gräset? För resten, Jan i Backa har fiol, och orgel finns ju i kyrkan!

Ha'n I hört talas om Messias-sången i Lindsborg? Haven I reda på att så sjunges icke Händels oratorium i Amerika som just i den lilla svensk staden, vilken dr Olsson var med om att grundlägga, och där dr Swensson nedlade sin jättekraft och på några år hann med mera än somliga sam-

fund orkat under mycket längre tid? Den styrande, inspirerande fursten! Den energiske byggmästaren!

Det måste ock skrivas till Lindborgs-koloniens beröm och heder, att den adopterat Bethany-idéen och skänkt den ett uti vår svensk-amerikanska historia makalöst understöd. Det är allt fråga, om folket annorstädes hade hängt i så länge och uppoffrat så mycket som värmlänningarna och deras grannar på slätten. Lindsborg, du min födelsestad! Ingen snäser dig, numera, därför att du ej i förstone kunde se så långt som siaren eller följa med fort nog i danarens raska arbetsprogram! Vem kunde det? Huru var det möjligt för dig att veta, att det brådskade så pass, att den förre måste ha färdigt, innan han fullbordat hela femtioåret av sina levnadsår, och den andre innan han ens hunnit till halvsekelmärket? Du har varit god och trogen! Göre andra samhällen efter dig!

* * *

Men det var om KORSBANERET denna teckning skulle handla. Då det mot slutet av sjuttioåret blev bekant i Lindsborg, att O. O. och C. A. S. "skulle skrifu e' bok ihop", var man ense om att "boka" måste bli bra. Det förtroendet hade gubbarna för den förre och dåvarande pastorn. KORSBANERET utkom; det recenserades; det approberades.

* * *

I Betanias söndagsskola fanns på den tiden en flicka med eminent deklamatorisk förmåga, Elise

W. Hon ombads av pastor C. A. S. att inlära inledningspoemet i det första KORSBANERET, *In hoc signo vinces*, och läsa upp det på julfesten. Det gjorde hon med så pass kläm och effekt, att efter fyrtiofyra år många ännu minnas det, och orden "i detta tecken du segra skall" ljuda fortfarande i öronen. Betania har alltid varit en kors-älskande menighet, och det ljudeligen, med ren barnaröst framsagda stridsropet verkade som ett trumpet-skall i lägret, och ekot har icke förklingat i den vackra och bördiga dalen. Då jag i minnet återkallar bilden av den där svenska tösen på julfesten i Lindsborg, där hon står på estraden och håller ett sidenbanér med vit bakgrund och ett rött kors och tillropar folket: "I detta tecken du segra skall", förefaller hon som en ny Johanna, jungfrun från Orleans, som kallar till kamp för bevarandet av tron och fädernearvet. Omkring korsets banér ha ock pionjärerna i dalen och deras barn fylkat sig som på få ställen i vårt nya hemland. Vad är Messias-sången annat än höjandet av korsfanan mitt på kontinenten, så att hela republiken må se den? Vad är Bethany College på slätten annat än ett korstecken mot azurblå himmel till åminnelse av segern, som vunnits av svenska nybyggare över materialism, trångsinthet och lumpenhet?

Den unge, magre och ljuslätte prästmannen med den högvälvda pannan och det varma hjärtat lyssnar uppmärksamt till flickstumpan. Vad tänker han på? Ser han något, som ingen annan ser? Fastna orden i hans inre:

“I detta tecken du segra skall,
du Jesu krigareskara!
Så höj då upp det för världen all,
men sky ej möda och fara.”

Möda och fara blev det för den oförskräckte ledaren. Ett kapitel uti Augustanas uppfostrings-väsandes historia är oskrivet, och det skulle handla om de förfärliga åren, då Bethany-bördan låg som tyngst på dr Carl Swenssons skuldror, då missväxt och torka på tegarna även förbrände människornas hjärteåkrar och utsög all kraft, då vänner flydde, då Bethanys grundläggare vandrade av och an i sin kammare, under det andra sovo, och ropade och bad om räddning för sin skola. Aldrig förtvivlade han — det fick icke den göra, som i det samhället slagit an tonen: “i detta tecken du segra skall”, och segern kom.

Den vitklädda jungfruns stämma skär igenom och höres så väl i den gamla stenkyrkan. Icke ens då hon läser om stundande, hemska katastrofer och omvälvningar, darrar hon på målet. Folket sitter lugnt och säkert, t. o. m. då flickan som en ung profetissa bebådar dystra händelsers analkande, ty korset lovar seger:

“I detta tecken du segra skall,
när världssystemerna ramla,
när Skaparn vill från sin fotapall
de sina till sig församla;
när som ett stoftgrand vår vida jord
och höga himmel för Herrens ord
försvinner, korset står tryggtat!”

Blott trettiofyra år efter den julfesten började somliga världssystem att ramla. Men "korset står tryggt", eller hur? Flere länder ligga ännu i konvulsioner och sträcka sina utarmade händer mot det frälsningstecknet. Förstå vi ej, att det är korset, som de famla efter, trots virrvarret, hädelsen, förstörelselustan och den rysliga grymheten? De känna att i det, som korset betecknar, ligger hoppet om världens räddning. Men då måste ock den övriga kristenheten lära sig, att "talet om korset" består ej i några inpräglade, stereotyperade dogmatiska fraser blott, utan är en levande kraft, som griper in och frälsar ifrån all synd, uselhet och nöd, andlig och lekamlig, gör människorna lyckligare och omdanar världen, så att vi kunna leva i den i skaplig frid och ro. Korsets evangelium räcker till för alla och allt. Kommen till mig, I betungade! Christus Conso-lator!

* . * *

Under juldagarna 1917 företog den som skriver denna skildring en tur genom de av kriget ödelagda städerna i norra Frankrike. Förfärliga ting att skåda! Vi besökte den lilla kyrkogården, där de förste stupade amerikanske soldaterna voro begravna, och under det tecknaren förrättade bön, veno och susade bomber över våra huvuden, ty ett litet stycke därifrån slogs man och tog livet av flere människor. I vad som en gång varit en nätt stad stod ej en enda byggnad. Mitt i ruinhögen var dock en vägg av stadshuset kvar, och i en niche av densamma var en Kristusbild — hel och oskadd! "Korset står tryggt." "I detta tecken

du segra skall", du mänsklighet. Men den segern är över dig själv! Då du ställt dig under korsbaneret, ingår den nya tidsåldern, och "intet förbannat skall vara mer", åtminstone icke kriget — det förbannade kriget.

* * *

Skola vi bläddra litet i KORSBANERETS första band? Genom det blev präriens folk bekant med vår kyrka längre i öster samt med synodens grundläggare. På den tiden intog Andover ett av de främsta rummen; därifrån stammade ju ock C. A. S. Med vördnad betraktades bilden av den patriarkaliske prof. L. P. Esbjörn och lästes vad "Församlingsbo" diktat:

"Bland kyrkans ädle män ditt namn
skall lysa som en stjärna.
Då sekler flytt i tidens famn,
historien det skall värna.
Till sista led vår svenska ätt
välsigna skall på kristligt sätt
Lars Paul Esbjörns minne."

Därjämte innehöllos illustrationer av Andovers gamla och nya kyrkor, minnesvården på pastor Jonas Swenssons grav och prästgården; en predikan av pastor Jonas Swensson, poem, betraktelser, en berättelse o. s. v. Programmet har, med något tillägg, för att möta tillväxtens krav, bibehållits allt sedan. Kalendern är ännu korsmärkt både på pärmen och i texten. Korset är fortfarande igenkänningstecknet.

* * *

I en av KORSBANERETS tidiga årgångar finnes en avbildning av Immanuels-kyrkan i Chicago jämte

en intressant historik. Då vi för över fyrtio år sedan läste om denna församlings förkrossande erfarenheter, ett bokstavligt eldsprov, ur vilket den uppsteg luttrad och renad, förundrade vi oss över en sådan tro och bärkraft. Det brända templet återställdes, och i ett halvt århundrade har Immanuels-spiran med korset varit ett märke vid vägen för vårt folk i den stora staden. För ett år sedan utdömdes spiran och hade säkerligen raserats, om ej Illinois-konferensens vakne president, dr Peter Peterson, på privat väg förebyggt en sådan olycka genom att vädja till en minnesgod medlem av gamla Immanuel, vilken bekostade större delen av den nödvändiga reparationen. Korset, som krönte spiran för femtio år sedan, sitter anno 1924 fastare än någonsin.

Är det sant, allestädes i synoden, ej blott på kyrkorna, utan även i hjärtana?

* * *

In hoc signo vinces! Förblekna ej, du ljuva barndomsminne! I livets strider, i dödens stund, giv oss seger, Du Korsets Man, milde Herre Jesu!

JULIUS LINCOLN.

Hälsning till Julen

*Du sköna fest med fläkt av vår,
som stämningsfull i ledet står
bland högtidsdagars skara,
av allt vad stort i tiden fanns,
som världen unnat ärekrans,
stå dina minnen högst i glans.*

*Du tändes först i hav av ljus,
då änglasångens milda sus
ljuvt smekte mänskoöra.
Långt bort i forntids skymda dar
ett fridens budskap då du bar,
att Gudasonen födder var.*

*Fram genom seklers dunkla tal,
i mörka tiders natt och kval,
har julens budskap ljudit.
Den gamle, utav åren böjd,
den unge, med sin lott förnöjd,
ha delat samma stora fröjd.*

*Och varje dyrbart Herrens år,
som skridit bort i glömskans spår,
som blomstrat och försvunnit,*

*har visat hän mot samma hamn,
mot nådens brunn och frälsarfamn,
mot Jesu Kristi dyra namn.*

*Snart blossa ljus i fönster, gran,
och fantasiens unga svan
i azurskyar svävar.*

*Ty än en gång i juleskrud,
i vita dräkten, lik en brud,
står jorden smyckad inför Gud.*

*Farväl då, hjärtats kval, farväl!
Låt glädjen flamma i var själ
med varma känslolågor!
Kom, högtid stor, med grän och ljus,
med sång och spel i Herrens hus,
med klockeklang och orgelbrus!*

CARL. KRAFT.

GUDS JULGÅVA

*Så älskade Gud världen, att han utgav
sin enfödde Son. Joh. 3: 16.*

SJÄLVA GÅVAN

UNDER julen utdelas gåvor såväl i rikmans hus som i fattig mans koja.

Av alla julgåvor är "Guds julgåva" den största och bästa. Den kommer ju från "ljusets Fader", som har "idel goda och fullkomliga skänker" (Jak. 1: 17). Den är värd mer än allt silver och guld i världen. Den rostar aldrig; den kan ej förstöras eller bli gammal.

Övriga gåvor bringa nytta, nöje och njutning för någon stund eller dag. Denna har välsignelse med sig för tid och evighet, till själ och kropp.

Vad är det då för en gåva? Jo, "Gud utgav sin enfödde Son." Det är om honom

julen bär budskap; det är honom som vi i julottan med ljus, bön och hosianna hälsa välkommen. Han är Guds julgåva: den renaste, den skönaste och bästa skatt, som finnes i himmel och på jord, den evigt varaktiga, i vilken alla andra jordiska och timliga välsignelser äro inneslutna. I den gåvan är evigt liv (Rom. 6: 23).

Se Jesus i makt och ära: "Guds härlighets återsken och hans väsendes avbild" (Hebr. 1: 3), vars lov ängla- och helgonkörerna sjunga! Se Jesus i tjänareskepnad, föraktad, hånad, förföljd, slagen, törnekrönt, i blodsvett, på korset, övergiven av Gud och människor! Där har du "Guds julgåva."

Huru betraktar du denna julklapp? Vilket värde har den för dig? Vad är den för ditt hjärta? Är den vorden din?

BEVEKELSEGRUNDEN

Vad var det som gjorde, att Gud "sände sin Son i syndigt köttets gestalt" (Rom. 8: 3), till lidande och död, till Getsemane och Golgata? Från himmelens glädje till korsets smälek (Hebr. 12: 2); från livets hem till dödens värld, från den jublande sången i Faderns hem till jordens förbannelse och

ve? Det var Guds *kärlek*. "Så *älskade* Gud — att han utgav sin Son."

När du ser Jesus i Marias sköte uti Betlehems stall; när du betraktar honom och hans underbara gärningar, där han går fram i Judeens, Samariens och Galileens bygder; när du bevittnar hans gråt och smärta; när du lyssnar till hans suckan och ångestskri; när han målas för dina ögon under helig jul- och fastlagstid — tänk då på Guds kärlek, som gjorde, att han "gav ut" det käraste och bästa och dyrbaraste han ägde till bespottelse, kval och ve! Vilket djup av kärlek! Vem förmår mäta det?

FÖREMÅLET

Världen var föremålet för Guds kärlek; åt henne var julgåvan ämnad. "Så *älskade* Gud *världen*." Ett ovärdigt föremål! En fallen värld; en bortkommen mänsklighet; förlorade söner och döttrar; undersåtar, som brutit sin trohetsed; varelser, "uppfyllda av allt slags orättfärdighet, ondska och elakhet" (Rom. 1: 29). Ja, "världen i den ondes våld" (1 Joh. 5: 19). Dock, Herren ömmade för de fallna och olyckliga barnen; han kunde ej lida tanken på att de skulle gå evigt förlorade. Därför ville han göra ännu ett

försök till deras räddning; han tog sig mycket nära; han offrade i sin kärlek det käraste han ägde för en värld, som hatade honom. Så blev Jesus Guds julgåva till världen. Han dog "för oss *ogudaktiga*," "medan vi ännu voro *syndare*" (Rom. 5: 6, 8); "rättfärdig för *orättfärdiga*" (1 Petr. 3: 18). Genom "påskalammets slaktning" (1 Kor. 5: 7) blev julgåvan även en påskgåva.

ÄNDAMÅLET

Guds julgåva har till ändamål *världens frälsning*: "på det att var och en som tror på honom skall — hava evigt liv." Gud sände sin Son, "för att världen skulle bli frälst genom honom" (Joh. 3: 17); "för att vi skola leva genom honom", "till försoning för våra synder" (1 Joh. 4: 9, 10); till att vara "världens Frälsare" (1 Joh. 4: 14). Genom sin stora julgåva beredde således Gud för världen utväg och möjlighet till räddning på det villkoret, att hon i tro skulle taga mot gåvan. De flesta förkastade henne — till sin eviga fördömmelse; men andra togo mot henne. Och de som togo mot Jesus fingo av honom "makt att bli Guds barn" (Joh. 1: 12). I fråga om dem blev

således ändamålet med gåvan uppnått: försoning, barnskap, liv.

Än är det ordet fast, att Jesus är kommen att frälsa syndare (1 Tim. 1: 15). Julgåvan är ännu tillgänglig alltid och för alla. Tag emot henne! Du behöver Jesus. Känner du behovet, din skuld, ditt förlorade tillstånd; längtar du efter läkedom, förlåtelse och hjärtats frid, efter det förlorade hemmet och barnarätten i Guds bo — så tro, att Gud givit även dig sin Son, att Jesus gäldat din skuld, att du genom hans sår blir helad, att han skaffat dig rätt till allt vad din själ behöver och längtar efter, att du får räkna julgåvan dig till godo, att Jesus är din. Du är frälst. Du har jul året om.

Bevara troget din gåva, Guds julgåva, som blivit din egendom! Med henne inom dig och i fast förtröstan på hennes värde vinner du inträde i det hem, där du utan avbrott får fira en evig julfröjd.

EMIL LUND.

I signad Juletid

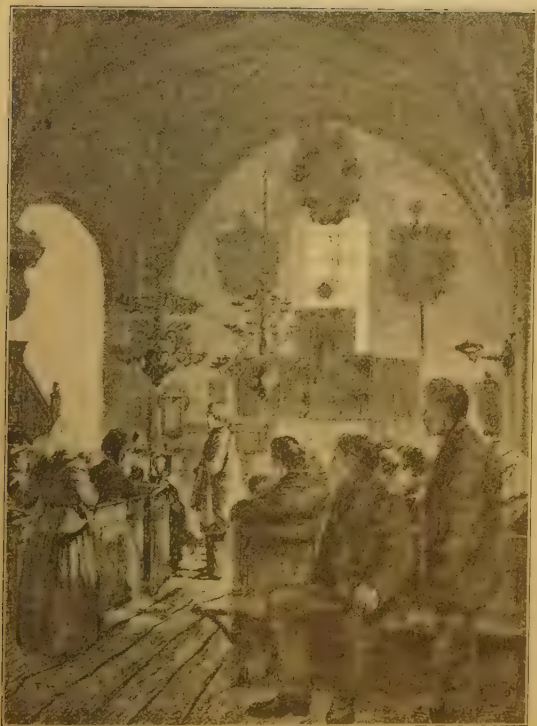
SIGNADE juletid, välkommen! Du är samma goda och trofasta vän, som du fordom var. Du gläder ännu våra hjärtan. Du bär till oss ett oförgätligt budskap från själva himmelen. Du viskar om kärlek, en kärlek som klädde sig i mänsklig gestalt, Guds enfödde Son, som blev fattig för vår skull, umgicks med de ringa och lidande, bar hånets purpurmantel, kröntes med törnekronan och upphöjdes på korstronen, en ren och härlig kärlek!

Du sänder dina änglatungor kring jorden att ropa ut din fridshälsning till palats och koja. Du finner ännu världen full av fridlösa, oroligt jäktande människor, och till dem kommer du såsom en fridens ängel. Ja, frid är din hälsning, och sann hjärteglädje för du med dig. Du sänder en uppmuntrans ton till alla sorgsna och betungade hjärtan, och du har ett ord för oss alla. Du minner om heliga tider och lyckliga barndomsdagar.

Då människobarnen höra ditt änglasus, lyfta de sina huvuden, lyssna och vänta. Deras hjärtan bli mer vänligt stämda mot varandra, mera barmhärtiga och ömma. De bli barn på nytt. De ställa

SVENSKA BILDER: I JULOTTAN.

SVENSKA BILDER: I DEN GAMLA KYRKAN.

hjärtats portar på glänt. De dröja tillbedjande vid Betlehems krubba. De fira jul.

I helig stillhet böja vi oss ned inför barnet i krubban. Där omstrålas vi till vår salighet av Guds härlighets återsken och skåda Guds väsens avbild. I detta lilla barn förena sig himmel och jord, ty det är återföreningen emellan Gud och människan. Det är Guds gåva åt en fallen värld. Den räcker till för oss alla. Gud vare tack för hans outsägliga gåva!

Herre Jesus, vår högtlovade Frälsare, vi vilja hylla dig bättre denna julhögtid än någonsin tillförne! Vi hylla dig som den komne och kommande konungen. Du, endast du, är värd vår hyllning. Dig tillbedja vi i din lindeskrud, kringstrålad av gudomlig härlighet. Men vi hälsa ock med jubel din ankomst i skyn. Vi tycka oss redan höra suset av ditt konungsliga följe. Mitt i en söndersargad och blödande värld kommer du nu i signad juletid till oss i en dubbel bemärkelse. Och vi hälsa dig. Ty det blir ingen fred eller frid på jorden, förrän du kommer. Du kommer ej med trumpetstötar och vapenslammer. Du kommer oväntad av massorna. Du kommer för att tillintetgöra döden och i ljuset frambära liv och oförgänglighet genom evangelium. Kom, därför, Herre Jesus! Kom till oss nu i helig juletid! Och kom snart på skyn för att hämta oss till dig!

Signade juletid, vi hälsa dig välkommen!

“Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt
i signad juletid;
giv mig Guds ära, änglars vakt
och över jorden frid!”

C. A. LINDVALL.

Ett minne

Tillika en betraktelse för nyår:
*"Se, jag är med eder alla dagar in-
till världens ände."*

UNDERTECKNAD har ett minne bland andra minnen, såsom väl alla präster ha det från sin tjänstgöring. Det var på — kyrkogård för många år sedan en tung och grå dag. Det var jordfästning, och vid graven stod bland andra människor en fattig kvinna, den dödes änka, med en liten gosse, hennes barn. Psalmen var sjungen, och jag började tala: "Se, jag är med eder alla dagar intill världens ände" — löftesorden, trösteorden. Just då bröt solen fram ett ögonblick och lyste ända ner bland blommorna i graven. Själv kom jag att se på den lille gossen, den dödes barn, som stod och höll sin mor vid handen, och han log — ett ljust och vackert barnaleende, liksom omedveten än om sorgens innebörd och på samma gång så lycklig och förtroendefull.

Gud ske lov, som kan låta solsken och barnaleenden finnas även i dödens närhet och höstdagens gråa dunkel! Han, som är med oss alla dagar, låter hoppet skymta fram, lätt som en dall-

rande solstråle, när allt är grått och tungt omkring oss, och han låter ett leende draga fram över barnansikten för att påminna oss vuxna människor mitt i alla bekymmer, att det finns någonting, som heter barnasinne. Solstrålen låter oss ana en hel värld av ljus — bakom molnen, och barnaleendet lär oss ett ord om den kärlek, som gav oss rätt att säga till Gud: "Fader vår". Alltså skulle vi aldrig misströsta! Vi skulle se hoppfullt framåt mot den dag, som kommer. Vi äro ju icke övergivna. Han är med oss, som är stark och mäktig och som har en kärlek utan gräns: "Se, jag är med eder alla dagar."

Nu, när jag sitter och söker tänka mig in i nyårstankar, en stämning för nästa nyår, kom detta minne för mig. Varför, det är kanske inte så lätt att säga. Vem följer tankarnas lek, när de sväva fria? Minnen skymta fram, och ett enda litet minne kan, när det ställes för ens inre syn, väcka tankar, som visa framåt som en aning.

Jag minns kyrkogården den där gången, jag ser för mig den lilla gruppen av människor vid graven, modern, änkan i sin sorg och med sin lille gosse vid handen, och jag tycker sensommardagens gråa tyngd går väl ihop med sorgens stämning.

Och jag minns, hur skönt det kändes, nästan som en förklaring, när för ett ögonblick solskenet bröt fram över kyrkogården och nådde ända till oss vid graven, ja, även glindrade över kistan, där den döde låg. Är det icke som en högre mening? Ingen sorg finns, där icke Gud vill låta hoppets solsken skymta fram — och kanske mitt i sorgen

väcka ett leende, barnsligt, ljust och stilla — såsom solskenet väckte ett leende hos den lille gossen, där han stod och höll sin mor i handen vid sin faders grav.

Du lyckliga barndom, som kan fröjdas åt en solstråle, i samma stund som du mistat det dyrbaraste på jorden! Är det därför, att du icke förstår ännu att fatta sorgens innebörd? Eller är det därför, att du med ditt omedvetna barnasinne lever närmare det fadershjärta, som vi andra med vår svaga tro så ofta bara dunkelt ana, och som vi sörja över att vi icke kunna tydligt se, när ängslan kommer? Du lever omedvetet barnalycklig i den stora verklighet, som vi behöva påminnas om: att Gud är med oss, många gånger närmare än vi tro, och vill välsigna åt oss sorg som glädje, hur livet skiftar. Det är ju alltsammans hans eget handlingssätt med oss, och vi skulle lämna oss förtroendefullt i hans händer, såsom barn, även om vi icke förstå hans handlingssätt. Löftesorden äro där, och de höra barnen till: "Se, jag är med eder alla dagar intill världens ände."

Minnet av sensommardagen på — kyrkogård förtonar. Men för själens inre syn kvarstå dock dessa tre: en grav med sorg och tårar och människor i ängslan för en oviss framtid; en solstråle från Guds egen himmel, som smög sig fram mitt ibland sörjande människor och in i dödens dunkel; ett leende över ett barnaansikte, som säger mig, att barnslig tillitsfullhet även mitt i de djupaste bekymmer ännu är en verklighet.

Och ännu tycks det mig, som om dessa tre drag skulle passa gott i nyårsstämningen, som jag tänker på.

Har icke världen blivit en kyrkogård med tusende tårar och med människor, som sörja över en brusten framtid?

Hur väl behöva vi icke solstrålen ovanifrån, som giver oss en skymt av förklaringen!

Och är det icke barnasinnets, som vi längta efter, barnasinnets med det ljusa leendet, som innerst inne, bakom allt det som ter sig så förvirrande underligt och brustet, anar förtroendefullt fadershjärtat i himmelen, som älskar oss, trots allt, och förmår att välsigna även i den djupaste nöd: "Se, jag är med eder alla dagar intill världens ände."

Är det icke så, vi skulle gå in, med sådana känslor, mot nästa nyårstid?

Vi skola se nöden i världen, ovillkorligen, så skarp och hård, som den verkligen är. Vi skola känna nödens ångest med den lidande mänskligheten i världen — och all naturen med för resten.

Man står icke tanklös på en kyrkogård, allra helst när begravning hålles där. Man känner sorgens känslor för dem, som sörja vid en öppnad grav.

Världen har blivit en kyrkogård, där tusende människor sörja sitt käraste, och där tiotusenden stå med brustna drömmar.

Stackars förtvivlade, förpinade människor runt om i världen! Är det underligt, om det sveper sig som en dödens dimma över ögonen? Det vill till att stå vid graven, där ens käraste, det som var ens allt, skall bäddas ner, och ha själskraft nog att icke själv fångas i mörkret. Hur fattig är icke graven utan ett ord till tröst, utan en enda

förhoppning, bara en dov, svidande tanke på det, som gått förlorat!

Skulle det vara nyårsstämningen nu till nyår? Det är ofrånkomligt, detta. Att stå känslolös inför människor, som lida nöd eller närma sig nöden, och att icke känna nödens möjlighet för egen del, av jordisk eller av andlig art, det vore icke rätt. Det vore att svika sin ställning i mänsklighetens stora samhörighet.

Men är det allt, detta? Är graven det sista?

— Det kom en solstråle smygande fram mitt emellan sörjande människor på kyrkogården, fast det var en gråtung dag, och just som begravningsorden skulle sägas, lyste strålen ljusstilla in bland blommorna på kistan.

Vi få icke glömma solstrålen. Den kom ovanifrån, och den bar bud från Gud. Här på jorden är det nöd och ångest och tvivel och missträkningar, så att om vi såge bara detta, vi väl snart nog vore fångna i den mörkaste förtvivlan. Sådant är människolivet stundom, när det ser sig självt. Och följderna av onda gärningar och ond vilja draga den stora dödens mörker in över vårt liv. Såge vi bara detta, då vore det förtvivlat.

Men solstrålen, den få vi icke glömma — strålen, som kommer från Guds egen himmel och lyser ända ner i graven, där döden bor.

Så är icke ens själva döden helt och hållet mörk! Det finns en ljusning, en strimma solsken, och den vill draga vår tanke uppåt, bort från allt som är mörkt och tungt, lyftad över nöden och sorgen, ut ur själva döden upp till honom, som kan tyda livets gåta och som åt den, som ser till

honom, giver en skymt av förklaringen, han som i oändlig kärlek säger till varenda sörjande, lidande, längtande människosjäl: "Se jag är med eder alla dagar intill världens ände."

Sorg och nöd — nödtider — och döden själv, de äro endast det mörka förhänget, som hindrar våra ögon från att se det bakomliggande. Men för Gud är det förhänget genomskinligt. Han ser oss, förstår oss, följer oss och vill i allt välsigna oss.

Detta få vi icke glömma, när vi nu vid nyår gå kanhända framåt mot ett tungt och svårt år, fyllt med mycken sorg för många. För all del, glöm icke solstrålen, som blänkte fram vid graven! Och kom ihåg, vad den strålen bär vittnesbörd om!

— Det stod ett barn vid graven och log mot solstrålen. Mitt ibland sörjande människor och med sin gråtande mor vid handen log den lille ett ljust och vackert barnaleende. Hur kunde han, gossen?

Han hade barnasinne. Han hade ännu kvar sitt barnahjärtas tillitsfulla glädje. För honom log livet, när en enda liten solstråle log. Behövdes icke något mer? Nej, icke alls något mer. Det är barnsligt, så göra barnen, barn äro barn.

Men det är skönt också, det är lyckligt, det är någonting så skärt och vackert däri. Och det är rätt gjort. Det är alldeles så, det skulle vara.

När en solstråle, sänd av Gud, kommer ner till oss mitt i våra bekymmer och sorger, då skola vi le tillbaka mot solstrålen. Vi skola förnimma den, som den verkligen är, en hälsning, ett löftets tecken från Gud.

I det stycket skola vi bli såsom barnen. Med

barnens omedvetenhet kunna vi icke göra det, vi måste ju bära såsom vuxna människor fullt medvetet sorgens tyngd och nödens allvar, men vi skola taga emot löftets tecken och med tillitsfull hjärter och säga tyst inom oss: "Tack, gode Gud, att du dock icke är längre borta, än att en strimma ljus från dig kan nå mig även nu, när allt känns tungt och svårt!"

Och du skall få se, att där *en* stråle på det sättet blir synlig för dig, där skall du finna flere. Och du skall förstå, att bakom molnen är det ännu solsken — blott att molnen brista, så skall solen lysa fram igen, fast det kan väl hända, att det blänker som i vemod från alla de tunga dropparna, där regnskuren drog förbi.

Det är barnasinnet, som det kommer an på. Det är det, som förvandlar sorgen, gör även den till sist till ett redskap i Guds hand att föra oss närmare honom, "Fader vår" med den oändligt varma kärleken, han som är mycket närmare än vi många gånger tro.

Att med längtan efter sådant barnasinne gå in mot det nya året, det är att börja året rätt. Det sinnet har rum för en ödmjuk barnabön om förlåtelse för Guds kärleks skull för allt vad vi i synd ha brutit, men den har också rum för ljus och hoppfull tro på Guds nådefulla hjälp i all nöd. Och barnasinnet vet, att Gud hjälper, han överger icke sina barn i nödens tider.

Och det barnasinnet innesluter i stilla bön sitt eget liv och andras liv vid allt det okända, som möter, i Guds beskydd. Så känner sig barnasinnet tryggt vid den Allsmäktiges händer, och det vet,

att av allt, som sker i världen, sker intet den himmelske Faderns vilja förutan.

Och tyst och tacksamt dröjer det med stilla, helig begrundan vid Jesu ord: "Jag är med eder alla dagar intill världens ände."

Gå vi med sådant sinne mot det nya året, då blir det oss till välsignelse.

S. FREDÉN.

Tron och rättfärdiggörelsen

*I själens djup en längtan bor
att himmelriket finna,
begäret likt ett blomster gror,
där källans ådror rinna.
Fram skjuter plantans första knopp:
det rörda hjärtats tro och hopp
att nåd och frälsning vinna.*

*"Jag vandrat har på ökenstråt
och glömt min Vän den bäste.
O, gode Gud, min synd förlåt,
bliv än en gång mitt fäste!
Jag lönat har din kärlek varm
med köld och ljumhet; jag är arm
som fågeln utan näste.*

*Självi har jag intet gott förtjänt,
blott straff jag bort få lida,
men Jesus har mig nåd förlänt,
en nåd som fästet vida.
I bönen har han tänkt på mig
på himmelsfärdens ljusa stig
och vid sin Faders sida.*

*Mot andra Jesus varit god,
 männ' mig han vill förskjuta?
 För alla syndare sitt blod
 han en gång gått att gjuta.
 Ej har hans sinne ändrat sig,
 männ' han ej älskar även mig
 och vill till hjärtat sluta?"*

*En sådan tanke hyser den,
 som hit och dit ej ilar,
 men ser på Jesus som sin vän
 och vid hans löften vilar.
 Det är den tro, som näring får
 av Kristi lydnad, död och sår
 och undgår lagens pilar.*

*Ej skada satans klagomål
 den själ på Herren tröstar,
 ty Gud den ondes list ej tål,
 som högmodsfull sig bröstar.
 Den, Sonen skänker sitt försvar,
 förlåtelse för synden har,
 hur än hans ovän röstar.*

*Den vita sten är Faderns röst
 och vit den skrud han giver;
 rättfärdig — vilken himmelsk tröst! —
 den arme syndarn bliver.
 "Han har ej överträtt mitt bud",
 så anser och förklarar Gud;
 sitt domslut själv han skriver.*

*Gud ej tillräknar syndens skuld,
den Jesus fått betala
med menlöst blod och ej med guld,
varom apostlar tala.
Och den, för Gud rättfärdig står,
fördömelse ej förestår,
trots kroppens död och dvala.*

*Rättfärdighetens frukt är frid
och barnskapet sköna,
varmed Gud Fader, huld och blid,
den Sonen tror vill kröna.
Och Jesus, som ur dödens gap
har uppstått, skänker broderskap.
Säll den hans nåd får röna!*

MAURITZ STOLPE.

HÄLSNING

KÄRA svenskar, barn av samma fosterland, samma språk, samma tro, helgade av fromma förfäders böner och välsignelser, söner och döttrar av samme himmelske Fader, bröder och systrar i samme Frälsare, Jesus Kristus, goda och trogna medborgare i denna unga, starka, framtidsdiga nation, jag hälsar Eder i kraft av den tjänst, som blivit mig anförtrodd i Kristi kyrka och församling i Sverige. Det är som en dröm, att denna hälsning nedskrives av mig i Amerika-Sveriges, det sannskyldiga New Swedens, huvudstad Chicago. Vad jag härute hos Eder, Amerika-svenskar, sett och erfarit har vida överträffat mina stora förväntningar. Gud, som leder folkens öden, har givit åt vårt svenska folk en uppgift i Förenta sta-

terna, vilken vi icke förmå överskåda, knappast ana. Många av de första utvandrarne tillhörde den stora väckelsen i vårt land och togo vandringsstaven för att grunda en allvarligare kristen församling med renare kärlek och seder, med en fastare och verksammare tro, än de funno därhemma. Även om de utgjorde och utgjort ett mindretal bland massan av män och kvinnor, som emigrerat av andra skäl, så hava dessa svenska pilgrimsfäder för alltid helgat Amerika-Sverige och givit åt den svenska stammen i Förenta staterna en själ av gudsfruktan och kristliga dygder, som utgör Edert bästa arv från hemlandet och dess kyrka.

Ständigt rinna mig här i sinnet Psaltarens ord om folken, som bära sin hyllning och sina skatter till Jerusalem. Sannerligen hit till Amerika komma alla Europas stammar och nationer — för att icke tala om andra världsdelars folk — och föra med sig bland mycket sämre gods även det bästa, deras hemland kunna bjuda. Amerika är ett förnygrat Europa. Hedra din fader och moder.

Ättlingarna kunna icke ostraftat glömma eller avskära förbindelsen med förfäderna. Men det gamla Europa blickar med hopp och stolthet, med tack och förböner på den större och starkare ättling, som här växer upp och så småningom bildar en amerikansk nation.

För att frambära skatterna, för att vårda dem och bruka dem behövs ett kärll, som samlar och förvarar vad som eljest är dömt att förskingras och förkomma. Detta kärll är för svenskarna i Amerika Augustana-synoden. Gud har bekänt sig till det trogna arbete, som präster och en rad behjärfade lekmän, föredömliga i mångt och mycket för vår lekmannaverksamhet i Sverige, utfört och utföra till själarnas frälsning, barnens och ungdomens undervisning, språkets odling samt sjukas och orkeslösas vård.

Först på amerikansk mark har jag, som ändå allt ifrån min barndom följt Augustana-synoden med livligt intresse, fått ögonen öppnade för vad varken vi därhemma eller de flesta av Eder härute ana, nämligen

Amerika-Sveriges historiska betydelse. Min hustru säger med rätta, att efter Sveriges bragd i Trettio-års-kriget ingenting så betydelsefullt inträffat i Sveriges historia som vår folkstams gåva till Förenta staterna. Och jag har här fått rikligen bekräftat vad jag alltid anat eller trott, nämligen Augustana-synodens inneboende kärnsvenska kraft och framtidskallelse. Mycket fattas både hemma och här. Såsom Luther säger: Allting är ingalunda skinande och blankt, men det putsas oförtrutet. Detta liv är icke ett varande, utan ett vardande. Liksom de tidigare utvandrarna äro vi alla pilgrimer på denna jord. Vårt rätta fosterland är icke här. Men varken hav eller land eller tid kan skilja dem, som tillhöra pilgrimskaran på väg till himmelen. Vi tillropa varandra uppmuntran under vandringen. Jag kan icke säga hur mycken hjärtlighet I haven slösat på mig, och hur styrkt jag har blivit i min tro och i den innerliga gemenskapen.

Den trådlösa telegraf, som utgöres av tankar och förböner, går mycket snabbare

över land och vatten än posten, alldeles särskilt till julen. Låtom oss flitigt bruka den.

Mottagen, kära Amerika-svenskar, min och oräknade hemlandssvenskars varma julhälsning, vår välsignelse, och vår tillönskan om Guds frid.

NATHAN SÖDERBLOM,
ärkebiskop i Uppsala.

Glädjen att få giva, medan man lever

"Giv medan du är fattig, ty när du blir rik, har du intet att giva."

O. O.

EN negerförsamling någonstades i sydstaterna hade uppställt följande trenne regler: 1. Var och en bör giva något; 2. Var och en bör giva efter förmåga; 3. Var och en bör giva med ett glatt sinne.

Vid ett tillfälle, då ett särskilt offer skulle upp bäras och dessa regler praktiskt tillämpas, fram räckte en välbärgad neger en för honom liten och obetydlig gåva. Genast underrättades han, att hans handlingssätt visserligen var i överensstämmelse med den första regeln, men alls icke med regeln nummer två. Förargad över denna anmärkning, upptog han då en större gåva och kastade den vårdslöst på offerbordet. Men då till sades han, att han visserligen handlade i enlighet med den andra regeln, men icke med den tredje, den att giva med ett glatt sinne. Efter en stunds besinning kom han tillbaka och gav en ännu större gåva och gjorde det med ett glatt och tacksamt sinne.

Var och en bör giva något. Ja, det är ju en enkel regel. Och många instämma uti att den böra vi alla följa. Naturligtvis böra vi giva något. Så höra vi många yttra sig, antingen de för övrigt bekänna sig vara kristna eller ej. Sanna kristna giva av tacksamhet till Gud, och om de övriga vore det väl för mycket sagt, om man skulle säga, att de göra det blott för att bliva ansedda, eller att de göra det med ett slags beräkning, att Gud skall välsigna dem och giva dem så mycket mer av det jordiska igen. Att stämpla allas motiv så där oädla vore att taga oss större rättighet till att döma, än vad oss given är. Hellre än att tyda det så, skulle vi vilja säga, att närhelst människan gör det gott är, vare sig hon är kristen eller ej, så har hon därtill letts av Guds Helige Ande och vid tillfället för dess utövning medvetet eller omedvetet lytt Andens maning. På annat sätt kunna vi ej förklara den omständigheten, att så många bland vårt kyrkofolk alltid äro med och vid de många tillfällen, som erbjudas, alltid giva något, och många utav dem — låtom oss uppriktigt medgiva det — giva, både vad tillfällenas mångfald och gåvornas storlek beträffar, så att man kan förvåna sig däröver. Medgivas må, att sådana exempel voro flera några årtionden tillbaka, då vårt folk var fattigare, men de äro icke så få nu för tiden heller. Kanske de dock äro bland de mindre välbärgade i dag, då de, som äro rikare, antingen draga sig undan eller ock bidra då och då till någon sak, som särskilt faller dem i smaken, med förbiseende av många andra, som äro lika viktiga och lika mycket behövande.

Var och en bör giva något och, vi skulle även vilja tillägga, bör giva något vid varje förekommande fall. Men ofta händer det, att det som är långt avlägset tilltalar mera än det som är närmare, och kanske även sådant, med vilket man ej står i närmare förbindelse, under det man visar sig likgiltig mot det som tillhör ens eget samfund. Under krigstiden gavs till och med exempel på lutheraner, som bidrogo med rätt ansehlga summor till katolikernas Knights of Columbus, men gävo litet eller intet till deras egen National Lutheran Council. Vi ha oss bekant om personer inom vår egen synod, som bidragit med ansehlga summor till reformerta institutioner, troligen från affärssynpunkt eller för att vinna anseende, men visat sig ganska nugga, ja, till och med avogt stämda mot våra egna inrättningar. Men i detta hänseende bör man vara sig själv närmast samt bruka en smula urskillning med avseende på sina gävobidrag. Man bör ej heller rikta en verksamhetsgren inom sitt eget samfund på bekostnad av de övriga, även om man förståndigt nog tager hänsyn till den enas större behov än den andras. Härom kunde mycket mer sägas, men vi lämna det till den kloke förvaltarens eget omdöme. Får Herrens Helige Ande böja vår vilja och upplysa vårt förstånd, så framkomma våra gåvor på det rätta sättet med avseende på både storlek, tillfällen och ändamål. Vad vi framför allt behöva är mera av Kristi kärlek utgjuten i våra hjärtan, och allt vad som vidrör vårt givande till Guds riksak skall då ordna sig självt.

Tusentals exempel från det praktiska livet kun-

de framdragas, som bevisa sanningen av det man ofta hör, att ingen blir fattigare för det han bidragit till Guds rike, utan i stället har Guds synbara välsignelse vilat över varje sådan. Allt är ju ett lån från Herren, och vi äro blott förvaltare av det jordiska goda, som han i sin barmhärtighet oss förlänar. En av våra pastorer i östern, känd såsom en av vår synods flitigaste hemmissionärer, plägade ofta offentligen yttra, att om det kunde bevisas det någon nödgats intagas på fattighus, därför att han bidragit till Guds rikssak, så skulle han lösa ut honom. Men någon sådan hördes aldrig av. Ett gammalt fromt par omtalade en gång för oss, att de vid ett årsskifte beslutat sig för att under det kommande året ej bidraga något till Guds rike utöver den stadgade medlemsavgiften till lokalförsamlingen. Men under det året drabbades de av allehanda motgångar, vilka de i detalj beskrev, och vilka de ansågo såsom en Guds straffdom för det syndiga beslut de fattat, då de hade låtit själafienden på så sätt överrumpla sig. Nu torde någon invända, att dessa gamla voro blott vidskepliga, eller, vad värre är, att de trodde sig kunnà "muta vår Herre" med sina gåvobidrag, men endast den, som satt sig "där de bespottare sitta", skulle tyda det så. En enfaldig fromhet, likt dessa gamlas, är, därom äro vi förvissade, både Gud och människor tacknämlig.

Var och en bör giva efter förmåga. Detta är ju ock en mycket enkel regel. Förtydligad finna vi den i vår församlingskonstitution såsom ett väsenligt villkor för medlemskap i Guds församling. Där heter det nämligen: "Vidare är det

varje medlems plikt att efter förmåga bidraga till kyrkans och lärarens underhåll samt andra för Guds församling nödiga utgifter." Men om man skulle söka beskriva huru denna regel blivit av mången enskild person tillkrånglad, för att icke säga uppenbart bruten, och huru man sökt att inom vår synod tillämpa densamma, bleve det ett intressant kapitel. Så hava vi nämligen sökt att tillämpa den med att bestämma om så och så mycket bidrag av varje kommunikant, och konferenser och församlingar hava hållits ansvariga var och en för sin andel. Om den mycket beryktade "Per Kommunikants" förtjänster och brister vilja vi nu ej mycket orda. Man synes dock vara ense om att "Per Kommunikant" ej löst frågan på ett i allo tillfredsställande sätt. I vissa församlingar och även konferenser har han fått sitt "pass och avsked". Åtskilliga oegentligheter har han ock givit uppslag till. För någon mindre bemedlad har han visat sig vara en hård mästare, under det han varit en skyddsmur, bakom vilken en och annan mera välbärgad person gömt sig med den behagliga tillfredsställelsen, att han har gjort sin del. I en större stadsförsamling gavs exempel på hurusom trusteeerna lika affärsmässigt uppbyro den lika bestämda avgiften till församling och samfund från en fattig änka, som måste försörja sig och de sina med tvätt, som från en änka efter en rik affärsman, kanske blott med den skillnad, att de visade mera hövlighet mot den sistnämnda. Så har det ock givits fall, där församlingar i statistiken inrapporterat blott betalande medlemmar å ena sidan, vilket bör väl

stämplas såsom oärlighet, och å andra sidan, där pastorn rafsats in medlemmar för att lysa med hög siffra i statistiken, vilka medlemmar man sedan aldrig sett i kyrkan och från vilka man aldrig heller fått en cents bidrag, vadan en av efterträdarens första obehagliga uppgifter varit att utstryka ett rätt stort antal sådana, för att församlingens samfundsutgifter därigenom måtte förminsкас. Flera fall av oegentligheter kunde nog framdragas, men detta må nu vara nog sagt härom. Erkännas må dock, att även under detta bristfälliga system gives det tillfälle för den frivilliga kärlekens utövning, och många äro nog de, som taga det tillfället i akt.

Att sådana finnas ibland oss, som giva efter förmåga, vore orimligt att förneka. Sådana göra ej mycket väsen av sig; de låta ej den vänstra handen veta vad den högra gör. Inom ramen av vår lilla synkrets har det till och med givits fall, där vi tyckt att personer givit utöver sin förmåga. Sådana äro dock enstaka undantagsfall. Om de allra flesta kan det nog sägas, att de giva av sitt överflöd, och att de vänta i det längsta med vad de skola giva, sedan mycket annat, både nödigt och onödigt, har först tillsetts. Somliga församlingsmedlemmar vänta till de sista dagarna på året med att erlægga den lilla medlemsavgiften till lokalförsamlingen; andra låta den gå över till följande året, och åter andra betala den icke ens då, utan man nödgas omsider utstryka dem, för vilket de då äro färdiga att klandra församlingen. Allt var församlingens fel, ej deras; just emedan de ej erlade avgiften på bestämd dag, blevo de ut-

strukna, m. m. Men fattigdomsskäl ha de dock ej sanningsenligt kunnat andraga. Den som skriver detta erinrar sig, hurusom sådana av ovannämnda skäl utstrukna kommit till honom åratals därefter och begärt intyg på att de voro medlemmar av församlingen, emedan någon angelägenhet i fäderneslandet eller här i landet fordrat bevis på medlemskap i en Augustana-församling.

Det ofta gjorda påståendet, att det blir svårare att giva sedan man blir rik, saknar nog icke alldeles sin grund. Vi minnas, hurusom dr O. Olsson i ett tal fällde detta paradoxa yttrande: "Giv, medan du är fattig, ty när du blir rik, har du intet att giva." Ledsamt nog krympa gåvobidragen ihop hos mången, då rikedomshögen tillväxer, i stället för att rikedom och givandet borde hålla jämna steg med varandra. Vi erinra oss ett slående exempel, som vi hava haft tillfälle att iakttaga på nära håll. För några årtionden tillbaka, då subskription uppbars för kyrkobygge inom församlingen, gav en man, som då själv var fattig och bodde i torvhus, den stora summan av ett hundra dollars. Pastorn själv tyckte att detta var en alltför stor summa under omständigheterna, men mannen förklarade, att han gav det av gott hjärta och under tacksamhet till Gud, därför att han fått ett eget litet hem, huru anspråkslöst det än var. Åren gingo, och Gud välsignade mannen, så att han blev rik och lade under sig flera värdefulla lantegendomar, vilka alla voro betalda, och dessutom hade han pengar på banken. Men vid ett annat kyrkobygge, knappast för ett tiotal år sedan, var det med knapp nöd att man kunde

förmå honom att bidraga med hälften av den summa han bidragit med under sin fattigdoms dag. Vid andra subskriptioners uppbärande hörde det nästan till det omöjliga, att man kunde få något av honom; det väckte förvåning i samhället, att så var fallet, och det tillskrevs då sollicitörens särskilda oförmåga att kunna "ta honom". From var han dock ännu och hade alltid för vana, närhelst man nalkades honom med en subskriptionslista, att hänföra till Pauli ord om att den som ej drager försorg om sitt husfolk är sämre än en hedning, samt till Jesu ord, att man ej skulle taga brödet från barnen, med taktfullt utelämnande av tillägget, "och kasta det för hundarna".

Lyckligtvis äro de nog icke många av det ovan angivna slaget, åtminstone icke så i ögonen fallande. Men att det drar åt det hållet med en och annan, är en sorglig sanning. För oss är det en gåta, varför sådana hänga med alls inom församlingsverksamheten. Kanske det är för skams skull att de ej helt draga sig undan, eller därför att hustru och barn ännu utgöra en svag länk, som binder dem samman med församlingen. Åtskilliga ta dock steget ut och lämna församlingen, under förebärande att de blivit på något sätt förorättade, då det i själva verket varit för att undkomma de i deras tanke dryga utgifterna. Ibland förena sådana sig med församling av annat samfund, men den församlingens glädje av dem blir både obetydlig och kortvarig.

Vad hade den rike kornbonden för allt vad han hade samlat? Han hade mycket gott förvarat un-

der många år, och han räknade på att han skulle ock få njuta av detsamma i många år. De finnas ock, som icke ha råd att njuta av vad de samlat, utan under möda och umbäranden skrapa ihop mer, emedan deras enda nöje är att se högen växa. Men kornbonden hade icke beräknat, att de många åren bestå av nätter såväl som dagar, och att Herren en natt skulle kräva hans själ av honom. Ja, den där natten, då Herren kommer, o må vi då vara vakande och redo att möta honom! Och om vi skulle kunna få våra jordiska skatter med oss så långt som till himmelens port, så hade vi ingenting för allt det myckna besväret, för allt vi släpat på dem, ty där skola vi få besanna psalm-sångarens ord, att där gäller "ej det mynt, här går, ej guld det eller flärden, men skatten jag av honom får, som göt sitt blod för världen. För Jesu skull blir du mig huld och ger mig livets krona."

Var och en bör giva med ett glatt sinne. Om denna regel kunde mycket sägas. I synnerhet om de många exempel, som giva vid handen, att man alls icke följer den. Till och med då offer uppbäras med att gå fram och lägga gåvan på ett bord där framme vid altaret, ha vi ofrivilligt påmints om den egendomliga seden att beskåda liket vid en begravning. Ungefär så sorgsna ha de, som framburit sina gåvor, sett ut. Har offret pålysts förut, så lagar en och annan så, att han undslipper sorgen genom att stanna borta från kyrkan den söndagen. Och det myckna trugandet och argumenterandet man får ha med många enskilda vid subskriptioners upptagande, även då dessa äro till

förmån för deras egen församling, vittna om allt annat än glädje i att giva. Att få något av somliga är förenat med lika mycken smärta, som om man skulle draga ut deras tänder, och kanske värre. Somliga äro även hänsynslösa nog att taga tillfället i akt att utgjuta sin bitterhets galla över både pastor, församling, konferens och synod, för att icke säga över hela Guds nådeshushållning på jorden. Och när sådana som bekänna sig för att vara kristna äro av det slaget, kan man ej annat än känna sig djupt bedrövad. Gud älskar en glad givare, vadan den, som icke giver med ett glatt sinne, går miste om Guds synnerliga kärlek, denna Faderns ömma kärlek till sitt barn, till evärdlig skada för honom själv. Genom eget förvållande kunna vi därför gå miste om bra mycken sann och verklig glädje i livet, företrädesvis den glädjen, som görandet av Guds vilja har med sig. Kanske det således icke är så underligt, att den andliga atmosfären i vår tid är så molntyngd, och att de kristnas liv ger sig uttryck huvudsakligen i suckan och till stor del i ett vaktande på varandra, icke till upplivande till kärlek och goda gärningar, utan snarare för att finna fel med varandra. Sändas provningar och lidanden uppå oss, äro vi strax färdiga till knot och klagan i stället för att allvarligt betänka, att vi lida det våra gärningar värda äro. Herre, handla icke med oss efter förtjänst! Väck oss ur vår självbelåtenhet! Låt tidens ström ej draga oss från dig!

Det att giva, medan man lever, har en stor glädje med sig. Därmed gör man vandringen genom tåredalen rik på källor. Man har ock den

tillfredsställelsen att veta det ens gåvor komma fram till det avsedda ändamålet. Icke hava vi därmed sagt, att man ej bör ihågkomma Guds rikssak i sitt testamente. Nej, även i det hänseendet bör man beställa om sitt hus. Men vid testamentes uppsättande är det viktigt att tillse, att det blir ordentligt fastställt, på det att legala förvecklingar, av vilka ledsamma exempel ej saknats, måtte kunna undvikas. Att nödgas inför världslig domstol försvara ett av släktingar till den avlidne bestritt testamente är ytterst obehagligt, även om man lyckas vinna i målet. Det kan ock förorsaka sår, som aldrig läkas här i tiden, och i mer än ett fall har Guds rikssak förlorat mer i anseende än vad gåvan kunnat uppväga.

Regeln att giva med ett glatt sinne är ju, även den, mycket enkel. Och den som följer densamma skall ock få erfara en utesägligt stor välsignelse. Ty att vara glad är ju redan det en stor välsignelse. Det har verkligen ock förunnats oss att se sådana, som givit med ett glatt sinne, och gladare och lyckligare människor ha aldrig kunnat finnas. Det har varit en stilla, ren och helgad glädje, ett uttryck av ett av Jesu kärlek uppvärmt hjärta. Det har varit en glädje, icke till ens egen ära, utan till Herrens, en glädje i Herren, i medvetandet av att i någon mån få vara Herrens medhjälpare. Att få tjäna Herren med sina personliga krafter såväl som ock med de materiella medel, han själf förlänar, skänker en glädje, varav världsträlen eller girigboken ej det ringaste vet. Och får Herren blott göra med oss vad han vill, så verkar han genom sin Ande detta glada sinne,

då vi bidraga med våra gåvor till hans rikssak. Ty av naturen unna vi oss själva icke den glädjen, och själafienden unnar oss den icke heller. Gud vill att hans barn skola vara glada och fröjdas i honom, ty det är vår starkhet. Och då vi äro glada däröfver att vi kunna i någon mån giva åt honom av det, som ock först och främst tillhör honom, så skall han hava äran därför, ty det är han som verkar både vilja och gärning efter sitt goda behag.

C. F. SANDAHL.

Bibelstudium i söndagsskolan

ANDLIGA hjärtebehov vakna hos människan, icke blott därför att hennes själ är evig, emedan den utgått från den Evige, utan fastmera då människan vidrörts av Guds Helige Ande, som fött henne på nytt till evigt liv. Ingenting kan mätta den troendes själsbegär utom de nådens medel Gud förordnat härför. Ingenting kan befordra "växten i nåden" utom de livskrafter, som komma från den treenige Guden genom nådemedlen. Därför frågar Herren: "Finnes någon trogen och förständig förvaltare, som av sin herre kan sättas över hans husfolk för att i rätt tid giva dem deras bestämda kost?"

De döpta barnen tillhöra Guds husfolk. Deras andliga liv är fött av samma ande, som födde det andliga livet hos äldre kristna. Det är en verklighet, ett Guds verk, som ej behöver några tillägg av människor för att vidare fullständigas. Barnen hava genom dopet blivit Guds barn, "Guds arvingar och Jesu Kristi medarvingar". Guds rike tillhör dem helt och fullt, utan vidare konditioner. Men den stora frågan är: huru skola barnen bliva behållna i döpelsens nåd; huru allt mera taga sin tillhörighet i besittning?

Jesus säger: "lärande dem". Barnen behöva "deras bestämda kost". Härvid är helt naturligt söndagsskolan en betydelsefull faktor. Men märk, blott *en*. Flera andra finnas, såsom det kristna hemmet, gudstjänsten m. m.

Bibeln och barnen — i söndagsskolan. Vem skulle våga skilja dem åt? Men vad menas därmed? Bibeln är en mångsidig urkund. I den kan man finna stöd för mycket, och icke allt som finnes i bibeln är av samma betydelse och vikt. De centrala sanningarna böra läras och fattas först och främst, och det är dessa, som vi i vårt söndagsskolarbete söka att inpräglade hos barnen. Men vi ha ju *katekesen* och *bibliska historien*, och när få barnen läsa bibeln? Så kortsynt detta än låter, frågar likväl mången så. Man har till och med sagt: "Sätt en bibel i handen på varje barn i söndagsskolan och lägg bort katekesen och bibliska historien"! Först vilja vi fråga, om det är själva *samlingen* av de bibliska böckerna, som är af så stor betydelse för barnen, eller är det bibelns innehåll? Skall bibeln, denna digra volym, användas som *lärobok*, måste väl bestämda kurser uppställas, ty bibelstudiet bör väl bedrivas systematiskt. Man måste väl utvälja bestämda delar, vilka skola utgöra ett slags pensum och röra sig kring vissa huvudsanningar, annars blir det väl svårt för barnen att "komma till sanningens kunskap". Vad annat är nu katekesen och bibliska historien än en systematisk framställning av bibelns centrala sanningar, vilka besvara frågan: "Vad skall jag göra, att jag må bli frälst?" Om nu så hänt, att katekesen som lärobok i vissa fall under vissa

tider missbrukats, bevisar det ej, att den icke *kan* brukas eller icke *har* av många brukats *rätt*. Visst är Luthers Lilla katekes en korrekt framställning av bibelns innehåll: budorden, trossatserna i artiklarna, bönepunkterna i Fader vår, de av Luther sammanförda bibelorden uti fjärde och femte huvudstyckena! Och då nu kring dessa gruppera sig Luthers förklaringar, synodens förklaring, bibliska berättelser och andra delar av Guds ord jämte bibel- och sångverser för att klargöra och belysa de eviga sanningarna, är det icke *Guds ord* som barnen få? Och är det icke bästa sättet, på vilket detta *Guds ord* kan meddelas barnen? Märk även, att de kurser vi erbjuda barnen i söndagsskolan i biblisk historia äro bibliska berättelser och bibelstycken, hämtade ur bibeln och återgivna med bibelns egna ord. Vanligt sunt omdöme säger oss, att såväl kurserna som undervisningen måste så anordnas, att de motsvara barnens förståndsutveckling och möta dess fordringar i varje tidsperiod i såväl moraliskt, praktiskt, intellektuellt som religiöst avseende.

Själva syftet gäller väl mer än att bibringa barnen blotta intryck av den gudomliga sanningen. Här rör sig numera den reformerta barnundervisningen under föregivande av speciell psykologisk hyfsning och söker slå an på känslan med sådana bibliska berättelser och exempel, som skola i barnasinnets bilda ett slutintryck, som skall leda till övertygelse. Detta på grund av att denna kyrka erkänner som norm den psykologiska lärosatsen, att normala barn äga alla förutsättningar som äro nödvändiga för utbildandet av "a Christian char-

acter". Det gäller blott att de ställas under rätta inflytanden, god omgivning, "the right environment", och då utbildas och utvecklas de inneboende anlagen på ett sätt som underkuvar det onda, stärker det svaga och upphjälper det. Synden är blott "weakness", som kan övervinnas, så att människan växer stark, god och from. Detta låter vackert, men innehåller likväl en både fin och farlig villfarelse, som avviker ifrån lutherska kyrkans lära och uppfattning rörande arvsynden, nådemedlen och helgelsen, för att ej säga soteriologien m. m.

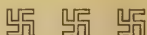
För oss är utgångspunkten med vår barnundervisning hos våra barn det heliga dopet. Den Helige Ande är vår störste psykolog och verkande kraft i barnets själ och andliga liv, och Guds ord är ett verkligt nådemedel såväl som en lykta för våra fötter och ett ljus på vår väg. Hos oss äro de subjektivistiska rörelserna, som uppstå i barnets känsla, ett resultat av en på grund av dopet inneboende verkande kraft, som verkligen fött barnet på nytt, omskapat och omdanat det och nu söker befrämja barnets tillväxt i nåden, eller befrämja det i dopet födda andliga livets tillväxt och helgelse, genom att upplysa förståndet, rena och leda känslan samt helga och styra viljan.

Undervisningen i söndagsskolan bör vara av den beskaffenheten, att barnen icke blott bli behållna i den rätta tron, utan även ledas till ett målmedvetet församlingsliv. Kyrkan måste därför helt kontrollera söndagsskolan och tillse, att det är *kyrkans lära*, som meddelas barnen, men naturligtvis bör denna undervisning meddelas dem en-

ligt de för barnundervisning gällande pedagogiska metoderna. Och vad som är ännu viktigare: barnen böra samlas kring predikstolen för att höra Guds ords predikan. Här kommer den *pastoral* sidan av undervisningen till sin rätt. I barnens andliga fostran ingår icke blott det, att de bli förtrogna med bibelns innehåll, som är kyrkans lära, utan det gäller väl även att nära det redan i dopet födda andliga livet. Och ingenstädes i församlingen tillgodoses detta behov så som i evangelii fulltoniga förkunnelse, den evangeliskt lutherska predikan. Det är icke blott de äldre kommunikanterna som behöva själaspis, utan även barnen. Låten därför *bibelstudiet* i söndagsskolan leda både lärare och barn till och in uti "Herrens sköna gudstjänst"!

G. A. FAHLUND.

Den som vinner

Upp. 2, 3.

*Den som vinner. O, hör rösten
från Guds Son på ljusa tronen.
Hör den hjärteömme trösten
från vår broder, Gudasonen.
Än i dag vid högtidsborden
älskar han sitt folk på jorden,
ty han — modershjärtat ömma —
kan de sina aldrig glömma.*

EFESUS. Upp. 2: 7.

*Den som vinner ljuvt skall svalkas
invid Edens livsträd sköna.
Då de saliga han nalkas,
skall Guds fullhet honom kröna.
Han skall äta frukt, som giver
änglafägring, som förbliver.
Ingen åldras i de landen.
Gudaskönhet undfår anden.*

SMYRNA. Upp. 2: 10, 11.

*Den som vinner skall ej skadas
av den sista svåra nöden.
Upp till sälla, segerglada
jubelskaror när ej döden.*

*Den till ändan trogen bliver
får det rike, Kristus giver.
Bland Guds helgon skall han trona,
evigt bära segerns krona.*

PERGAMUS. Upp. 2: 17.

*Den som vinner skall jag räcka
himlarnas fördolda manna.
Han sin själstörst ljuvt skall släcka
i Guds vishetskälla sanna.
Segerkrönt med ljus och ära
skall sitt nya namn han bära.
Namnet — i Guds livsbok står det —
känner endast den, som får det.*

TYATIRA. Upp. 2: 24-28.

*Den som vinner skall jag giva
härlighetens morgonstjärna.
Stor och värdig skall han bliva,
ty min vilja gör han gärna.
Satans djupheter ej vill
den, i tron förbliver stilla,
tåligt bidar han i tiden
efter ljusa sabbatsfriden.*

SARDES. Upp. 3: 5.

*Den där vinner skönt skall skrudas
i den helgonskära dräkten.
Han vid Lammets tron skall bjudas
plats bland Guds utvalda släkten.
Evigt skild från sorgedoken,
strålar skönt hans namn i boken.
Följd av änglars myriader,
får han skåda ljusens Fader.*

FILADELFIA. Upp. 3: 12.

*Den som vinner krönt skall föras
in i levande Guds tempel.
Änglasfärers fröjd skall höras,
då han tecknas med Guds stämpel.
Bland Guds sälla helgonskara
skall hans själ förklarad vara.
Aldrig mer skall frälsta anden
utgå från de sälla landen.*

LAODICEA. Upp. 3: 20, 21.

*Den som vinner, han skall kallas
till Guds nattvardsbord i höjden.
Glädjens ljuva vin blir allas,
som få dela jubelfröjden.
Den som vinner skall jag giva
sitta med mig uppå tronen,
han i prakt och glans skall bli
härlig såsom Gudasonen.*

* * *

*Herre Jesus, re'n jag känner
salig försmak av ditt rike.
Lyft mig högre. Längtan bränner.
Jag vill bli änglars like.
Gode Herde, då du leder
fram till livets källor lammen,
låt mig följa dig, jag beder.
Ja, så har du lovat. Amen.*

GUSTAV FLETWOOD.

De nya seminariebyggnaderna

DE nya seminariebyggnaderna vid Augustanasynodens läroverk i Rock Island togos redan vid höstterminens början i besittning av lärare och studenter tillhörande den teologiska fakulteten, vilka alla äro mycket glada över att hava fått flytta in i eget bo. Ett vackert och prägtigt bo är det också, så att alla kunna känna sig hemma och lyckliga över den skedda flyttningen. Kapellet saknar dock orgel ännu och köket nödig uppsättning för att begagnas, men med tiden kommer ju allt detta att tillgodoses; och länge dröjer det nog icke, innan allt blir fullständigt och sådant som man tänkte sig att det skulle vara.

Den sjätte november, Sveriges och den lutherska kyrkans stora segerdag, Gustaf II Adolfs-dagen, blev det nya seminariet formligen invigt med högtidliga ceremonier och under stor tillslutning av besökande från när och fjärran. Representanter från övriga lutherska synoder i Amerika samt från skolor och universitet voro ock inbjudna, och till allas glädje representerades moderkyrkan i Sverige av dess egen primas, ärkebiskopen Nathan Söderblom. Medlemmar av Sveriges beskickning

DR GUSTAV ANDREEN,
läroverkets president

DR C. E. LINDBERG,
seminariets dekanus

DR S. G. YOUNGERT,
läroverkets vice pres.

DR N. FORSANDER,
professor emeritus

DR C. A. BLOMGREN

DR ADOLF HULT

PROF. S. J. SEBELIUS

FAKULTETEN VID AUGUSTANA TEOLOGISKA SEMINARIUM,
ROCK ISLAND, ILL.

till Amerika hade inbjudits, och många voro de officiella personer som således hedrade den vackra festen med sin närvaro. Om hela invigningen med dess anordningar och program kan också sägas, att den var högtidlig och verkligt storslagen.

Med avseende på ändamålsenlighet och ekipering äro de nyinvigda byggnaderna fullt moderna, och det torde utan överdrift kunna sägas, att vid intet annat läroverk i Amerika ha de studerande bekvämare dormitorier eller fakulteterna bättre lärosalar. Heder åt vårt samfund, som bekostat och utfört allt detta och som gjort det med så uppenbar hängivenhet för Guds rikssak ibland oss. Ja, heder åt alla glada givare och åt alla vänner, som varit med om att möjliggöra detta stora företag.

Det teologiska seminariet på "Zion Hill" består av en arkitektonisk komplex i tvenne byggnader, vilka äro förenade med en vacker täckt gång eller arkad. Huvudbyggnaden har två våningar, inneslutande sju lärosalar, kontor, ämbetsrum, bibliotek och kapell, med moderna värmeapparater, utmärkt ventilering och ståtliga trappuppgångar. Den andra byggnaden, dormitoriet eller de unga männens hem med dubletter och enskilda studentrum, gästrum, sällskapsrum och refektorium eller matsal, är stor nog att rymma ett studentantal av närmare ett hundra. Det är ett ovanligt praktiskt och imponerande studenthem.

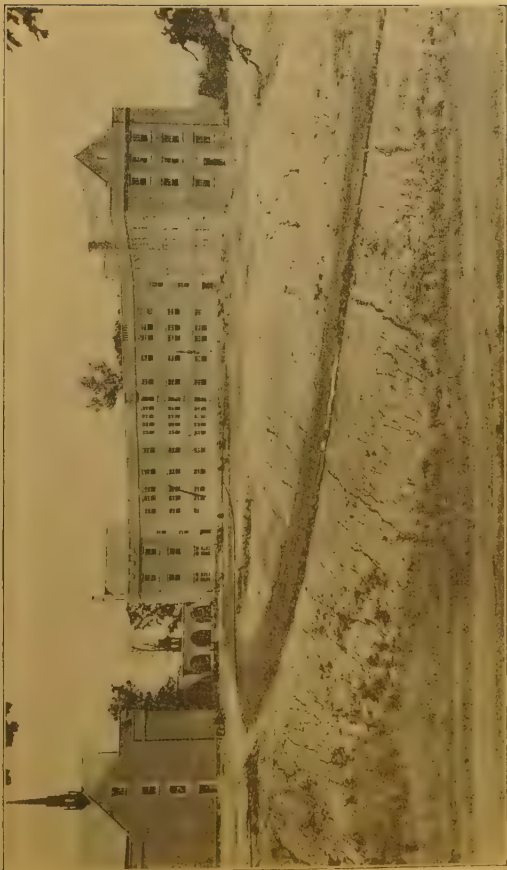
Arkaden och kapellet äro hållna i ren gotisk stil, under det arkitekturen i övrigt framter en blandning av gotik och renässans.

Arkitekterna Cervin och Horn ha här utfört ett arbete, som måste lända denna firma till stort be-

VÅRT TEOLOGISKA SEMINARIUMS NYA HEM, ROCK ISLAND, ILL.

1. Seminariebyggnaden.

VÅRT TEOLOGISKA SEMINARIUMS NYA HEM, ROCK ISLAND, ILL.

2. Studentbostäder.

röm, ty visserligen är detta seminarium ett verkligt "monumentum ære perennius" för dem, som hava gjort planen därtill och byggt det, lika väl som för dem som bestått kostnaden.

S. G. YOUNGERT.

“Tänken på dem som äro i bojor”

Ett motto.

DAHL tog dessa skriftord till motto för Bethphage-missionen. Lämpligare motto kan ej gärna tänkas. De vanlottade människovarelser vi där taga vara på äro i bojor för livet och äro berättigade till sina bättrelottade bröders deltagande. Men det är klart, att man inte får tolka mottot allt för ytligt — det är fråga om ett sådant tänkande som tänder eld på hjärtats kol och öppnar penningepungen för Bethphages räkning, att det icke behöver stänga de dörrar, som i den Barmhärtiges namn öppnats för de bojbeslagna, sedan alla andra dörrar stängts för dem.

Du kanske känner icke till de där i bojor slagna som du är kallad att tänka på. Låt mig visa dig i andanom några få av dessa, som jag ser i levande livet uppe vid Bethphage varenda dag. När Dahl lade grunden till sin anstalt, hade han i främsta rummet tanken på de fallandesjuka. Men när den första hyddan var färdig, visade Gud allt tydligare, att han hade en mera vittomfattande bestämmelse för Bethphage. Det skulle stå öppet för allt hemlöst, allt som lider för livet, allt hjälp-

löst som ingen beskyddare har — nämligen så långt som det begränsade utrymmet medgiver. Den grundsatsen ha vi allt från början följt. Då man för till oss någon i bojor slagen, som är sådan, att vi kunna taga vara på honom och bereda honom en lite ljusare vrå än han haft hittills,

DR C. A. LÖNNQUIST,
Bethphages föreståndare.

eller då vi kunna hjälpa någon uttröttad och utsliten mor eller syster eller annan anhörig att vårda en av livets vanlottade, som de stått ansvariga för, då är Bethphages dörr öppen på vid gavel — om där finns någon vrå kvar. Ack, där är så ont om rum, ty där är alltid så många apellanter. Du vet väl vad det ordet betyder — jag kunde inte få tag i något annat. När där stå femtio eller hundra väntande och där blir bara en

säng tom — — — men jag kan icke skriva satsen till slut. Det är då du bör riktigt på allvar tänka på dem som äro i bojor, så att där samla sig slantar till en byggnadsfond för mera rum.

Jag undrar icke på att Dahls hjärta brann för de fallandesjuka. De äro nog de mest beklagansvärda människor man kan tänka sig. De ha ju ej någon värk, inga kroppsliga plågor, då icke

anfallet pågår. Och under detta äro de vanligen icke medvetna. Men hela livet är för dem ett ständigt lidande. Det är ju sant, att även de tillfälligt glömma sitt kors — det ginge ju icke annars att leva. En ranka som icke finner något stöd får bekväma sig till att krypa fram över den ogästvänliga marken. Men oftast är — det skall du finna vid närmare undersökning — därinne i barmen hoppet, som *du* har din största trevnad ifrån, längesedan både dött och begravet, och den stolthet som tillhör både dig och mig som en del av vår livslycka för alltid kvävd under de kullvräktas livsförväntningarnas spillror. De se icke livet som *vi* se det. De ha fått eller få lära sig att vara nöjda med det minsta möjliga av jordelivets lycka. Ovissheten för framtiden, som väl är allas vår beklagliga arvedel, men som vi andra lyckas att glömma under dagens bestyr och i våra livsintressens utformande, är, åtminstone för de mera intelligenta bland dem, en mörk skugga, som ständigt kastas framför dem på deras stig.

Icke blott den hemsökelsen vilar över dem, att de på grund av sin sjukdom, obotlig som den är, äro utestängda från skola, kyrka, sällskapsliv, verkstad, kontor, o. s. v., utan den ännu mera pinsamma, nämligen medvetandet om att de äro avskydda, ofta t. o. m. i sitt eget hem, och en börda för andra. Det är ju sant, att icke alla känna trycket av detta kors som det *kunde* kännas, om icke deras sinne så småningom blivit förslöat av de många spasmer, vilka likt härjande eldar gått fram över deras sjäsliv. Men de känna det förvisso tillräckligt djupt allesamman för att vara

PARTI FRÅN BETHPHAGE.

medvetna om att en boja är slagen kring hand och fot, och att de aldrig kunna bli kvitt den bojan. Visst försöka även de hoppas, men ack, hur vermodigt det hoppet är!

Ständigt få de gå i fruktan att falla. Du vet väl vad "falla" betyder? Har du sett det? Vi hade en ung man uppe vid Bethphage — knappt mer än gosse var han, men med en rik begåvningspassionerade livstrånad, som kanske fört honom upp på Förenta staternas presidentstol, om han icke varit fallandesjuk. Nu fick han till sist i sin unga vår i stället dö på grund av sin sjukdom. När han periodvis fick sina anfall, spändes varje muskel i hans kropp, tills blod trängde fram på läpparna och i ögonen, och man undrade hur det kunde vara möjligt för hans hjärta att slå. Så höll det på med anfall på anfall; sinnet förtöcknades, och vi måste instänga honom i cellen under flera dagar, tills det åter klarnade. En annan ung man slog vanligen pannan i marken. Hur många sår han haft över ögonen, kunde ingen veta, ty de voro legio. Ständigt sågs han med plåsterlappar över ögonen och svullen panna. — Så kunde jag hålla på att locka fram bilder, den ena sorgligare än den andra. Men utrymmet tillåter det icke. Icke heller är det nödvändigt, ty jag tänker jag vunnit min avsikt — att visa de fallandesjukas livsboja.

Det finns andra i bojur slagna. I ett av rummen på nedra bottnen av vårt Emaus ligger, natt och dag, en 45-års gammal man, så styv i varje led, att den enda rörelse han kan åstadkomma är den att lyfta på armarna 2 å 3 tum. Icke ens huvudet kan han vrida. Sådan har han blivit under en sjuttonårig värk, som dock numera är hävd. Mannen är intelligent, gift och äger en frisk och stark son. Hans hustru vårdade honom i hemmet, så

länge krafterna stodo bi. Nu är hemmet upprivet och maken dömd att för återstoden av livet, som kan bli lång nog, ligga uppstapplad till kroppen som en död stenmur, medan själen förgäves sliter i bojan, natt och dag, år ut och år in. Förstår du, där du står vid hans säng och ser hans kloka ögon försöka att vrida sig åt sidan så långt, att de skola kunna se dig, förstår du varför den helige författaren ropar ut till dig: "Tänk på honom som är i bojor!" För hans del behöver du icke öppna pungen, ty han betalar för sig. Andra finnas dock, som icke kunna det, kanske därför att de kastat det lilla de hade på läkare, innan de äntligen funno ut, att de voro smidda vid bojan för livet.

Se här ett annat exempel, av helt olika utseende. Alma var en liten flicka, som ej fått så rika naturgåvor som hennes syskon eller skolkamrater. Hennes utseende var icke tilltalande, och hela hennes sätt var så klumpigt, att kamraterna snart började göra narr av henne. Men hon var känslig, och barnasjälen drog sig snart undan till ensamheten för att undkomma gycklet. I sitt för äldraham fann hon förståelse endast hos modern, som själv fått lida mycket av en brutal drinkare till man. Av sin onaturlige fader fick hon uppbara bannor och taga mot hån. Så blev det av Alma mer och mer en skrämnd fågel, till slut alldeles opassande för denna världen. En efter annan i familjen dog, och modern blev till slut ensam med Alma, som numera aldrig visade sig ute bland folk. Till Almas lycka fick modern leva till hög ålder. När modern äntligen dog, var Alma,

EN AV DEM SOM ÄRO I BOJOR.

numera en 45-årig kvinna, alldeles ensam, oduglig att ta vara på sig själv och i saknad av allt skydd. Vart skulle hon ta vägen? Därhuset var det enda skydd som syntes återstå. Men Bethphage var

redan byggt, och modern hade sört för en vrå för sin Alma där. I frid fick modern dö, och Alma fick sig en fristad, där också hon snart i frid fick lämna den värld, i vilken hon så länge varit slagen i tunga bojor.

Vad skola vi säga om dessa varelser, som redan vid födelsen äro bestämda för ett hårt öde, dessa stackars barn för vilka det, mänskligt sett, hade varit bättre, att de aldrig blivit till? Du kanske har hört om lilla Clara, som vid 26 års ålder dog uppe vid anstalten. Hon var den hjälplösaste varelse jag någonsin sett. Blind, döv, idiot och fallandesjuk, levde hon i en värld alldeles för sig. Hon kunde icke flytta sig i sin bädd, jaga bort en fluga från sin kind eller draga täcket över sig till skydd mot kölden. Och likväl hade hon mången dag fått tillbringa tiden ensam i sin säng, medan fadern, en gammal änkeman, tjänade ett torftigt bröd åt sig själv och sitt vanlottade barn. Ofta går en främling förbi våra fallandesjuka däruppe vid anstalten utan att ge akt på dem, ty han anar icke deras lidande, men inför de hjälplösa små stannar han gärna liksom lamslagen. Och ändock känner han ingenting till av alla tårar och suckar, som ingå i dessa barns historia. I sanning äro barnen slagna i bojor, men oftast är det fallet också med dem som förut vårdat dem. Därför kan Bethphage här mer än eljest utföra en dubbel mission, i det att det både vårdar dessa elända på det allra bästa sätt och lyfter en del åtminstone av den börda, som någon nära anhörig burit, tills den kändes allt för tung.

Ibland finns där en naturlig godmodighet, som

lägger sig som vadd mellan foten och bojan. Så hos vår Lindström, som livet eljest farit ganska hårdhänt med. Genom ett för tidigt avgående sprängskott fick han högra foten och vänstra handen avslitna, fingrarna illa ramponerade på högra handen, ögonens ljus släckt och hörseln så nära förlorad. Han var redan förut ensam här i landet och medellös. Och likväl får du, om du beklagar honom, det oväntade svaret: "Åh ja, — det kunde nog ha varit värre!" Lille Cye, 54-årig, sitter där med sina mot bröstet uppböjda och stelnade armar, med sina förvissnade lemmar och all möjlig annan hjälplöshet, i sin stol, och där strålar fram ur de stora, kloka ögonen en sådan livslycka, att få människor, som sitta inne med rika förmåner, besitta dess make. Men nog skaver ändå bojan. Man hittar tårar ibland i Cyes mörka ögonfransar, tårar som tala sitt tysta, men tydliga språk. Och över de buskiga ögonbrynen hos Lindström gå nog rätt ofta mörka och tunga tankar, som icke du eller jag just behöva tänka. Ingen vet så noga hur bojan känns mer än den som bär den. Men vi, som gå där fria, få icke glömma, att det är vår skyldighet att sätta oss in i deras läge för att få det rätta sinnet emot dem. Annars frestas vi att gå förbi dem, att lämna dem åt olyckan och sorgen, så att, när deras livssaga ändas, den blir till en enda stor anklagelse emot oss på vår räkningsdag.

C. A. LÖNNQUIST.

Judemissionen ~ lönar den sig?

DET kan icke nekas, att judemissionen har blivit mycket försummad i vår lutherska kyrka. Försök ha blivit gjorda många gånger inom den protestantiska världen att omvända judarna till kristendomen, men dels voro försöken mycket svaga, nästan kraftlösa, dels brast tålmodet ganska snart, när det märktes, att judarna icke i stora skaror övergåvo sin egen tro för att antaga kristendomen.

Vår kyrkofader, dr Martin Luther, var i början mycket vänligt stämd mot judarna. I sin förklaring över Ps. 22, och särskilt i sin skrift "Vår Herre Jesus Kristus var född jude", skriven år 1523 till en omvänd jude, bryter han staven över medeltidens syn på judarna såsom "Kristi mördare" och kallar dem "Jesu bröder efter köttet". "Våra dumrianer, påvar, biskopar, sofister och munkar", skriver Luther, "ha behandlat judarna på ett sådant sätt, att den som icke var en god kristen kunde ha blivit jude. Om apostlarna, som också voro judar, skulle ha behandlat oss hedningar på samma sätt som vi behandlat judarna, så skulle det icke ha varit en enda kristen ibland oss."

Luther hyste för en längre tid det hoppet, att så snart judarna finge höra det rena evangelium predikas, skulle de omvändas massvis till kristendomen. Men då detta icke skedde, förlorade han tålamodet, och i sina senare skrifter anslår han en annan ton gent emot judarna. När en sådan stark personlighet som dr Luther förlorar tålamodet mot judarna på tjugu års tid, icke underligt då att många av hans efterföljare mistade tron på Israels omvändelse. Vi känna ingen judemissionsrörelse vare sig i ortodoxiens eller neologiens tidevarv. Ett enda undantag var prästsonen Esdras Edzard i Hamburg (f. 1629, död 1708). Han verkade såsom judemissionär i 51 år utan lön, enär han var förmögen. Ännu finnes kvar Edzards stiftelse till understöd för fattiga judekristna och andra judemissionsföretag.

Pietismen och Judemissionen.

Med pietismens införande började intresset för judemissionen vakna både hos Spener och Francke. Båda trodde på Israels omvändelse, och Callenberg grundade ett Institutum Judaicum i Halle, vari judemissionärer utbildades.

Gud har givit den lutherska kyrkan många härliga vittnen ur Israel. Jag tänker på kyrkohistorikern dr Neander, exegeten prof. Delitzsch, dogmatikern dr Philippi, prof. Caspari, dr Kalkar m. fl.

Judemissionen bar mycken frukt både i kvantitativt och kvalitativt hänseende, och det vore orätt av den lutherska kyrkan att försumma ett sådant välsignat arbete. Jag är därför glad, att Augus-

tana-synoden på senare tiden visat intresse för denna mission. Augustana-synoden har bestämt, att en kollekt till judemissionen skall årligen upptagas i alla dess församlingar, helst på tionde söndagen efter Trefaldighet. Dessa medel skola överlämnas till Zionsföreningen för Israel.

Denna förening är 45 år gammal. Den började sin verksamhet år 1878. Under alla dessa år ha norska lutheraner bidragit till dess underhåll, och under de sista fem åren ha Augustana och andra lutherska synoder omfattat denna förenings verksamhet med stor kärlek.

I många år har föreningen bedrivit sin verksamhet i utlandet såväl som i detta land. För närvarande arbeta vi i New York, Chicago, Minneapolis och St. Paul och ämna upptaga arbete i Omaha, Nebr. Det är också meningen att, så snart läget i Östern blir mera normalt, missionsföreståndaren skall företaga en resa till det heliga landet för att på ort och ställe undersöka, om det finnes möjlighet att börja verksamhet även där.

Augustana-synodens kvinnor hava omfattat Zionsföreningens arbete med stort intresse. De äro ansvariga för tre kvinnliga missionärers löner. Esther Olson i Chicago underhålls av Illinois-konferensens kvinnor, syster Ida Lindquist i St. Paul är Minnesota-konferensens sändebud, och även Nebraska-kvinnorna ha lovat att sörja för en systers underhåll i Omaha i förbindelse med Zionsföreningens arbete.

Vi ha också rätt många både livstids- och årsmedlemmar i vår förening, som tillhöra Augustana-synoden. Ja, hälften av våra missionsarbe-

tare tillhöra Augustana-synoden. Vi hava orsak att tacka Gud för de många krafter, som denna kyrka givit Zionsföreningen.

Judemissionssaken har alltså blivit för Augustana-synoden en hjärtesak, likställd med hednamissionen, fastän på ett icke-officiellt sätt. Det finns mycket som en luthersk kristen måste göra, som icke är officiellt upptaget på hans samfunds program. Vår närmaste granne, till exempel, är i stor nöd. Han ligger sjuk och kan icke arbeta. Hust-run har många små att passa på och kan därför icke gå ut att söka arbete. Skola vi vägra att hjälpa, emedan synoden icke officiellt upptagit denna familj på sitt program? Israel är vår närmaste granne, som ligger döende inför vår dörr, en granne, som en gång i tiden gjort oss gott. Skulle vi därför vägra att giva dem evangelium, emedan synoden icke satt Israelsmissionen på sin utgiftsstat? Varje enskild församling och kristen måste stödja ett sådant fruktbärande arbete.

Skam att säga, äro judarna faktiskt ännu icke evangeliserade, trots det att de flesta av dem bo i kristna länder. Jag känner judar, som bo i närmaste hus till kristna kyrkor, och som likväl icke hört det glada budskapet, att Kristi död på korset skedde till syndernas förlåtelse, och att han uppstod till vår rättfärdighet.

Tänk, att vi icke inbjuda dem till våra möten! De hållas på avstånd från kristlig gemenskap och inflytande. Huru skola vi kunna försvara detta på domens dag?

Våra svenska lutherska kristna böra vakna till medvetande om sin stora plikt mot Israel. Vi be-

höva penningar till att bedriva mission, men det är icke nog. Bönen är huvudsaken. Denna stora sak måste ligga en kristen riktigt om hjärtat. Jag vågar påstå, att om den kristna kyrkan under de förflutna två tusen åren hade hållit på att flitigt bedja för Israels frälsning, så skulle detta folk hava varit frälst för länge sedan. I stället har det blivit förföljt. Kyrkan har faktiskt intill de senaste åren alldeles nekat möjligheten av Israels slutliga frälsning såsom ett folk betraktat. Ja, ännu finns det många kristna teologer, som betrakta läran om Israels nationella frälsning såsom rent kätteri och oluthersk kiliasm.

Ack, om våra lutherska kristna ville börja på allvar att bedja för Zionsföreningen, huru mycket skulle icke vi kunna uträtta! Vi äro ju bara edra sändebud i Kristi ställe. Om man icke bär oss på bönens armar, huru skulle vi kunna utföra något på missionsfältet? Ju mindre man beder, desto svagare bliver man. Vi representera ju kyrkan, men är kyrkan död, så äro vi döda; är kyrkan levande, så äro vi levande.

Det har klagats mycket, att det är ingen väckelse på våra missionsfält. Det beror på att vi icke ha väckelser i kyrkan. När kyrkan försummar bönen, så slappas hela verksamheten både i församlingen och på missionsfältet.

Väckelserna och Missionen.

Under de stora skotska och skandinaviska väckelserna i mitten av det sista århundradet fick judemissionen skörda de rikaste frukterna i dess historia. I Budapest, Ungarn, skördades härliga

frukter, bland andra familjen Saphir, av vilka dr Adolph Saphir var mest känd.

Vår hemgångne missionär pastor Gurland var en frukt av den rysk-tyska väckelsen. Ja, själva den svenska Israelsmissionen i Stockholm med dess många rika frukter är en indirekt genklang av den rosenianska väckelsen i Sverige, likasom den norska Israelsmissionen och Zionsföreningen härstamma från de haugianska och johnsonska väckelserna i Norge.

Liv föder liv, och är församlingen livaktig, så blir hela dess verksamhet levande både hemma och ute.

Paulus säger, att judarnas uppvaknande blir liv från de döda för kyrkan. Kyrkan får alltså själv njuta frukterna av judemissionen. Välsignelsen därav skall falla tillbaka på kyrkans huvud. Detta hava vi redan erfarit genom de enskilda judekristna i tidernas lopp, från aposteln Paulus till prof. Paul Caspari. Kyrkan har mycket att tacka de judekristna för i fråga om lärans renhet och den sunda utläggningen av den Heliga skrift. Därmed är det icke sagt, att det icke har funnits judekristna, som hava varit långt ifrån en prydnad för kyrkan, men svarta får finnas ju överallt. Kyrkan har dock haft heder av de flesta omvända judar.

Kyrkan måste taga vara på sina gåvor. Vi måste antaga oss de omvända judarna, ty många av dem äga stor begåvning. Vi kunna icke nöjas med att bara missionera och döpa dem som tro, nej, vi böra städse intressera oss för dem och finna ut vad nytta kyrkan kan få av dem. Efter en noga undersökning äro vi snart på det klara med

att en stor del av dem äro utomordentligt nyttiga för kyrkans liv. Vi måste försöka att utbilda dem i våra skolor för kyrkans tjänst. Samtidigt måste vi också vara tålmodiga mot Jesu bröder efter köttet, som han är mot oss.

Det måste djupt beklagas, att vi för närvarande hava så få judekristna vid våra lutherska läroverk, under det att de reformerta läroverken hysa många judekristna elever inom sina murar. De hava nog, de ock, haft sina ledsamma erfarenheter på detta arbetsområde, men de förskräckas icke därav, utan fortsätta att göra det goda. Låtom oss såsom en luthersk kyrka bedja och arbeta och insamla frukterna!

Präster och församlingar i storstäderna böra dock icke nöja sig med bön för och penningegåvor till Israelsmissionen. De kunna göra mera, de kunna göra direkt arbete bland judarna i grannskapet. De böra inbjuda dem till sina gudstjänster, möten och samkväm och söka att vinna dem genom kärlek. Bekänner sig en jude tro på Jesus, så bör han lockas in i församlingen, undervisas och döpas. Är han begåvad, bör han uppmuntras till att studera.

Missionstidningen *The Friend of Zion* bör finnas i ditt hem, så att du kan följa med vårt arbete. Många räcka mig en gåva till judemissionen, men anhålla tillika att för allt i världen icke sända dem någon tidning, enär de ha så många tidningar allaredan och ha icke tid att läsa dem. Ett sådant bemötande känns som ett slag i ansiktet. Man får det intryck, att personen i fråga är villig att giva en dollar om året till Zionsföreningen, men bryr

sig ej om vad den dollarn uträttar. Käre vän, läs om arbetet och bed för arbetarna!

Huru skulle du tycka om att skriva ett uppmuntrande brev till missionärerna? De ha ett tungt arbete att utföra och förlora modet mer än en gång. Ett brev från en medkristen kan uträtta mycket härvidlag. Under min tolvåriga verksamhet som missionär i Rumänien var jag ofta frestad att giva upp alltsammans. Så fick jag ett brev från en missionsvän i Sverige, som uppmuntrade mig till att hålla ut. Det hjälpte.

Kanske du kan vara till välsignelse, du ock, med ett litet brev och stärka din broder eller syster, som arbetar ibland Israel.

Till slut önskar jag att tacka alla dem, som under flydda tider kärleksfullt kommit ihåg oss med sina gåvor. Tröttnen icke i att göra det goda också i judemissionens tjänst. Tyvärr hava många tröttnat på oss. Det bör icke så vara. Var en trofast vän, en som man kan lita på.

Trofasta vänner hava vi, Gud vare tack, och icke så få av dem. Till dem sända vi vår hälsning och bedja dem hålla ut, till dess Israel bliver frälst. Då blir Israel det missionerande folket.

JOHN RESNICK.

Säg oss din hemlighet.

*Säg oss din hemlighet, du Nasaré!
Vi längta djupt din härlighet att se,
ditt väsens underbara rikedom
långt skönare än sommaräng i blom!*

*Vi är din pannas valv så rent och klart
och dina ögons ljus så underbart?
Hur fick du denna helga styrka, säg,
att vandra lidandets och dödens väg?*

*Hur sträng och ren din helga kärlek är!
Som eldens glöd han skoningslöst förtär
all synd, som bor i själens dolda rum.
Du är det sanna evangelium.*

*Hur kan du städs' så härligt ensam stå
som enslig fjälltopp över kullar små?
En mästare, hur fjärran bär vår stig,
vårt hjärtas längtan drager oss till dig.*

*Med markens herdar och de vise män
vi gå den gamla kända vägen än.
Vi komma stilla för din kärleks skull
med hjärtas myrra, rökelse och gull!*

*Vår tanke längtar göra pilgrimsgång
med dig på helig väg till bön och sång.
Vi vilja lyssna till det ord du gav
en sommarmorgon vid Tiberias hav.*

*Vi vilja följa från Jordanens strand
till Galileen och till Judaland,
där högt den helga staden skymtar fram
och bakom Golgata med korsets stam.*

*Vi längta följa dig, du Nasaré!
Var nära oss i jordens mörka ve!
Ej all vår visdom mäktar skingra det —
Säg oss, o Nasaré, din hemlighet!*

*Du står där, hög och ren, med öppen famn.
I pannans höghet syns ditt Kristusnamn.
Trots tidens stormar står du lugn och stor,
och helig vila vid ditt hjärta bor.*

*Så slut oss till ditt hjärta, Nasaré,
att vi din helga hemlighet må se!
Min själ är trött — giv trötta själen hamn!
Slut mig, o Nasaré, uti din famn!*

FÖRF. OKÄND.

Till Österland

EN länge närd önskan att få besöka det heliga landet blev för mig en verklighet i början av förlidet år. Den tiden på året är mest lämplig för en sådan resa. Om sommaren säges det vara alldeles för varmt att färdas därborta.

På huru kort tid kan man företaga en sådan resa? Om man följer med en s. k. "tour", som vi gjorde, så åtgår icke mer än två månader. Men vi voro borta i mer än fem månader. Vi utsträckte nämligen vår resa till Europa. Vi besökte 18 olika länder och tillryggalade 20,000 engelska mil.

Den palatslika ångaren "Empress of Scotland" förde oss först till ön Madeira, sedan till Cadiz, Spanien. Därifrån reste vi på järnväg till Sevilla och tillbaka, varefter färden gick till det lejonlika berget Gibraltar. Alla dessa ställen voro ytterst intressanta. Det förunnades oss ock tillfälle att få sätta fot på Afrikas mark. Algiers är en vackert belägen stad med flera hundra tusen invånare.

Att få bsöka den gamla, på historiska minnen så rika staden Atén, Grekland, hade länge varit ett av våra önskningsmål. Det blev ock vår resas

JERUSALEM SETT FRÅN OLJEBERGET.

nästa uppehållsort. Det var med underliga känslor vi stodo på Acropolis och Areopagen. På sist-nämnda berg läste vi Apostlagärningarnas 17: 16-34 och förrättade bön.

Några dagar till, och så gled vår ångare in i Konstantinopels underbara hamn. Denna stad, som fått sitt namn av Konstantin, Roms förste kristne kejsare, är rik på historiska minnen. En resa till orienten är icke fullständig utan besök i denna världsstad på 1,500,000 invånare. Stadens läge är rent av bedårande.

Nästa gång vår ångare kastade ankar, lågo vi i Haifas hamn. Sedan vi landstigit och satt våra fötter på det heliga landets mark, bar det av på tåg till Damaskus, Syrien, världens äldsta stad. Staden har en 300,000 invånare och är byggd på ett sådant sätt, att den liknar en sked. Därav namnet: "The spoonlike city". Ett stycke från staden sågo vi den plats, där Saulus blev Paulus. Vi vandrade på den gata, som kallas "den raka". Vi sågo ruinerna av det hospital för spetälska, som Naaman skall hava uppbyggt, sedan han blivit helbrägdagjord. I vårt hotell läste och betraktade vi Apg. 9, som beskriver Saulus' omvändelse. Vi begrundade även 2 Kon. 5 om om Naamans helbrägdagörelse.

Från Syrien reste vi tillbaka till Palestina och igenom hela detta underbara land, ända ned till Hebron, där patriarkerna Abraham och Sara, Isak och Rebecka samt Jakob och Lea ligga begravna. Våra fortskaffningsmedel genom landet voro järnvägståg, automobil och hästskjuts.

Från Jerusalem reste vi med järnväg till Suezkanalen, därifrån till Kairo och Alexandria, Egypten. Därifrån foro vi över Medelhavet igen, denna gång till Neapel, Italien. Där lämnade vi vårt resällskap och fortsatte resan till Rom. Näst Jeru-

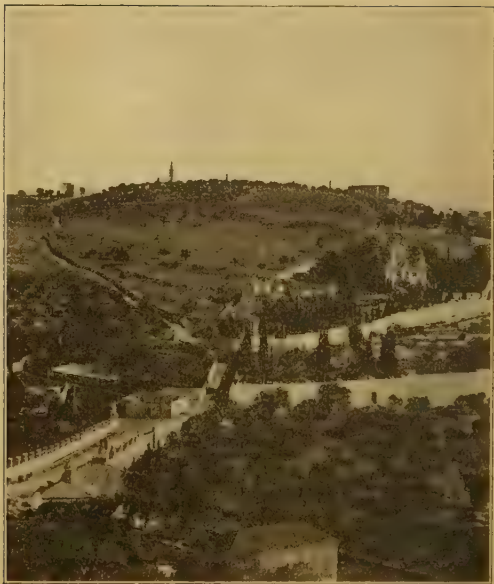
salem var Rom den mest intressanta stad vi besökte. Därefter bar resan genom Italien, Schweiz, Frankrike, Tyskland, Skandinavien och England.

Nu är det icke meningen att skriva en rese-skildring, kärt som det annars skulle vara, men utrymmet förbjuder det. Vi ämna endast meddela några historiska uppgifter samt personliga intryck och iakttagelser.

Jämfört med andra länder är Palestina ett mycket litet land. Dess längd är endast ett par hundra engelska mil, eller ungefär lika långt som mellan Chicago och Rock Island. I bredd är det icke mer än 75 mil. Enligt folkräkningen förlidet år har landet en folkmängd på 761,271. Av dessa äro 585,271 muhammedaner, 88,049 kristna, 81,172 judar och 6,779 av annan trosbekännelse.

Palestina är ett av de många länder England erhöll genom världskriget. Befälhavaren Allenby intog Jerusalem den 9 december 1917. Men innan han intågade genom Jaffa-porten med sina segerdruckna soldater, telegraferade han till Llyod George och kung George och anhöll om deras råd. Den förre svarade: "Bruka ditt eget omdöme", den senare: "Bed Gud om visdom".

En tänkande människa kan icke gärna resa i Palestina utan att fråga sig själv: Varför utsåg Gud detta lilla, obetydliga land, som icke ens åtnjöt politisk självständighet, såsom skådeplatsen för människosläktets återlösning? Gjorde han det månne för att lära oss människor, att hans riks-sak icke är beroende av inflytelserika människor och mäktiga världsriken? Vi tro det. Guds rike liknas vid ett senapskorn i sin ringa början och

OLJEBERGET.

ett stort, skuggrikt träd i sin utveckling. Palestina är senapskornets land i jämförelse med andra länder.

Sioniströrelsen spelar för närvarande en stor roll i landets utveckling. Vi hade tillfälle att tala med prof. Samuel Bass, lärare vid en hebreisk skola i Tiberias, om denna rörelse bland judarna.

Han sade, att det är en politisk och kommersiell rörelse. Gamla, rättrogna judar tro, att rörelsen är en uppfyllelse av profetian. Dr Hertzels, som dog för omkring 15 år sedan, var rörelsens grundläggare och förste ledare. Sin historiska början fick rörelsen för 30 år sedan. Före det ödesdigra världskriget var dess förnämsta uppgift att hjälpa de invandrande judarna på fötterna i ekonomiskt hänseende. Ett mera omfattande program antogs 1919. Allestädes skulle man uppmana judar att återvända till sitt fädernesland. Alla som hörsamma denna uppmaning erhålla ekonomiskt understöd under resan, och till dess de hunnit bliva självuppehållande i landet. Denna plan har lyckats över all förväntan. Icke mindre än 20,000 judar ha återvänt de tre senaste åren.

Dr Weigman har varit rörelsens ledare, sedan den s. k. "Balfour declaration" antogs 1917. Innebörden av detta beslut är, att England gillar judarnas återvändande och vill hjälpa till att göra Palestina till deras nationella hemland. Tolv kongresser ha hållits. Den senaste hölls i Carlsbad, Österrike, i november 1921. Där beslöts det, att alla judar i världen skulle anstränga sig till det yttersta för att giva tionde av sina inkomster till en ny grundfond, som skulle bära namnet: "The Foundation Fund."

På tal om Sioniströrelsen sade en medresande, att det varit tre immigrantströmmar av judar till det heliga landet. Den första ägde rum under Moses tid, då han ledde Israels barn från Egypten till Kanaans land. Den andra följde på fångenskapen i Babylon, då cirka 50,000 återvände. Sioniströrelsen är den tredje.

Vad slags judar ha kommit i sistnämnda immigranstström? Naturligtvis de fattiga, de mindre bemedlade. De som haft framgång och kommit i en oberoende ställning i utlandet, de komma aldrig att bosätta sig i Palestina. Även om världens 16,000,000 judar ville återvända, så vore det icke möjligt för dem att livnära sig i landet. En man, som bott i Jerusalem i 40 års tid, sade mig, att Palestina kunde endast försörja cirka 4,000,000 människor under de allra mest gynnsamma förhållanden.

Att Sioniströrelsen kommer att bliva till landets materiella välsignelse, därpå sågo vi tydliga bevis. Några nya, moderna byar ha redan uppbyggts, skolor av olika slag upprättats, t. o. m. vingårdar anlagda på bergssluttningarna. Jordbruk har påbörjats med kraft.

Turkarna och araberna, som alla äro muhammedaner, betrakta ingalunda judarnas invandring med blida ögon. De anse sig hava förstlingsrätten till landet. Men de glömma, att judarna voro där långt före dem.

Då man reser i studiesyfte, så erhåller man icke blott upplysning om många och mycket, utan även varjehanda intryck. Vid många tillfällen kände vi oss livligt tilltalade och djupt rörda. Vi funno oss ock misräknade på åtskilligt. I Amerika äro vi vana vid bekvämligheter, då vi resa. Icke så i Palestina och andra länder i östern. Här ha vi rena, snygga städer. Sådana söker man efter förgäves i orienten. Snyggt klädda människor påträffar man överallt i Amerika. Turkarna och araberna äro alldeles motsatsen. Sedan

TRÄD I GETSEMANE.

hörde vi motsägande uppgifter om de heliga platserna. Allt detta verkade nedslående och icke minst den omständigheten, att muhammedanismen hållit fästet i så många århundraden. Men allt detta uppvägs av det förhållandet, att Jesus

verkligen levat i detta land. Vi kände, att vi voro på helig mark, att vi vandrade i den dyre Mästarens fotspår, att vi besökte städer, byar, berg och sjöar, som han besökt. Ibland voro vi rent av hänförda.

Den första skymten av det heliga landet glömmes jag aldrig. Långt innan vår ångare kastade ankar i Haifas hamn, sågo vi berget Karmel, där Elias på ett sådant ovanligt och praktiskt sätt bevisade, att Jehovah var den ende och sanne Guden.

På grund av storm kunde vi icke landstiga samma dag som vi kommo in i hamnen. Hela den långa resan hade varit lugn och angenäm, men mot slutet blev det storm. Var icke detta typiskt av många kristnas liv? Hela livet kan vara en enda lång solskensdag, men mot aftonen kunna de trogna anfäktas svårligen av tvivel, otro och hopplöshet.

Vid anblicken av det Galileiska havet blevo vi djupt rörda. Huru härligt att få se denna sjö med dess spegelklara vatten och leende stränder. Ingen sjö i världen är så rik på heliga minnen som denna. Den är icke stor, endast $12\frac{1}{4}$ mil lång och $6\frac{1}{4}$ mil bred, men den ligger 682 fot lägre än havsytan. Sedan vårt resällskap på 76 personer stigit i en båt, som skulle föra oss till staden Tiberias, instämde vi alla i sången: "O Galilee, sweet Galilee, where Jesus loved so much to be: O Galilee, sweet Galilee, come sing thy song again to me." Alla tre verserna sjöngos med kraft och hänförelse. Kanhända sången lämnade ett djupare intryck på mig än på de övriga, just emedan det var den första engelska sång jag som liten nykommen gosse lärde mig i Amerika.

Outplånliga äro de intryck vi fingo i Kana, Nasaret, Betlehem, Hebron, Jeriko samt vid Jakobs brunn och Döda havet, men utrymmet förbjuder oss att beskriva dem.

Anblicken av den heliga staden tilltalade mitt hjärta på ett sätt som icke kan beskrivas. Vårt sällskap åkte i automobil en söndagseftermiddag från Sikar till Jerusalem, en sträcka på 32 mil. Vid fem-tiden kommo vi upp på ett högt berg. Där erhöello vi den första skymten av staden. Jag blev nästan förstummad. Jag blott frågade mig själv i tysthet: Är det verkligt, är det möjligt, att jag, arma ovärdiga människa, med mina egna ögon nu ser den heliga staden? Och svaret kom helt ofrivilligt: Ja, det är verkligt.

När vi kommit in i den nyare delen av staden, fingo vi till vår stora förvåning se den svenska flaggan vaja över ett av husen. Under vår vistelse i staden skulle vi bo på Allenby hotell. Sedan vi hunnit orientera oss, togo några av oss en spatserstur genom en del av staden. I vårt sällskap var pastor Joshua Odéu och hr Axel Ostrand från Chicago. Snart voro vi framme vid den svenska kolonien, numera kallad "The American Colony". Där blevo vi mottagna med gammaldags svensk gästvänlighet. Vi inbjödos till middag, tillagad på svenskt vis. Icke mindre än tio slag av Palestinas blommor prydde bordet. Kvällen tillbringades sedan på det angenämaste sätt. Koloniens medlemmar förstodo konsten att göra främlingar hemmastadda. Vi hade tillfälle att höra gamla fru Spafford — över 80 år — tala om sina erfarenheter. Hon och hennes man voro koloniens

BETLEHEM.

grundläggare. De kommo till Jerusalem från Chicago 1881. År 1896 kom en hr Larson med 70 andra personer från Chicago. Samma år anlände 30 svenskar från Sverige. Kolonien består nu av omkring 100, av vilka 30 äro svenskar.

Vem av mina värde läsare har icke i andanom varit på Oljeberget! Författaren har varit där nästan oräkneliga gånger under sitt liv. Nu var han där med hela sin varelse. Där hade fordom min dyre Frälsare varit fördjupad i brinnande bön till sin himmelske Fader. Ja, härifrån var det som han for till himmelen, sedan han slutat sitt frälsningsverk på jorden. Det var trosstärkande att få framkalla i minnet dessa gudomliga tilldragelser.

Häruppe hade vi den allra härligaste utsikt. Man kunde nästan bli hänförd av densamma. Åtskilliga byggnader funnos på Oljeberget. Bland andra kunna vi nämna den lutherska kyrkan, uppförd 1907-10. Den utgör ett helt byggnadskomplex. Sedan England övertog regeringen över Palestina, har kyrkan använts som episkopalkyrka. Landets guvernör, hr Samuels, bor i en av flyglarna. Ett stycke därifrån ligger "The Pater Noster Church". På en av väggarna står "Fader vår" skrivet på 32 olika språk.

Från Oljebergets krön gingo vi till fots ned till Getsemane örtagård. Här hade min Frälsare vandrat för 1900 år sedan. Vilken salig erfarenhet att bokstavligen få vandra i hans fotspår! Se, här är Getsemane örtagård! Är icke detta den heligaste plats på jorden? Har icke marken blivit befuktad med Jesu blod? Huru kunde lärjungarna bli sömniga på denna plats? Ja, här gingo vi, här sutto vi, här tänkte vi, här föllo vi i stilla begrundan under de åtta tusen år gamla olivträden, som ännu stå där. Ett av träden kallas "The tree of agony". Oljan från dessa sekelgamla träd säljes till mycket högt pris.

Jerusalem, Jerusalem, du underbara stad! Är det sant, att du är byggd på ruinerna av sju andra städer? Ja, så säger historien. Finns det någon annan stad i världen, som har en sådan historia som du? Nej, ingen. Se muren omkring staden! Det är precis som det var på Jesu tid. Hur stort är stadsområdet inom muren? Endast 200 acres. Är icke Jerusalem större än så? Jo, den nya stadsdelen är mycket större och ligger utom muren.

I sällskap med flera andra besökare vandrade vi upp den gata, som kallas "Via Dolorosa". Katolikerna ha 14 stationer eller viloställen utmed gatan. Jag frågade varför, och en svarade: "In order to help the devotion of pious pilgrims." Det ligger icke så litet i det uttrycket. Här bar den törnekrönte Frälsaren sitt kors, här dignade han under bördan av detsamma. Det var trosstärkande att vandra på Jesu martirstråt, även om vi icke stannade vid var och en av de 14 stationerna.

Några av dessa viloställen finnas inom den heliga gravens kyrka. Denna säges ligga på Sions berg, där Jesus korsfästes och blev begravnen. Det är en underlig byggnad. En kristens skönhetsinne finner icke mycken tillfredsställelse av kyrkans interiör. Inredning och dekoration ha ingen likhet med våra kyrkor. Olika bekännare dyrka i var sitt kapell. För mig var det både uppbyggligt och lärorikt att få besöka detta minnenas tempel. Den heliga gravens kapell i kyrkans centrum var det mest stämningsfulla av de många kapellen.

Besök avlades ock i den lutherska kyrkan i den

gamla stadsdelen. Den uppfördes 1898. I koret voro målade dessa Skriftens ord: "Jesus Kristus densamme i går och i dag och desslikes i evighet". I storlek och skönhet kan hon icke jämföras med kyrkan på Oljeberget, men hon skulle göra heder åt vilken församling som helst inom Augustanasynoden på en 300 à 400 kommunikanter. Förli-det år räknade församlingen endast 30 medlem-mar, alla omvända muhammedaner. En av dessa tjänade som vår ciceron under vistelsen i Jerusa-lem.

I staden finns även ett lutherskt barnhem, som en gång hade 400 barn. Pastor Theodor Sneller förestår detta hem.

Ingen kristen kan gärna besöka Palestina utan att önska, att folket där måtte omvända sig till Herren. Låtom oss bedja Gud därom och på alla möjliga sätt bidraga därtill!

CARL CHRISTENSON.

Bibelsång.

*Hur mörkt och dystert är det hus,
som saknar bibelns helga ljus!
Dit in sin kosa satan styr,
men bort, långt bort, Guds Ande flyr.*

*Ack, därför, därför, mänskobarn,
vill du gå fri från dödens garn,
ej bibeln bort ifrån dig skjut;
för den din sista slant giv ut.*

*När dag i öster strålar fram,
till bibeln gå och möt Guds Lamm.
När nattens skuggor närma sig,
låt dem vid bibeln finna dig.*

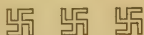
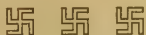
*Gräv djupt i bibelns rika schakt,
giv troget på dess lärdom akt.
Tag mot dess varning, tag dess tröst.
Den håll som sköld framför ditt bröst.*

*Till dess du bäddas i din grav,
låt bibeln bli din käpp och stav,
dess ljus dig leda på din stig,
tills himlen öppnar sig för dig.*

MARTIN LUTHER.

ÄRKEBISKOP NATHAN SÖDERBLOM.

Sveriges Ärkebiskop i Amerika

VIDSTÅENDE karakteristiska bild framställer de för tusenden av våra landsmän även i detta land numera så välbekanta anletsdragen av den Svenska kyrkans primas och världens erkänt störste religionshistoriker, Nathan Söderblom, som nyligen avlagt ett högt uppskattat besök ibland oss, ett besök, vilket, redan långt innan han landsteg på Amerikas kust, framkallade det största intresse. Betrakta för ett ögonblick bilden av denne vår tids märkesman! Det är ett av intensiv tankeverksamhet i sällsynt grad genompräglat anlete, som här möter oss, och som tydligt tillkännagiver, att dess ägare upplevat sådana händelser, som trycka sitt märke på en människa. Hans levnads-saga är en av dessa vackra, på vilka vår moder-kyrka och dess hävder troligen äro rikare än de flesta andra länders, ett blad ur en historia, som vi må dröja vid mera än vanligt och tacka Gud för!

Vackert tecknar sig bilden av föremålet för denna enkla skildring, nästan som en glimt ur en vacker saga. Genom sin utomordentliga begåvning och sina omfattande kunskaper har han inom

vetenskapliga kretsar vunnit världsrykte såsom en av sin samtids snillrikaste och lärdaste män. Sällan har vårt land besökts av någon, som i vida kretsar tilldragit sig så stor och berättigad uppmärksamhet som denne höge gäst. Därom vittna tydligt de otaliga inbjudningar, vilka redan före hans ankomst till våra landamären kommo honom till del från våra förnämsta universitet och lärda sällskap av olika slag i skilda trakter av vårt stora land. Av detta framgår oförtydbart, att man ser i honom icke blott en stor nationalkyrkas primas, utan ock den frejdade universitetsmannen, som med sitt intresse famnar hela mänskligheten, ty som sådan är det man med skäl hälsar honom.

Men det är icke blott på bildningens höjder, vid världens yppersta lärdomshärdar, han är uppskattad och vördad, utan även i de breda och djupa lagren, där man i honom funnit en fördomsfri målsman för sanning och rätt gentemot det råa våldet och förtrycket. Också hava statsmän och folkledare gärna lyssnat till hans tungt vägande allvarsord, då han i tal och skrift utan fruktan eller omsvep uttryckt sitt hjärtas innersta tankar i tidens brännande frågor. Och när man hör hans manande stämma, då glömmar man lätt kyrkofursten för den storhjärtade och vidsynte människovännen.

Nathan Söderblom föddes i Trönö, Gävleborgs län, Sverige, 1866. På vid Uppsala universitet avlagda examina prästvigdes han 1893 och blev pastor i den svenska församlingen i Paris 1894. Efter flera års med stor kraft och intensitet bedrivna studier i den protestantiska fakulteten vid

det gamla Sorbonne promoverades han där till teologie doktor 1901. Han är en av de ytterst få protestanter från annat land än Frankrike och den ende nu levande, som vid det berömda pariseruniversitetet erövrat denna höga lärdomsgrad. Redan 1900 kallades han utan ansökan att vid universitetet i Leiden intaga den efter den frejdade C. P. Tiele ledigvordna professorsstolen i religionshistoria och religionsfilosofi. Han utnämndes till professor vid den teologiska fakulteten av Uppsala universitet 1901. Vidare uppfördes han 1909 på förslag till professuren i religionshistoria vid det kejserliga universitetet i Berlin och hade därjämte ett liknande erbjudande från universitetet i Oxford. År 1912 kallades han till professor i religionshistoria vid universitetet i Leipzig och tjänstgjorde där till 1914, då han utnämndes till Svea rikes ärkebiskop och prokansler för Uppsala universitet.

Som predikstolstalare och skriftställare har han på ett utomordentligt sätt städse hävdat sitt rykte. Han förenar en glänsande stil med ett tankedjup och en beläsenhet som få nu levande teologer. Hans målmedvetna och outtröttliga arbete för den kristna kyrkans återförande till sin ursprungliga enhet har tillvunnit honom ett obesträtt ledarskap bland alla länders protestanter, även om han i detta värv understundom blivit i ej ringa grad missförstådd. Att han varit mannen att knyta allmänkyrkliga förbindelser, är det emellertid ingen som nekar. Han sitter inne med en nästan till otrolighet gränsande arbetsförmåga. Och han är en älsklig och magnetisk personlighet, som sö-

ker sin like, städse redebogen till oegennyttig tjänst.

Det är en i ordets bästa mening stor och ädel man vi i denne vår celebre gäst lärt känna. Också har han, varhelst han dragit fram i våra bygder, erövrat allas hjärtan. Man har lärt att älska honom, ty han har ådagalagt, att han fattar och uppskattar vår kyrkas i detta land strävanden, och han har bevisat sig som dess trofaste vän. Under sin vistelse här har han ur sin rika fatabur framburit åt oss stora andliga skatter. De många tusenden som andäktigt lyssnat till hans budskap kunna enstämmigt intyga, att man glömmet icke, när man hört honom. Och då han nu efter sitt minnesvärda besök hos oss återvänt till sitt land igen, har han lämnat efter sig blott ljusa minnen. Vår synod kan därför med skäl känna sig tacksam för att han icke blott vid invigningen av vårt teologiska seminariums nya hem på Mississippis strand, utan ock vid flera andra våra lärdomshärdar såväl som inom ett stort antal av våra församlingar och samhällen nu avlagt ett personligt besök, som säkerligen måste bliva historiskt för vår kyrka.

C. A. LINDVALL.

Vårt Svenska arv ~

har bjudits plats i denna årgång av KORSBANERET. En sådan plats är ock vårt svenska arv visserligen värt, synnerligen när man tänker på ett banérs uppgift att vara ett samlingens och organisationens tecken, som bäres högt i teten för att följas av den ordnade, framtågande skaran. Vårt fäderneslands flagga är ock ett korsbanér, det guldgula korset på himmelsblå duk. Så vackert och betydelsefullt för Sverige och för oss, dess ättlingar i Amerika! Den amerikanska flaggan är ett stjärnbanér, det vi visserligen ock älska såsom detta lands medborgare. Korsbanéret och stjärnbanéret sida vid sida — de trivas väl ihop. Må vi bära dem båda högt och följa dem såsom kristna och medborgare.

Men är det inte för sent att i Augustana-synoden skriva om vårt svenska arv? Anser man det verkligen värt att bäras i teten nu för tiden? Är det längre ibland oss ett samlingens tecken? — Somliga skulle kanske i stället önska, att det reves ner från vårt banér och nedgrävdes i jorden, så att vår "utveckling" eller vår uppslukning ej vidare må hämmas av nationalistisk begränsning. Andra torde undra, om vårt svenska arv ens finns

till, om det inte bara är ett fantasifoster eller på sin höjd ett gammalt minne, som man numera borde glömma. Åter andra undra eller tänka ingenting och bry sig icke alls om den här saken.

Låt oss på allvar fråga varann, så att det blir diskussion om saken, så att vi väckas ur vår glömska och slöhet: Är Sveriges folk med dess många ättlingar i andra länder en arvlös folkras? Ha vi ingenting ärvt från vår gamla forntid, från våra svenska förfäder? Ha vi ingen historia, inga kulturella skatter att bevaka och förvalta i vår nya omgivning? Är det ingenting att vara svensk eller av svensk stam, utom möjligen en skam? Äro vi sådana där arvlösa stackare, som andra måste adoptera i självisk barmhärtighet, som om vi saknade all identitet, ära och namn? Ha vi här såsom ett folk ingen uppgift och kallelse att utföra?

Dessa frågor äro, tyvärr, icke alldeles opåkalade, och de äro livsfrågor, som kräva en ärlig utredning och ett manligt svar. Augustana-synoden, som inför dem bär det största ansvaret, röjer mångenstädes i sin kyrkliga verksamhet vissa tendenser, som i avseende härpå äro ägnade att väcka allvarsamma farhågor. Det historiska sinnet och den psykologiska uppfattningen äro bland oss sorgligt slappa. I undervisningen av våra barn och i ungdomens fostran både i hem och skolor försumma vi därför allt för mycket vår historiska samhörighet med det ärorika land, från vilket vi stamma. Den allt mer tilltagande tystnaden härom kan näppeligen missförstås. Sverige, våra fäders land, med sina stormän och stor-

dåd i världshistorien och med sin erkänt höga kultur hör man mindre och mindre om i hem och lärosalar och vid festliga tillställningar, och följden blir den, att allt för många av vårt uppväxande släkte lämnas i okunnighet om sin hedervärda och aktningsbjudande härkomst, den de i stället lära sig att ringakta, i vissa fall t. o. m. att ignorera, i synnerhet om deras föräldrar sakna högre bildning. Om vår samfundsverksamhet i skolor och församlingar icke finner och förstår sin naturliga plikt att med all iver skingra denna okunnighet och motverka detta onda, så skall samfundets blodförlust oersättligt tilltaga, och inför historiens domstol skola vi förlora existensrätten till vår nuvarande kyrkliga organisation.

Äro vi en arvlös folkas? — Vårt svenska arv — varuti består det? Icke i gods och guld, icke i förgängliga rikedomar. Sådant ägde väl sitt värde, om det rätt användes, men vårt arv är ändå större. Det är väsentligen och framför allt ett *religionsarv*, oförgängligt, obesmittat. Det finns väl ingen med historisk blick som kan förneka, att kristendomen i över tusen år utgjort den banbrytande kraften och den bärande grundvalen för den svenska kulturen, allt ifrån Ansgarius, nordens förste apostel, till Söderblom, nordens störste. Under kristendomens ljusa hägn och den svenska kyrkans vård har såväl den högre som den allmänna bildningen i Sverige slagit djupa rötter och burit rika skördar, så att det av intet land på jorden kan överträffas i bildning och upplysning. I förhållande till sin numerär har Sverige frambragt statsmän, vetenskapsmän, skalder,

författare, konstnärer, religionslärare och andra ledande kulturpersonligheter i större antal och av mera gedigen halt än andra länder. Det knappa utrymmet tillåter oss icke här att namngiva dem. — En bildad jude av svensk börd yttrade nyligen till oss: "Ehuru jag själv icke är kristen, måste jag erkänna från historisk synpunkt, att kristendomen, i synnerhet efter reformationen, varit den största faktor i svenska folkets liv och kulturella utveckling och gjort det till en av de förnämsta och mest bildade nationer i världen. Ingen annan nation står på en högre nivå, moraliskt och intellektuellt, än den svenska, och härför har den utan tvivel kristendomen att tacka först och sist." Vilket religionsarv ha icke vi, svenskar, fört med oss till Amerika! —

Men även *reformationens* arv ha vi medfört, i sin svenska form och innebörd enastående värdefullt. Vi vunno detta, ej genom tysk våldsamhet, ej heller genom engelsk diplomati, och allra minst genom något slags romersk jesuitism, utan genom *svensk kärlek till sanning och frihet i lugn, fredlig besinning*. Det tog sjuttio år för Sverige att fullständigt genomföra sin reformation, till dess läroriktning efter Martin Luthers tolkning av Skriften, men så blev det ock en verklig *reformation*, icke en revolution med krig och mord; en *förnyad* kyrka, ej en ny kyrka. Den svenska kyrkan måste därvid visserligen avstå åtskilligt av sina jordiska skatter och förmåner genom sin skilsmässa från Roms påvevälde med dess missbruk och vidskepelse, men hon behöll vad Herren givit henne: Kristi rena evangelium, de tvenne

sakramenten och prästämbetet, dess biskopliga funktioner inbegripna, därigenom bevarande sin andliga och historiska kontinuitet med den äldsta kristenheten. Genom denna pietetsfulla respekt för historien lyckades hon ock fortfarande behålla sitt folk inom sitt sköte.

Från släkte till släkte har detta reformationsarv utskiftats under seklers lopp i trosliv och troskamp och genom trogen förvaltning förmerats till en kolossal andlig rikedom, som i fromhet och böneliv, i tanke- och själsodling gjort det svenska folket i sanning stort och lyckligt. Att man individuellt tillägnat sig det mer eller mindre, hör nu icke hit, då vi skåda saken i stort.

Vår svenska moderkyrka har, liksom andra kyrkor, fått genomgå en skiftesrik historia. Klander och beröm ha kommit henne till del i ymnigt mått, och hon torde ha förtjänt bådaderna i denna ofullkomlighetens värld. Men *det* måste rättvisligen erkännas, att hon i det stora hela har fyllt sin höga livsuppgift: att vårda och främja sitt folks och sina barns andliga liv i stigande upplysning och bildning, i andlig och moralisk styrka. De mäktiga rörelser, som tid efter annan i både kyrklig och okyrklig riktning förekommit inom och utom hennes murar, äro omisskänneliga bevis härpå. I närvarande tid besitter hon ock, i trots av olika strömningar, ett trons och kärlekens folkvälde, som andra kyrkor väl må avundas henne. Hon lever uppenbarligen ett friskt liv och är den samlande kraften med sitt folk samt en fridens röst till hela vår oroliga, sönderslitna värld. Vilka livskraftiga och andrika hälsningar ha vi ej

under den senast flydda hösten fått mottaga i föredrag och predikningar genom hennes främste målsman, vår vördade gäst, H. H. ärkebiskopen! Må det förunnas honom glädjen och oss alla lyckan att allt närmare få "vända fädernas hjärtan till barnen och barnens hjärtan till deras fäder" (Mal. 4: 6) samt att fördjupa och stadfästa den samhörighet, som blodsband och fäderneärvd tro grundat mellan moderkyrkan och hennes dotterkyrka i Amerika.

Vårt svenska arv är så stort och så rikt, att en någorlunda fullständig "bouppteckning" därav skulle fylla volymer. Vi måste här begränsa oss till blotta antydningar. Korteligen sagt består det i andliga, intellektuella och fysiska värden, som fortplantats genom många generationer och gjort den svenska folkstammen högre och kärnfull, sund och stark. Ingenstädes på jorden framstår detta tydligare än just här i detta kosmopolitiska land. Här skiner jämförelsens ljus, och i detta ljus ställes svensken bland de främsta. Här kan man av övertygelse och erfarenhet säga: *"Om jag icke vore svensk, så ville jag vara svensk."* Skulle vi avundas varandra någonting, så borde det vara för att vi äro svenskar. Det är avundsvärt. Icke behöver man därför förhäva sig över eller ställa sig ovänlig mot andra nationaliteter. Nej, tvärtom.

Men arv förpliktar, och den svenska stammen i Amerika har därför en stor och betydelsefull uppgift att fylla. Skulle ett så gammalt och kärnfriskt kulturfolk som det svenska ej hava något att giva och meddela denna unga, uppblandade nation? Har Försynen låtit oss komma hit med

vårt rika arv, så är det vår plikt att troget förvalta det, ej så mycket för Sveriges som fastmer för *Amerikas* skull. Vi ha redan gjort våra insatser i detta lands utveckling både i freds- och krigstid, ända från år 1638 under dess tidiga kolonialskede till våra dagar. Vårt svensk-amerikanska folk har gjort sig ett synnerligen aktat namn genom sina ideella kultursträvanden, vilka på rent frivillig väg ofta krävt rätt dryga och kännbara uppoffringar från måttliga tillgångar, och i den mån vi allmänt införlivas med landets språk och nationella livsformer, skola vi allt mer bliva till allmänt gagn och göra vårt inflytande gällande, under det vi sorgfälligt bevara vår identitet och vårt fädernearv.

Då Augustana-synoden formligen stiftades år 1860, fick det svenska arvet sin första lagliga hemortsrätt i Amerika. Då begynte den ordnade förvaltningen, och den utmärkte sig för sin trohet och redbarhet, naturligtvis i all primitiv enkelhet. Esbjörn, Hasselquist, Carlsson, Swensson, Andrén — se, där de förste förvaltarne, banbrytarne, väl skolade och utbildade, i hemlandskyrkan prästvigda män. Svenska språket var i många år det förhärskande, så gott som vårt enda kyrkospråk, och vårt svenska arv kom då mera till sin rätt i dess ursprungliga form. Men när engelskan helt naturligt trängde sig in i vårt kyrkliga arbete, ej minst i våra högre skolor, begynte man känna sin likställighet med engelsk-talande organisationer, och frestelsen till ringaktning för det svenska arvet inställde sig snart nog. Mot sådan frestelse är svensken i regel en knäsvag kämpe, och ju mindre han vet, desto svagare är han. I falsk

blygsamhet gömmer och glömmar han så lätt sina egna nationella företräden. Detta lyte hos svensken är en gammal arvsynd, som hos tänkande människor väcker löje och medömkan. Ack, om han bara förstode det! Man blir väl inte mindre svensk för att man ledigt och korrekt kan tala engelska, ej heller mindre amerikan för att man talar svenska.

Då man på vissa håll sökt göra bruket av svenska språket till villkor för en rätt förvaltning av vårt svenska arv, har man gått till överdrift och begått ett skadligt misstag. Å andra sidan har man sökt göra alldeles för stor åtskillnad mellan svenskar, som äro födda i Sverige, och dem som först skådat dagens ljus i Amerika, — "infödingar". Det ena såväl som det andra har icke verkat gott för vår sammanhållning, vår styrka. Vare sig vi tala det ena eller andra språket, eller vi äro födda i det ena eller andra landet, är i själva verket av underordnad betydelse. Vad som är viktigt är, att vi behålla och stärka medvetenheten om vår gemensamma härstamning, den kyrkliga och nationella. Den är *svensk* hos oss och våra efterkommande till evärdliga tider. "Men äro vi icke amerikaner?" Jo visst, lika mycket som andra och kanske i högre grad än de flesta, som äro här och härstamma från andra länder, men vi äro amerikaner av *svensk härkomst, av svenskt blod*. Födelseorten avgör icke frågan om vår härstamning, det gör *blodsbandet*. Svensk avkomma blir icke neger, om den råkar vara född i Afrika; icke kines, om den råkar vara född i Kina. Vi äro amerikaner antingen genom födelse

eller genom vårt eget fria val, och det är i alla fall så mycket amerikan som själva George Washington kunde bli, men vår svenska härkomst, se, den kan aldrig utplånas, varhelst i hela världen vi må äga vårt medborgarskap.

Det vore ju ej så behöfligt att framhålla och accentuera detta, om vårt folks kallelse i detta land kunde helt och hållet sammanlänkas med andra folks, men en sådan assimilation är helt enkelt omöjlig. Amerikas "smältdegel", som ständigt får nya tillsatser, får inte koka för fort, ty då "kokar den över", och allt blir förbränt. Vår jämförelsevis svaga numerär gör det ock så mycket mera nödvändigt, att vi, svenskar, förena oss och hålla ihop, de starka med de svaga ibland oss, för att vi till vårt lands största möjliga fördel må kunna utföra vår förelagda kulturgärning — det svenska namnet till heder. De olika folkstammarna i Amerika, var och en med sitt fädernearv, synas ha fått var sin säregna kallelse att bidraga till landets utveckling. Det pågår sålunda här en fredlig kulturkamp, en hälsosam tävlan om vem som kan giva det mesta och göra det bästa. Den svenska stammen kan och skall i denna kulturkamp göra sin stora insats, insätta sitt fädernearv, om den bara håller ihop och inte söndersplittras. Yxan har mången gång varit bra nära roten!

I förvaltningen av vårt svenska arv måste naturligtvis betonas vikten av svenska språkets uppehållande så mycket som möjligt i tal och skrift. Härutinnan övas en vårdslöshet, som genom världskriget vann en sorglig fart och som nu är svår

att hämma. Den fanatiska och ändamålslösa språkförföljelsen har lämnat djupa, långvariga spår efter sig. Vi frukta ock, att man i vårt församlingsliv såväl som i familjelivet föga bemödar sig om svenska språkets bevarande, även där det vore möjligt. Mer och mer få vi ock från vårt teologiska seminarium sådana pastorer, vilka försummat sin svensk-språkliga utbildning, så att de finna det svårt att predika på svenska. I val av predikospråk föredraga de engelska helt enkelt av bekvämlighetsskäl, och följden blir församlingens avsvenskning. Sådant behagar man kalla "practical", då det i stället antyder försummelse i den prästerliga utbildningen, vilken ännu borde ha i sikte bruket av både det ena och det andra språket. Behovet härav skall kvarstå ännu i många, många år inom vår synod.

Emellertid måste vi nu se saken sådan den är och göra vårt bästa för att övervinna svårigheterna, som våra försummelser vållat oss. Där svenska språket, tyvärr, ej kan vidmakthållas, behöver dock vårt svenska arv icke därför alldeles förskingras. Vår bästa svenska litteratur kan översättas och därigenom komma till sin rätt i Amerika. I den mån detta sker med verklig talang och språkgeni, skall den ock finna en tacksam marknad. Varför skulle vi vara så rädda för originalitetens förlust genom översättning? Varsamheten är bra, men den får ej lamslå företagsamheten, och den början vi gjort bör uppmuntras till god fortsättning. Bibelns böcker äro översatta till hundratals olika språk och dialekter, och kristendomens arv har sannerligen icke försking-

rats genom dessa översättningar. Fr. Hammarsten predikar bra för oss på engelska genom översättning av vår Kjellstrand, och vi motse flera försök i samma riktning. Tysklands store författare, Luther, Schiller, Goethe m. fl., äro översatta till engelska och läsas här med god smak — till tyskarnas heder. För närvarande äro vi inbegripna i ett reviderings- och översättningsarbete, som likväl fyller alla våra tänkande samfundsvänner med oro, för att ej säga ängslan. Det är ingenting mindre än vår Kyrkohandbok och vår Psalm-bok det nu gäller. Att överflytta dessa dyrbara arvedelar till engelska språket, så att vi återfå dem igenkännliga i deras fängslande anderikedom, är kanske den viktigaste och ömtåligaste uppgift, som någonsin anförtratts åt några dödliga i vår synod. Vår svenska högmässa, så stämningsfull och tilltalande i sina enkla akter — hur skall denna så högt uppskattade arvsklenod kunna helt räddas i den språkliga övergången? Ingen gudstjänst är bland oss så allmänt avhållen och besökt som denna. Redan namnet "Morning Service", hittills använt, är ett tarvligt attentat mot dess evangelisk-katolska högtidlighet. Varför icke översätta det troget med *High Mass*? Visserligen var det nattvardsgången, som ursprungligen gjorde gudstjänsten till högmässa, men att nu i vår engelska handbok utesluta denna sekelgamla benämning på vår förnämsta och mest tilldragande gudstjänst, bara för att gå tanklösheten och fördomarna till mötes, vore mot historisk hävd en brytning, för att ej säga ett brott, som vi för all framtid finge ångra.

Och vår svenska psalmbok — hur skall den komma att te sig i engelsk språkdräkt? Många av dess psalmer utgöra kristenhetens förnämsta sångskatter och *måste* räddas åt kommande släkten i vår synod. Man behöver inte vara svensk för att beundra våra himmelsstämda hymner, våra mäktiga koraler. En mycket skicklig organist i en amerikansk kongregationalistkyrka var i tillfälle att höra dem, och han blev så gripen av deras skönhet, att han sade sig aldrig ha hört så härlig kyrkosång. Dessa våra arvsjuveler få icke förskingras, dessa toner få aldrig dö. Av de översättningar, som hittills sett dagen, äro åtminstone några värda allt erkännande, medan andra äro mer eller mindre misslyckade. Men att till engelska språket omstämma "Davidsharpan i norden", vår bibliskt klangfulle, oförliknelige Wallin, därtill fordras icke bara vanlig översättningskonst, utan ock själva den gudomliga skaldegnistan. Vi ha dock åtminstone en, möjligen tvenne skaldegåvor i vår synod, tillräckligt förtrogna med båda språken i bunden stil, och från dessa vänta vi icke så litet. Må vi i alla händelser få motse flera av våra svenska psalmer översatta i vårt engelska psalmboksförslag. De komma — så hoppas vi — att värdigt fylla sin plats vid sidan av andra hymner i den boken.

Vårt svenska arv har länge äventyrats genom vår isolerade ställning från vår svenska moderkyrka. En närmare förbindelse med henne skulle bättre betrygga det, rena och förmera det. Finns det något rimligt skäl, varför denna isolering skulle fortgå? — Inse vi ej ännu, vilka ideella och

praktiska fördelar vi för vår *hemmission* skulle vinna genom förbindelsen med vårt kyrkliga modershem? Från Sverige inströmma tusentals döpta och konfirmerade lutheraner varje månad. Förstå de oss, förstå vi dem? De skola utgöra vårt egentliga verksamhetsfält. Det skulle säkerligen gagna vår verksamhet här, om Augustana-synoden *där* vore mera känd och erkänd. Då skulle vi kanske slippa beklaga oss över att vårt samfund röner "så ringa anslutning från *vårt eget folk*". Låt de hitkommande svenskarna bara förstå att de äro vårt folk, och att vår kyrka är *deras kyrka*, den samma som de med saknad lämnat i sitt hemland, och de skola ej tveka att med förtroende vända sig till oss.

Helt visst befinna vi oss i Augustana-synoden i ett mycket brydsamt och kritiskt läge. Vi tala med bekymmer om den "språkliga övergången", som vållar oss besvär och förluster till höger och vänster. Men om Herren finner oss trogna i vår kallelse, trogna i förvaltningen av vårt svenska arv, om han bland oss får bevara den svenska kristendoms- och kyrkoandan levande och stark, så skall han också skänka oss de gåvor och krafter, som kunna leda vårt samfund segrande fram genom tidens och omständigheternas växlande krav.

S. G. ÖHMAN.

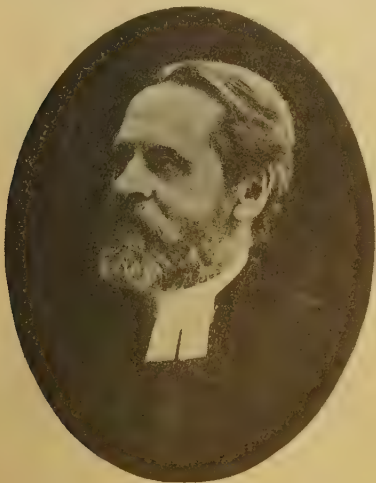

Ett älskligt herdaminne

NÄR budskapet för mer än ett år sedan utgick, att den Herrens tjänare, vars blida drag vidstående bild utvisar, efter ett synnerligen verkamt och välsignelserikt liv fått nedlägga sin herdestav och ingå i Guds folks sabbatsvila, gick en saknadens suck genom hela det gamla fäderneslandets kristenhet. Denna suck bortdog dock icke där, utan även bland vårt lutherska folk på denna sidan världshavet förnams en känsla av saknad, då underrättelsen om hans hemförlovning nådde hit. Och då han genom sina skrifter, vilka alla tillhandahållas av vår synods förlagshus, utövat ett icke ringa inflytande på vårt folk i detta land, har det ansetts lämpligt att i föreliggande årgång av KORSBANERET uppliva minnet av en älsklig lärare, som med stor trohet i sitt ämbete förenade flera tilldragande personliga egenskaper, helgade i Guds Andes skola, och därför särskilt värda att ihågkommas. Det är den älsklige, oförgätlige kyrkoherden i Jakobs församling i Stockholm, Fredrik Hammarsten, denna teckning gäller.

Det är ej meningen att här framställa någon vidlyftigare biografi över honom, blott några ord

i all korthet, ehuru visserligen mycket kunde sägas om honom. Alla yttre data av hans levnadsomständigheter lämnas därhän och blott de mera

FREDRIK HAMMARSTEN.

utmärkande i hans liv och verksamhet komma att här beröras.

Det är särskilt genom sina dagbetraktelser och predikosamlingar Hammarsten gjort sig känd bland oss. De förra, vilka utgöra förstlingen av hans skrifter, ha brukats vid den dagliga uppbyggelsen i otaliga av våra hem och därigenom tillfört vårt folk en oberäknelig välsignelse. De se-

nare, kända under namn av "Sådd på Guds åker", ha utövat ett icke ringa inflytande på många av våra präster och givit färg åt predikosättet inom vår synod. Det lider intet tvivel, att evigheten skall uppenbara en rik skörd av den sådden.

Det behöver ej sägas här, att Hammarsten var en ovanligt rikt begåvad predikant. Också vitsordades han vid sitt frånfälle såsom en av Sveriges främste predikanter. Man har till och med benämnt honom "homileten av Guds nåde" i sin generation. Och det betyder icke litet. Säkert är, att han satt inne med en sällsynt gåva att både med biblisk form och bibliskt innehåll fram-bära ett fulltonigt evangelium. Få torde i samma grad som han ha haft gåvan att så enkelt, hjärtligt och tilltalande predika evangelium. Ehuru alltid fritt framförda, buro hans predikningar prägel av en mycket grundlig förberedelse. Det säges, att han levde hela veckan i den text, över vilken han följande söndag skulle predika. Och näst predikstolen var den stilla studiekammaren, där han fick tillbringa sin tid i bön och meditation, för honom den käraste platsen. Åtminstone fick man det intrycket, då man hörde honom predika, att han tillbragt mycken tid i bön.

Tecknaren av denna runa hade blott en enda gång i sitt liv tillfälle att höra honom predika. Det var i Stockholms största kyrka. Den dagen står i oförgätligt minne. Redan hans blida, älskliga personlighet verkade oemotståndligt på åhörarna allt ifrån första ögonblicket vid hans uppträdande i predikstolen. Det låg en viss glans över hela hans väsende. Givetvis gjorde han ock-

så intryck av att vara väl rustad för den stunden, då han hade att frambära evangeliets budskap till den åhörarskara, som till sista plats fyllde det stora templet. Och så lär det alltid ha varit. Hans rikedom på lämpliga bilder och fyndiga användningar även av textens enskildheter visade i icke

HAMMARSTEN I SITT STUDIERUM.

ringa mån ett visst konstnärskap, dock alltid tuktat och helgat av Guds Ande.

Varhelst han fick sitt verksamhetsfält förlagt, blev han snart känd som en mer än vanligt anderik predikant, och inom kort kunde ej hans kyrka rymma de skaror, som gingo ut att höra honom. Folk av alla klasser lyssnade med lika stor begärlighet till hans anderika förkunnelse. Det föll som ett nåderikt Herrens regn över törstig jord,

då han enkelt, anspråkslöst och gripande förkunnade evangelium. Men även om hans predikningar voro mycket evangeliska, saknade de visst icke den nödiga sältan, bestraffningar och varningar åt de andligen sorglösa. Varje ord hade en tyngd i sig, en udd, som trängde djupt in. I likhet med varje troget Guds sändebud gömde han sig själv vid sin förkunnelse och vinnlade sig om att låta Kristus framstå i allt. Och vad som härtill gjorde hans verksamhet så välsignelserik, var icke minst hans ödmjuka och helgade personlighet, så att man kunde säga om honom, att han var en levande predikan. Både i lära och leverne gav han vittnesbörd om att han satt vid den Mästares fötter, som var mild och ödmjuk av hjärtat.

Såsom de flesta stora Guds vittnen blev han fostrad i lidandets skola. Alltifrån sin ungdom fick han bära på en mycket bräcklig kroppshydda. Upprepade gånger blev han ställd vid evighetens port och därigenom förtrogen med tanken på den sista dyrå färden. Och slutligen inbröt dagen, då Gud unnade sin rastlöse tjänare vila. Den 11 januari 1922 remnade för den trötte arbetaren livets förlåt. Dessförinnan hade han bestämt, hur det skulle tillgå vid hans griftefärd. Icke ett enda ord skulle få sägas om hans livsgärning och icke ens hans namn nämnas. Endast några ord till uppbyggelse med anslutning till Ps. 23 jämte ritualen. Och så skedde, i enlighet med hans uttalade önskan.

Under sin verksamhetsdag hedrades han vid flera tillfällen med befordran och utmärkelse. Så blev han kontraktsprost, men ville ej begagna sig

DE SOM GÅTT

Din vila njut

*Hell dig, korsets kämpaskara,
trygg din vila njut!*

*Ifrån smärta, strid och fara
är du tagen ut.*

*Vilen, kämpar! Fjärran brusar
ännu striden käckt,
men kring eder sakta susar
Edens sunnanfläkt.*

*Utav smärtorna och nöden
nog I smaka fått.*

*Uti tusen former döden
emot eder gått.*

*Riddare av svärd och lågor,
bitter var den dag,
då I fingen under plågor
edert riddarslag.*

*Men nu är den dystra cellen
sprängd för länge se'n;
stjärnan blickar ned i kvällen
på en hop av sten;
släckt är lågan, rostad bilan,
lejonburen tom.*

*Prisen Gud och njuten vilan
i hans helgedom!*

*Vilen stilla än och biden
någon liten tid!
Snabb som pilen hastar tiden
mot den sista strid.
Ondskan skall för helgon vässa
än en gång sitt svärd:
vilen, till dess även dessa
gjort sin himmelsfärd!*

*Då, vid första morgonflamman
av en evighet,
då, när himlen rullas samman
såsom en tapet,
släktet uti glansen ställes
av Guds helighet,
och av Gud och eder fälles
domen över det.*

—R—

Kr. Rosenthal

EFTER blott en månads sjukdom, föranledd av ett slaganfall, avled pastor Kr. Rosenthal på St. Ansgars hospital i Moorhead, Minn., den 23 nov. 1922. Strax efter anfallet förlorade han delvis talförmågan, och sedan förlamning av högra sidan inträtt, blev han totalt mållös. Han fick dock behålla sin sans till tre dagar före slutet. Vid sitt frånfälle hade han uppnått en ålder av 60 år.

Den hänsovne föddes av judiska föräldrar i Kovno, Ryssland, den 22 april 1862. Därifrån till den svenska gravgården i Moorhead, Minn., är en lång väg. Vid 16 års ålder omfattade han kristendomen. Förföljd av sitt folk "efter köttet" för sin tros skull, gick hans väg mot väster allt längre och längre. Han döptes till kristen i staden Riga vid 17 års ålder, vistades någon tid i Finland och reste därifrån till Sverige, där han studerade i åtta år och kom sedan, år 1891, till Amerika och till vårt seminarium i Rock Island samt blev prästvigd 1894. I 28 år har han troget verkat Herrens verk inom vår synod. Det sista året av hans tjänstgöring hopade sig bekymren tungt på hans själ, och framtiden, vad hans prästerliga verksam-

KR. ROSENTHAL.

het beträffade, tedde sig mörk för honom. Han klagade dock icke mycket i lidandet, utan satte med barnslig tro sin förtröstan till Herren. I denna sin förtröstan kom han icke på skam. Herren kom med kallelse till sin bekymrade tjänare i rätta stunden, just som han var färdig att avsluta sitt arbete i sitt sista pastorat.

Rosenthal har verkat med välsignelse på många

områden inom vår kyrka, både såsom pastor och reseombud för judemissionen samt som medlem i styrelser, särskilt inom Red River Valley-konferensen. Han var en god predikant. Visserligen kommo orden lite sakta, men de voro fulla av övertygelse och allvar. Under det han predikade fylldes hans själ stundom så av en hänförelsens och nitälskans eld, att ögonen blixtrade och rösten blev så kraftig, att vi började tänka på själve Paulus, den store judeaposteln bland hedningarna. Gud give, att genom hans predikan många måtte hava förts till härligheten. Rosenthal förde en stilla, kristlig vandel, var avhållen av ämbetsbröderna och trivdes väl i brödrakretsen. Han var en "rätt israelit".

Under sin verksamhetsdag betjänade han församlingarna i Fort Dodge, Ia.; Erwin, S. Dak.; Stockholm, Canada; Kennedy, Minn., och Maple Cheyenne—Herby, N. Dak.

Hans begravning firades i Bethesda-församlingens kyrka i Moorhead, Minn., den 27 november. Alla medlemmarna av den hänsovnes familj voro tillstädes vid den sköna, men ock gripande sorgegudstjänsten. Dessutom var kyrkan väl fylld av den hemförlovade lärarens forna församlingsmedlemmar och deltagande vänner från olika platser. Pastor G. O. Schoberg höll en skön likpredikan med ledning av Abrahams trotjänares ord: "Uppehållen mig icke, eftersom Herren har gjort min resa lyckosam. Låten mig fara; jag vill resa hem till min Herre" (1 Mos. 24: 56). Konferensens ordförande, pastor Gustafson, höll en kort predikan på engelska. I programmet deltog pastorerna

J. Moody, N. Lehart, S. T. Sorenson och J. O. Cavallin. Undertecknad framställde några drag ur den hänsovne broderns skiftesrika och intressanta levnadssaga. Stämningsrik sång förekom. Jordfästningen ägde rum på Bethesda-församlingens gravgård, där den långväga pilgrimen nu fått sitt sista jordiska viloställe. Vile han där i frid till uppståndelsens härliga dag.

De närmast sörjande äro hans efterlämnade maka samt tre söner och fem döttrar. Lede Herren dem alla på den väg, som för till det rätta fadershuset i himmelen!

Frid över den hänsovnes minne!

F. M. ECKMAN.

John Torell

Alltmer, ju längre tiden går, skall det bli erkänt, att den man, vilkens namn återfinnes härövan, varit en märkesman inom Augustana-synoden. Hans begåvning låg icke i glänsande oratorisk förmåga, ej heller i en personlig magnetism, som fått sitt tillägg av tjusning från en högre allmänbildning och odlad världsvana. Därför stod man i fara att bedöma honom orätt. Kom man honom närmare, märkte man nog att där fanns mer i honom, än som syntes på ytan. Likväl måste man ha följt honom ett stycke på hans levnadsväg för att se honom i de rätta proportionerna. Väl må det vara sant, att hans ställning inom Nebraska-konferensen och det inflytande han där utövade

JOHN TORELL

i mycket kommo att bero på förhållanden, som han icke själv ensam framkallat. Men å andra sidan måste det av alla som känna till förhållandena erkännas, att mycket skulle gestaltat sig annorlunda inom denna konferens, om det ej varit för Torell. Han blev där en makt, så stor t. o. m. under en tid, att man kunde, som en farmare i all enfald och utan elak biavsikt säges hava

gjort, kalla honom personligen för "Nebraska-konferensen".

Att teckna en kort minnesruna, som ger honom rättvisa, är icke lätt. Jag vet, att han av många ännu i dag är missuppfattad. Själv stod jag honom ej heller så nära, att jag kan säga, att jag kände hans hjärteliv. Jag måste bedöma honom på ett visst avstånd, ehuru jag i många år varit i samma konferens som han. Skulle det gå så, att jag säger sådant, som för hans närmaste ter sig som missuppfattning, så beror det härpå och ingalunda av brist på ärlighet och sanningskärlek.

Pastor Torells levnadsöden förete icke mycken olikhet med de flesta Augustana-prästers. Han uppväxte i ett ej av de allra torftigaste bondehem i Sverige. Det låg i Tengenäs, Västergötland, där han föddes den 20 december 1853. Gammaldags kristendom var rådande i det hemmet. Under hans tidiga år utbröto därjämte väckelser i bygden, och så kom han tidigt att få mottaga djupa religiösa intryck. Vid sjutton år var han på det klara med att Gud skulle få vad han i livet genom hans nåd kunde åstadkomma. För att skickliggöras för sin livsuppgift studerade han i fyra år, dels vid Vännersborgs högre allmänna läroverk, dels vid Fjellstedtska skolan i Uppsala, under vilken tid han själv hjälpte till att försörja sig genom förrättande av småsysslor och, längre fram, genom konditioner. Slutligen fick han ock börja öva sig i predikoverksamhet på utkanterna av en viss socken. Under tiden vaknade hos honom begäret att bli Afrika-missionär, ett begär som dock måste uppgivas, då Gud på ett tydligt sätt anvisade honom en annan bana.

Torell blev nämligen av dr Hasselquist, som genom prof. Lagerman hört om honom, inbjuden att fortsätta sina studier vid Augustana College i avsikt att förvärfvas åt Augustana-synoden. Med glädje antog han inbjudningen. Efter ytterligare två års studier prästvigdes han vid synodalmötet i Burlington, Iowa, 1877. Omedelbart därpå flyttade han till sitt första pastorat, Saronville-Stockholm i Nebraska, som då ännu ej var egen konferens, utan tillhörde den nyligen stiftade Kansas-konferensen.

Torell var alltså ej ännu fyllda tjugufyra år, då han kom ut i världen som präst. Väl var det, att han var ung; han var därjämte av ett hoppfullt temperament, nöjd med litet, full av hänförelse för sitt kall. Allt det där behövdes väl på det fält dit han kom. Pastoratet utgjordes nämligen icke blott av de nystiftade, fattiga Saronville- och Stockholm-församlingarna, utan av de vida västra Nebraska-slätternas svenska folk, som i glesa nybyggen kämpade mot fattigdomens och prövningens hjärtlösa makter. Det var särskilt Kearney och Phelps counties, som nu började bebyggas. Där växte upp torvhyddor, där kvävde man gråten, som stockade sig i halsen vid minnet av Sverige och vid åsynen av förödelsens styggelse, förorsakad av gräshoppor och torka. Där behövdes i sanning en präst, som kunde bringa hopp och tröst, icke blott genom det gamla Guds ord, utan ock genom föredömet av försakelse, uthållighet och enkelhet. En sådan präst var Torell, och den maka, Anna Håkanson från Edgar, med vilken han den 7 november 1877 förenades, var ho-

nom lik. Jag har hört mer än en i dessa bygder tala om den tiden. Hur skulle jag kunna glömma gamle Abrahamsons lustiga skildring av Torells buggy, på vilken denne lagade hjulen med tunn-stavar, eller Torells egen berättelse om huru han en natt hamnade med sin skjuts på taket av ett "dug-out". Ibland låg han ute på prärien om nätterna, under det hans hästar fingo gå lösa och beta i det höga gräset. Det var en tid av försakelse, som det ej är riktigt lätt för en yngre tid att förstå. Men det var ock en tid av hänförelse, som kanske aldrig mer skall hugna vårt folk. Därför förråder de gamles tungomål — Torells förrådde det — även när de tala om besvären och försakelsen och liksom vilja ha lite kredit för sin storförmåga av försakelse, att man i själva verket var lika lycklig då som nu.

Efter två års arbete på detta fält flyttade Torell till Oakland, Nebr., där han utträttade icke ringa för att få svenskar bosatta. Det stora svenska samhället har mycket att tacka honom för, liksom också mången enskild, vilken genom hans kloka förstånd, goda råd och annan hjälp kommit sig upp. Efter sex år i Oakland antog han än en gång kallelse som missionär västerut på det vida Nebraska-fältet, som nu, sedan Nebraska blivit egen konferens, även omfattade Wyoming. Han bosatte sig i Kearney, men stannade på fältet endast två år. Swedeburg, Nebr., som blev hans egentliga livsfält, förvärvade honom nämligen som sin präst och ledare 1888. Här stod han på sin post i 23 långa år.

Nu var han en mogen man, som både visste vad

han ville och förstod sig på att få sina planer förverkligade. Här skulle han ock utöva ett inflytande, som, jag höll på att säga, sträcker sig över världen — jag tänker då särskilt på Kina-missionen — och till ännu ofödda släkten.

Han var ju i första rummet sin egen församlings herde — och han var ingen legoherde. Att uppbygga Swedeburg-församlingen på alla vis var hans livs strävan. Han ägde stor människokänedom och lärde sig snart förstå sina skåningar, bättre än de till en början honom. De voro icke alltid så goda att tas med, men hans godmodiga natur, vilken besatt en ihärdighet som man ibland kunde få höra folk kalla envishet, stundom slughet, besegrade på tid och längd alla hinder, och gamla och unga lärde sig alltmer älska honom som en far, där han enkel och anspråkslös gick ibland dem. Man förstod att han menade väl och begrep mycket bättre allting än de.

Han medhann därför ock att fostra Swedeburg-församlingen och sätta en så utpräglad stämpel på denna och hela samhället, som få präster i vår synod ha kunnat göra i sin omgivning. Han var stark i predikstolen, fast icke genom egentlig vältalighet. Han förstod att tala till sitt folk på ett sådant sätt, att de kunde följa honom. En och annan gång kunde han nog leda in på områden, där det icke var så lätt att följa honom, ty han hade spekulativa anlag, så praktisk han än i det hela var. Hans predikningar voro undervisande och lämnade alltid behållning hos åhörarna. På alla livets områden trängde hans mognade förstånd och ömma själasörjarenit in. Därför verkade

hans ord, fastnade i minne och hjärta och buro frukt. Väckelser uppstodo i Swedeburg, och det allmänna levernet förändrades. Församlingen fostrades in i äkta kraftig lutherdom, som icke lätt av några vindar skall blåsas bort, dock icke den partisinnade lutherdom, som går fram på herremanér och trampar ner vad den icke övervinner. I Swedeburg finnes ock en Missionsförbundets församling, men mellan den och Torells har rått det bästa förhållande, en följd i mycket av Torells inflytande.

Hans starkaste sida som församlingslärare torde dock ha varit barnaundervisningen. I konfirmationsskolan, som han till slut lyckades få tvåårig, utförde han ett välsignelsebringande arbete som få. När konfirmationen var inne, kunde man vara säker på att barnen icke blott *visste* någonting, utan *ville* någonting. Han hade bundit deras samveten i Guds ord, säkerligen hos de flesta för livet. Träffar man en Swedeburg-bo och kommer i samtal med honom, märker man gärna att hans kristendomskunskap är ovanlig och hans kyrkliga karaktär fastare än man i allmänhet är van att finna. Jag tror icke att jag överdriver. Han lärde dem, så att de icke snart glömma det, huru Guds rike uppbygges, och vad dess uppbyggande kräver av den enskilde medlemmen på alla områden. Ingen församling i synoden har väl i proportion till sin storlek skänkt så många pastorer och missionärer i och för Gudsrikets uppbyggande som den lilla Swedeburg-församlingen. För arbetet hemma, för arbetet borta, står man där villig att bispringa, ej blott med den lilla kollektslanten,

utan med "sin del". Ja, det där "sin del" är icke i Swedeburg ett tomt ord, utan en samvetssak. Ingen präst i konferensen, mig veterligt, har så förstått att i det allmänna medvetandet fostra in känslan av den personliga plikten och det därmed förenade ansvaret som Torell. Och från församlingen har den trängt ut över hela konferensen — från församlingen, eller kanske hellre från Torell.

Vid mer än ett tillfälle hörde jag honom uttala den tanken, att han komme att stanna kvar i Swedeburg till sin död. Jag tror ock att församlingen hade samma tanke — jag kan gärna säga förhoppning, ty den älskade sin herde och hade så växt tillsammans med honom, att det kändes som vore de oskiljaktiga. Det blev därför en allmän överraskning, då han, 1909, resignerade och antog kallelse som reseombud för Kina-missionen, som alltifrån dess början legat honom varmt om hjärtat. Det var nog mer än vanligt svårt i detta fall att såsom präst lämna sin kärvordna församling. Orsaken till skilsmässan var säkerligen ingen annan än kärleken till Kina-missionen. Vi minnas, att han redan från ungdomen var djupt gripen av hednamissionsintresse, och det svalnade aldrig. Se, huru han tände samma eld inom unga bröst i Swedeburg. Icke mindre än fem missionärer och hustrur till missionärer äro härifrån.

Under fem års tid verkade han outtröttligt för Kina-missionen, genomreste hela vårt land och väckte intresse för saken samt samlade medel för dess bedrivande. I sin resignation till styrelsen säger han själv bland annat: "Gud har i nåd välsignat denna mission så, att under dessa fem år

intresset här hemma tilltagit, utgående missionärers antal mångdubblats, en hel mängd byggnader uppförts, flera stationer upprättats och hedningarna därborta blivit tillgängliga för missionsarbetet, långt utöver våra förhoppningar då jag började detta arbete.... Kina-missionen har nu så djupa försänkningar i vårt folks hjärtan och har så rotfästats på missionsfältet, att vi hava alla skäl att förutse för densamma en ljus framtid, såsom en av de mest glädjebringande och fruktbarande verksamhetsgrenarna inom vår synod." Att han efter ett femårigt arbete i Kina-missionens tjänst nedlade sin befattning, var icke att undra på. Han var icke längre ung, och tjänsten var säkerligen alltför krävande för hans år. Han talar också därom själv i resignationen: "Att nästan ständigt vara på resor över ett stort fält som Augustana-synoden och att städse anskaffa nödiga penningar för ett så krävande, nytt företag har varit förenat med ganska mycket både arbete och bekymmer. På grund av min goda hälsa, ett odelat förtroende och vävilligt bemötande allestädes samt framför allt därför att Gud så underbart bekämt sig till detta arbete, hava mod och krafter uppehållits, för vilket honom allena äran tillkommer."

För en tid verkade han nu i Augustana Colonization Associations tjänst, bispringande landsmän till förvärvandet av egna hem på skilda orter i Minnesota, Dakota och Canada. I juli 1917 antog han åter församlingskallelse, denna gång till Chesterton, Ind., där han verkade till sin död, som kom helt plötsligt tisdagen den 23 januari 1923. Senaste tiden hade hans hälsa varit vacklande.

Torell var alltså en verksam man. Hans kanske allra största insats inom Augustana-synoden ha vi ännu icke berört. Det var hans insats i Nebraska-konferensens skolverksamhet. Ehuru jag icke känner så väl konferensens tidigare historia, vet jag dock så mycket, att Torell hade sin hand med i skolverksamheten från början. Jag minns mig ock ha hört, att det var på hans initiativ som konferensen fick sin egen skola, vilken, efter heta debatter om läget, slutligen blev förlagd till Wahoo. Därigenom kom den honom på nära håll, varför han ock kunde tjäna såsom dess kassör, vilket han gjorde i 15 års tid. De bekymmer som finanseringen medförde under dessa tidiga dagar, medan fattigdomen ännu var stor inom konferensen, kan man knappt numera få en aning om. Det gick så långt, att man en tid allmänt inom konferensen tänkte på att stänga Luther Academy, som skolan då hette. Men förr hade man fått driva Torell ut ur hans eget hem. Det tog en mån med den framtidsblick och den sega uthållighet och rådighet som Torell besatt för att kunna hindra det ovisliga steget. Han lyckades, fast det såg ut som han nästan stått ensam. Hans hälsa bröts dock, och han förde med sig minnen av kraschen för livet.

Sådan är i korta drag gången av hans livshistoria. Och det vore nu på sin plats att teckna hans bild, människans och prästens, sådan man såg den på nära håll. Jag vågar mig icke på en sådan teckning, ehuru en man som Torell förtjänade en dylik minnesruna. Blott några penseldrag kan jag ge — icke mer, alldenstund jag, så-

som redan är sagt, ej stod honom nära nog. Känner man den utpräglade västgötens karaktärsdrag, har man stommen redan färdig, tänker jag, till en karakteristik av Torell. Jag har antytt det väsentligaste i det föregående och behöver icke upprepa, endast tillägga något. Så t. ex. må det sägas, att han hade ett utpräglat affärsgeni. Han såg klart framtidsmöjligheterna på denna ökenstepp, som icke erbjöd mycket förmåner för ögonblicket. De äro nog att räkna i hundratal, som tagit Torells råd och kommit till ekonomiskt välstånd, icke minst inom det stora Wausa-settlementet, som till största delen har honom att tacka för sin tillvaro. På grund av denna framtidsblick vågade han gripa tillfällena i flykten, varför han också själv blev en jämförelsevis rik man. Det händer ju lätt, att man avundas sådana personer, och på den grund bli de ofta utsatta för förtal. Så har ock varit fallet med Torell. Och dock måste man bära honom det vittnesbörd, att han aldrig såg så på sitt eget bästa, att han begick någon orättvisa. Att hjälpa synes ha varit hans hjärtas djupaste åtrå, hjälpa på alla sätt. Men han fordrade, att den han hjälpte skulle veta att begagna hjälpen som ett första trappsteg till självhjälp. Särskilt ömmade han för fattiga studerande, och i första rummet för sådana som hade prästkallet i sikte. Huru många sådana han hulptit framåt, och på vilket sätt, blir aldrig här känt, ty han bläste icke i basun för att bli uppmärksammas.

“Farmarepräst” var ett ord, som jag ofta hörde honom nämna. Han tyckte om dess innebörd. Den titeln, tagen i god bemärkelse, passar in på

honom. Enkel och anspråkslös i sitt uppträdande, trivdes han bland farmare, tillät dem att skjuta i förgrunden de frågor, som intresserade dem, och var omtyckt av dem tillbaka. Men nog kände de, att han var huvudet högre än de. För övrigt kunde han umgås med alla, utan att behöva stiga åt sidan för någon. Medveten om vad han dugde till, utan att därför överskatta sig själv, trivdes han dock bäst ibland det allmänna folket och var i sann mening en folkets man.

Såsom ett slutomdöme om Torell ligger det påståendet nära till hands, att han hade den svenska stammens väl på sitt hjärta som få. Han hade motståndare — fiender vet jag ej om han hade några —, men alla skola de ge mig rätt i detta, vilka tankar de för övrigt hade om honom, och tydligast kommer detta fram i hans osjälviska strävan för Luther College. Han fick ofta otack till lön, men detta varken nedslog hans mod eller övervann hans hoppfullhet. Lugn som om ingenting hänt, tog han blott nya tag, där allt syntes för andra hopplöst. Han fick därför ock den glädjen att se sitt sega mod på sistone vinna seger. Detta var honom belöning nog. Aldrig hörde vi honom tala illa om någon, ofta försvara, där illviljan var framme med förtal. Han ägde en djup, kristlig karaktär, och hans liv gav det tydligt tillkänna. Och främst kring hans grav står därför en hel konferens sörjande en stor förlust, låt vara att de sista åren funno honom på ett annat verksamhetsfält. Säkerligen har ingen enskild person utövat ett större och ädlare inflytande inom denna konferens. Och detta inflytande är icke inskränkt

till Nebraska-konferensen. Det går ut över synoden och ända bort till Kina och Indien. Sista söndagen han levde höll han ett varmt tal för Afrika-missionen och nämnde däri, att hans ungdoms varmaste önskan gällt Afrika. I sitt testamente hade han ihågkommit bland andra Bethphage-missionen. Allt gott verk hade förbindelser med hans rika hjärta.

Hans efterlämnade närmaste äro makan, Anna Torell, samt barnen fru Althea Anderson, fru Esther Swanson, doktorerna Emil och Gerhard Torell, Harold Torell, fru Edith Heurlin samt fru Judith Wallen. Hans stoft är förvarat i kyrkogården Roseland i Chicago. En lång, välsignad livsgärning är avslutad med pastor Torells bortgång. Hans minne kommer länge att leva, ännu längre frukterna av hans gärning.

C. A. LÖNNQUIST.

Alfred Melin

Återigen har en av vår kyrkas vingårdsarbetare, efter en lång arbetsdag, fått sluta och gå hem för att mottaga den utlovade nådelönen. Allt sedan förliden sommar hade pastor Melins hälsa varit något vacklande. Vid företagen läkareundersökning befanns han lida av magkräfta, och såväl hans ålder som sjukdomens art gjorde det omöjligt att kunna tänka på någon operation. Han fick därför lov att med en kristens mod och hopp se döden rätt i ansiktet. Han sökte dock att up-

ALFRED MELIN

pehålla verksamheten i sin församling under året, fastän han kände hur krafterna avtogo. Vid församlingens årsstämma inlämnade han sin resignation och tog farväl av den församling, Trade Lake, vars pastor han varit för andra gången.

Men som det i många hänseenden var svårt att vara sjuk ute på landet och icke kunna få åtnjuta vare sig läkare- eller sjukvård, sökte han komma in på Bethesda Hospital för att där få åtnjuta

sådan vård och tillsyn, som han var i behov av. Den 10 januari anlände han och blev föremål för all den hjälp och uppmuntran, som en kristlig inrättning kan erbjuda. Här inväntade han det omutliga dödsbudet med undergivenhet och hopp om att snart få skåda ansikte mot ansikte, vad som här varit föremål för hans tro. Visst voro dagarna och nätterna långa, vadan längtan efter evighetens ro och frid tilltog beständigt. Hembudet kom torsdagsnatten den 15 februari. Under dagen hade han haft svåra plågor och måste därför vara under bedövningsmedel. Stadd i den yttersta svaghet, var han vid medvetande blott några ögonblick. Då de sköna orden om de många bönarna i Faderns hus upprepades för honom, och han blev tillfrågad om han kunde fatta dem, nickade han sitt bifall, och det var det sista vittnesbördet från honom.

Men innan dessa stunder av väntad svaghet kommo, hade han såsom en vis evighetsvandrare gjort upp alla sina själs- och evighetsintressen och var viss om och gladde sig åt den frälsning, han hade del uti. Han såg sig själv såsom den förnämligaste bland syndare, och hans enda tröst var att få vila på den evigt säkra försoningsgrunden och få tillägna sig den oförskyllda nåd, som Jesus förvärvat, och som allenast insläpper syndare genom de gyllene himlaportarna.

Pastor Melin var en trogen arbetare och mycket nitisk för själars frälsning. Han använde sin gåva med trohet, och hans predikningar såväl som hans umgängelse hade sälta i sig. Han blev förd till medveten trosvisshet under de djupa andliga rö-

relser, som hade börjat i Sverige under den ande-
rike C. O. Rosenii verksamhet, och överfördes hit
till landet med den livliga immigrantströmmen
under 60- och 70-talen, och som så kraftigt be-
rörde våra äldre församlingar inom Augustana-
synoden. Han var ett verkligt barn av dessa rö-
relser, bevarade dem i sitt hjärta och sökte alltid
att i livet omsätta dem. Därför blev icke heller
hans verksamhet utan synbara frukter.

Pastor Melin föddes i Göteborg, Sverige, den 22
april 1852 och var således vid sitt frånfälle 70 år,
9 månader och 23 dagar. Hans fader var skräd-
dare till yrket. Under hungersåren 1867-69 bör-
jade man, liksom så många andra, att tänka på
det löftesrika landet på andra sidan Atlanten.
Fadern skulle resa över först och förtjäna nog pen-
ningar, till att hjälpa hit de andra medlemmarna
av familjen. Dock ansågs det icke rådligt att låta
fadern fara ensam, utan bestämdes det, att den
17-årige Alfred skulle åtfölja honom, och de kunde
då bättre taga sig fram tillsammans. De anlände
till detta land 1869 och fingo först arbete på en
järnväg i New Jersey. Efter någon tids vistelse
där reste de till Chicago och antogo vad arbete
de kunde få. Sedan reste de till Galesburg och
uppehöllo sig där en tid. Då nådde dem ryktet
om de båda städerna vid Mississippis strand i
Minnesota, och de beslöto att resa till Minneapolis.
Här fick fadern god anställning i sitt yrke, och
sonen Alfred fick på grund av sitt vinnande sätt
anställning hos en handlande vid namn Andrew
Johnson. Denne var en framstående och kyrklig
man, som tog verksam del i Augustana-försam-

lingen. Han intresserade sig mycket i sin nye betjänt och sökte ävenledes intressera honom i församlingens verksamhet. Den livlige och anderike predikanten där var den sedermera bemärkte predikstolstalaren dr Carl A. Evald. Melin blev då icke blott intresserad i församlingen, utan han kom ock under dr Evalds predikningar till medvetet barnskap hos Gud och fann ett andligt hem i församlingen samt deltog med själ och hjärta i hennes arbete.

Många förhoppningar började nu växa upp omkring den unge bodbetjänten, och den allmänna meningen var, att han borde studera till präst. Detta hade ej ingått i hans planer, ty han såg inga möjligheter därtill. Han hade inga penningar till studier, och därtill måste han hjälpa till att underhålla hemmet, enär de övriga medlemmarna av familjen hade blivit eftersända och voro nu alla i Minneapolis. Men den omnämnde Andrew Johnson, ehuru mån om sin affär och långt ifrån villig att förlora sitt handelsbiträde, lät dock Guds rikes intressen stå över sina privata affärer, varför han också enträget manade honom att tänka på att resa till skolan och upptaga studier, som kunde förbereda honom till ett nyttigt värv i livet. När han då sade sig se inga utsikter på grund av saknad av medel, sade Johnson till honom: "Alfred, se här vad jag har gjort för dig. På grund av din så tillfredsställande tjänst under tiden du varit hos mig har jag varje månad satt åsido en viss summa för dig, utan din vetskap, och den belöper sig nu till \$300. De skola vara dig till hjälp att påbörja dina studier, och Gud skall vara med dig och välsigna dig."

När därför Gustavus Adolphus College först öppnade sina dörrar på hösten 1876, finna vi Melin där. Tecknaren minnes mycket väl det första sammanträffandet där med honom. Han bedrev nu sina studier dels här och dels i Rock Island och mottog det heliga predikoämbetet år 1884 vid synodens sammanträde i Andover.

Under de nära 39 år han innehaft predikoämbetet har han offrat hela sin kraft i betjäandet av församlingar inom Minnesota-konferensen. Han har innehaft herdeämbetet inom följande församlingar: Immanuel, Minneapolis (5 år); Trade Lake, Wis. (2 år); Alexandria (12 år); St. Hilaire (1 år); Tracy (3 år); North Crow River (12 år); Princeton (1 år); West Rock (3 år) och Trade Lake (1 år).

Den 10 september 1884 ingick han äktenskap med fröken Kate Håkanson, även hon medlem av Augustana-församlingen. Äktenskapet välsignades med fem barn, vilka tillika med makan lämnats att sörja makens och faderns bortgång. Därtill sörjes han av tvenne systrar, förutom andra släktingar.

Enligt hans uttalade önskan jordades stoftet i Knapp (North Crow River-församlingen), där han av en tacksam församling fått anbud att få vila till uppståndelsens härliga morgon.

Välsigne Gud hans livsgärning, och sänke sig himlafriden över den stilla vilokammaren!

J. A. KRANTZ.

John Emil Lindberg

Pastor John Emil Lindberg föddes i Hvetlanda socken, Småland, den 20 maj 1866. Hans fader var soldat och till yrket skomakare. Redan i sina barnaår fick John Emil vänja sig vid hårt arbete, och han lärde sig både skomakare- och finsnickaryrkena.

År 1885 utvandrade han till Amerika och vistades att börja med i New York. Han bodde ock en kort tid i Jamestown, N. Y. På dessa orter arbetade han dels i möbelfabriker och dels i skofabriker. Hans håg låg dock åt studier, och han önskade av hela sitt hjärta att få ägna sitt liv i Herrens tjänst. Efter någon tid finna vi honom därför vid Augustana College and Theological Seminary, varest han bedrev studier med det heliga predikömbetet som mål. På grund av vissa skäl inträdde han dock icke i detta ämbete strax efter fullbordad lärokurs, utan, som nedan framgår, först några år senare. Under tiden idkade han fortsatta studier i vissa ämnen för dr C. A. Blomgren, lärare i hebreiska vid vårt teologiska seminarium.

År 1900 ingick Lindberg äktenskap med fröken Hanna Schutz i Mt. Pleasant, Iowa. Sitt första hem fick det unga paret i Pueblo, Colo. Här verkade han som lekmannapredikant. På grund av klen hälsa flyttade han efter någon tid med sin unga maka till en fruktfarm i närheten av Grand Junction, Colo., varest de vistades tvenne år. Därefter flyttade de till Denver, Colo. Efter att ha mottagit kallelse från församlingarna i Deep River och Centerbrook, Conn., begärde han och beviljades

JOHN EMIL LINDBERG

prästvigning vid synodalmötet i New Britain, Conn., 1907. De församlingar Lindberg betjänat som pastor äro följande: Deep River-Centerbrook, Conn.; Chappell, Nebr.; Roseau, Minn.; Fremont-Swaburg, Nebr., och Kearney, Nebr.

Lindbergs skicklighet som finsnickare kom väl till pass i flera av de församlingar han både som studerande och pastor betjänade, i det att han byggde predikstol, altare och altarrund, var så

behövdes, och utförde annat liknande arbete, varigenom de små, kämpande församlingarna, det alltjämt var hans lott att få betjäna, besparades många dryga utgifter.

Under många år fick han vidkännas kroppsliga lidanden, vilka säkerligen inverkade nedstämmande på hans sinne och gjorde att han icke alltid blev förstådd vare sig av ämbetsbröder eller församlingsmedlemmar. Dock kunde ingen betvivla hans kristendom. En gammal kamrat, pastor inom vår synod, som både i Sverige och här suttit på samma skolbänk som den nu hänsovne, sade kort före hans död: "Lindberg har alltid varit för ärlig". Det är ju lätt att fatta, vad han menade med detta påstående. Det framställdes som en orsak till de många lidanden, vilka tillfogades honom av somliga personer. Det utmärkande draget i hans karaktär var tvivelsutan ärlighet. Därom vittnade allt i hans liv såväl som i hans affärsförbindelser och de förtroendeuppdrag, som gävos honom.

Sin sista predikan höll Lindberg den 17 sistlidne juni. Han hann dock icke fullborda den, innan han nedsjönk i predikstolen. Han repade sig dock efter någon tid, och på läkares tillrådan reste han då till Rochester, Minn., för att vid därvarande hospital undergå operation för en svårartad halsåkomma. Han var mycket angelägen om att få den utförd och kände sig så trygg, vetande sig vara buren av många på förböneus armar. Operationen utfördes den 31 juli. Dagen därpå kom hembudet. Den ende anhörige vid hans dödsläger var hans trogna maka. Han var

vid fullt medvetande in i det sista, och han tröstade sin maka med att han tryggt kunde insomna i Jesu armar. Vid sitt fränfälle hade han uppnått en ålder av 57 år, 2 månader och 11 dagar. De närmast sörjande äro jämte maken tre döttrar och en son.

Begravningen ägde rum i Kearney, Nebr, den 6 augusti. Pastor Edwin J. Vikman predikade på svenska över Ps. 16. 6 och pastor J. A. Martin på engelska med 2 Kor. 4: 16-18 som text. Pastor E. G. Knock, Nebraska-konferensens president, uppläste den hänsovnes personalier och talade tröstens ord. Likaledes deltog pastor C. O. Lund i likbegängelsen. Omedelbart därpå begav sig sörgetåget till den 16 mil därifrån belägna Bethania-kyrkan, varest många av den hänsovnes släktingar äro medlemmar, där ytterligare gudstjänst firades. Dr C. A. Lönnquist, Bethania-församlingens forne mångårige herde, predikade på svenska över Luk. 2: 24 och pastor N. E. Kron på engelska med 1 Tess. 4: 13-18 som text. Likaledes deltog pastorerna O. A. Johnson och E. G. Knock. Jordfästningen ägde rum i Bethanias kyrkogård och utfördes av pastor E. G. Knock, därvid biträdd av de övriga pastorerna. Stämningsrik sång förekom både i kyrkan och vid graven.

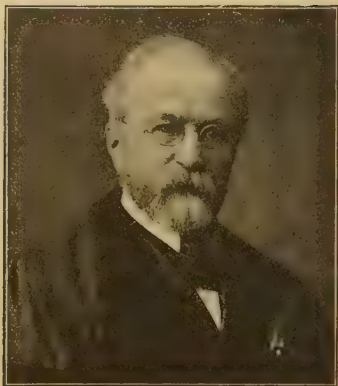
Vile nu denne trogne Herrens tjänare i frid!

A. P. WESTERBERG.

Matthias Wahlström

Budskapet, som telegrafan den 15 sistlidne augusti utförde, om denne Herrens tjänares död väckte sorg och saknad i vida kretsar. Den som skall teckna vår kyrkas hävder måste giva den hänsovne en framstående plats bland dem som arbetat på vår kyrkas uppbyggande. Och för tecknaren av detta, som var hans skolkamrat under sex år och som under de sista nära tjugo åren stått honom så nära i arbetet och som påkallades att, i likhet med vad han påkallats att göra med så många av sina forna skol- och arbetskamrater, tillkännagiva för vårt folk hans död, kännes detta dödsfall särdeles smärtsamt. Högt uppskattande yngre värderade ämbetsbröders vänskap och arbete, kan han dock icke undertrycka saknadens känsla efter de gamla och beprövade vännerna, och det är 51 år, sedan han lärde känna vännen och brodern Matthias Wahlström.

Den yttre ramen av den hänsovnes välsignelserika liv är som följer: Han föddes i Gammalstorp, Blekinge, den 28 nov. 1851; ankom till Amerika tillsammans med sina föräldrar 1854; tillbringade sina barn- och ungdomsår på sin faders farm i Carver, Minn.; studerade någon tid vid St. Ansgars College, beläget i Carver; inmatrikulerades vid Augustana College, då beläget i Paxton, Ill., och avlade mogenhetsexamen 1877, medlem i den första klass, som utexaminerats vid synodens läroverk; avlade prästexamen vid synodens teologiska seminarium på våren 1879 och prästvigdes den 22

MATTHIAS WAHLSTRÖM

juni samma år i Chicago på kallelse av synodens missionsstyrelse att bliva missionär bland indianerna. Men som oöverstigliga hinder uppstodo för synoden att bedriva mission bland indianerna, betjänade Wahlström församlingen i Denver, Colo., 1879–80, och då dörren syntes permanent stängd för honom att bliva missionär bland indianerna, antog han hösten 1880 till honom utfärdad kallelse att bliva lärare vid Gustavus Adolphus College, St. Peter, och följande år valdes han till detta läroverks president, vilken uppgift han fyllde i 23 år. Samtidigt utövade han ock rätt stor predikoverksamhet; så tjänstgjorde han såsom pastor för församlingen i Le Sueur ett tiotal av

år. År 1904 kallades han av Illinois-konferensen till superintendent för Augustana Hospital, en uppgift som han fyllde till sin timade död. Dödsbudskapet kom icke oväntat, ty såsom en följd av två slaganfall hade den hänsovne innehaft sjuklägret omkring två månader. På aftonen den 15 augusti förlossades själen från den av sjukdom nedbrutna kroppshyddan för att vara hos sin Frälsare och där saligt invänta de rättfärdigas uppståndelse för att vara hos Herren för evigt.

Med detta dödsfall har en för vår kyrka betydelsefull livsgärning avslutats. Alla som kommo i beröring med den hänsovne uppskattade honom såsom kristen, vän och människa. Den allvarlige Andrew Jackson var hans pastor under hans barn- och ynglingaår, och den fostran, han fick under honom, präglade hela hans liv. Alla som kommo i beröring med honom förnummo, att de stodo inför en av Guds nåd helgad personlighet. I vår på Guds ord grundade evangeliskt lutherska lära hade hans tro sina livsrötter. Och hans kristliga allvar var förenat med den fria evangeliska livs-åskådning, som utgör ett utmärkande kännetecken för evangeliskt lutherska kristna. Det var därför en skön harmoni mellan hans tro och hans umgängesliv. De som lärt bäst känna honom tyckte bäst om honom. Han var den trofaste vännen och brodern, och det sant mänskliga, som så pryder en kristen, var ett utmärkande drag hos honom. Där-om bära de som studerade under honom vid Gustavus Adolphus College vittnesbörd, och såsom en vän var han älskad av patienter, sjuksköterskor och läkare vid Augustana Hospital. Därför sak-

nas han nu såsom blott de goda och fromma kunna saknas.

Det förunnades dr Wahlström att utföra en lång och välsignelserik livsgärning, en livsgärning, som utgör en viktig insats i vår kyrkas verksamhet. Såsom läroverkspresident under hela 23 år fick han vara med om att föra sitt läroverk framåt till den viktiga plats, som det nu har i vår kyrka.

Vi kunna icke angiva antalet av dem som studerat under honom och blivit präster i vår synod, men stort är det, och bland dem räknas män, som intagit en ledande ställning i vår kyrka. Han insatte ock sitt inflytande för att få unga män att välja den prästerliga banan. Den som skall teckna detta läroverks historia får mycket att säga om dr Wahlströms arbete. Icke mindre än sex av våra nuvarande konferenspresidenter och åtminstone två av våra läroverkspresidenter hava absolverat sin mogenhetsexamen vid Gustavus Adolphus College. Men hans arbete som skolman kommer att tecknas av sådana, som äro mera kompetenta att göra det än vad vi äro. Tillägger blott, att hans arbete såsom skolman vann ock erkännande i fosterlandet, vars konung hedrade honom år 1901 med att utnämna honom till riddare av Kungliga Nordstjärneorden. Från Augustana College erhöll han graden filosofie doktor.

Men det var i synnerhet såsom superintendent för Augustana Hospital, som vi lärde känna och uppskatta honom. Vad han varit för denna inrättning och dess härliga utveckling, kunna vi icke beskriva med våra fattiga ord. Hans sunda omdöme och hans stora människokärlek kommo den-

na inrättning till godo. De hundratals unga kvinnor, som där fostrats till sjuksköterskans sköna kall, visste, att de i honom hade en faderlig vän, och de sjuka lärde i honom känna den trogne och ömme själasörjaren. Var hans hjälp behövdes, där var han. Och i ledningen av arbetet var han den utprägade detaljmänniskan, just en sådan som inrättningen behövde. Ordning och system i allt. Och som inrättningen tillväxte, förökades ock hans arbete, och vi säga icke för mycket, då vi säga, att han bokstavligen arbetade sig till döds. Direktionen bad honom att han skulle spara sina krafter, men det var det enda, i vilket direktionen och han icke kommo överens. Även sedan hans krafter började förminskas och han behövde vila, unnade han sig ingen sådan. Han kämpade, till dess han såsom en god stridsman stupade på sin post. Och av den Herre, som han så troget tjänat, har han nu mottagit trogna tjänares lön. Hans arbetsdag har slutat, men hans livsgärning förbli-ver. Han lever ock i tacksam hågkomst bland det folk, som han så troget tjänat.

Sörjande vid den hänsovnes bår står den efterlämnade makan, som varit ett så troget stöd för honom, och hans barn, som han så innerligt älskat och för vilkas väl han så faderligt sörjt. Må vårt kristna hopp om ett saligt återseende i vår himmelske Faders boningar borttaga bitterheten av deras sorg!

L. G. ABRAHAMSON.

Aftonklämtning

*Det är så många som gått hem
från stormig tid,
de hunnit till Guds paradis
och ostörd frid.*

*De gått från tusende besvär
och mycket, som dem tryckte här
på vägen, som till himlen går
i Jesu Kristi spår.*

*De minnas ej hur brant och träng
den vägen var,
de minnas blott att steg för steg
den hemåt bar.*

*De gått mot en osynlig värld,
och livet var en pilgrimsfärd,
men Jesu kärlek kraften var,
som över djupen bar.*

*Det blir en dag av underbar
oändlig frid,
när ingen synd skall vara mer
och ingen strid.*

*Då torkad är den sista tår
och helat är det minsta sår,
och allt Guds folk har samlats hem
till Guds Jerusalem.*

FÖRF. OKÄND.

I vilan ingångna samfunds-
medlemmar

Carl August Storm

CARL AUGUST STORM föddes i Mörlunda församling, Kalmar län, Sverige, den 22 dec. 1849. Kom till Amerika och Andover, Ill., år 1865. Den 24 okt. 1873 förenades han i äktenskap med Carolina Charlotta Fritiof. Detta äktenskap välsignades med 13 barn.

År 1880 flyttade han med familj till Scott county, Ia., varefter han vistades omkring fem års tid. Sedermera flyttade han till Holt co., Nebr. Kom till Marathon, Ia., 1891 och bosatte sig på en farm fyra och en halv mil nordost från staden. Här bodde han i 22 år, eller till 1913, då han flyttade in till staden.

Den hänsövne fick genomgå många prövningar, ty sjukdom och död gästade ofta i hans hem. År 1915 avled hans trogna maka, och utav 13 barn är det endast två, som leva, men han började

sig under Guds vilja och förlitade sig på Herren, som både giver och tager. Vetande vad prövningar och sorger betyda, var han alltid redo att deltaga med andra i deras motgångar och städse villig att hjälpa och trösta, där sjukdom och nöd var å färde.

Under större delen av sitt liv fick han åtnjuta mycket god hälsa, men under de tvenne sista åren av hans levnad började krafterna märkbart avtaga. Med lugn och förtröstan till Gud i den sista lidandesstunden fick han sluta det närvarande livets kamp i tron på sin Frälsare den 10 jan. 1921 i en ålder av 71 år och 18 dagar.

År 1891 förenade sig den hädangångne med den sv. luth. församlingen i Marathon, Ia., och förblev en trogen medlem till sin död. Han hade hjärta icke blott för den församling, han tillhörde, utan även för Guds rike i allmänhet. Detta visade han tydligt i sitt testamente, vari han hade ihågkommit Augustana hednamissionsförening, Understöds-kassan och andra grenar av vår missionsverksamhet med en summa av \$1,500.

Frid över hans minne! S. F. HAMMARLÖF.

O. W. Lindorff

Föremålet för nedanstående minnesruna, dr O. W. Lindorff, var en högt värderad läkaremissionär på vårt missionsfält i Kina, varest han under nio års tid utförde ett troget och välsignelserikt arbete i sin Mästaress tjänst. Att hans eftermäle ej redan långt före detta ingått i denna kalender, är att beklaga, men utan att egentligen vara någons

fel, har det på något oförklarligt sätt blivit förbiset, vadan nu i föreliggande årgång av densamma införas några uppgifter med hänsyn till hans liv och verksamhet.

Den hänsovne föddes i New Windsor, Ill., den 29 juni 1873. Han var döpt och konfirmerad inom därvarande svenska lutherska församling, och i dess verksamhet deltog han redan som ung myc-

ket flitigt. Efter att ha genomgått högskolan i sin hemstad, inmatrikulerades han på hösten 1895 vid vårt gemensamma läroverk i Rock Island, Ill., och avlade där mogenhetsexamen 1900, då han erhöll lärdomsgraden "Bachelor of Science". Han idkade därpå studier vid Rush Medical College, en avdelning av Chicago University, och avlade

där sin läkarexamen 1905. Under någon tid var han fäst vid Augustana Hospital i Chicago, Ill., i egenskap av s. k. "extern" och bedrev senare fortsatta studier vid Chicago Polyclinic Hospital. Efter avslutandet av nämnda kurs var han under en följd av år praktiserande läkare i Swedona, Ill., eller till 1912, då han hörsammade det macedoniska ropet och villigt begav sig till det avlägsna Kina för att där upptaga arbetet i egenskap av läkaremissionär. Härmed hade då en längtan, som redan under hans studieår brann i hans själ, blivit i någon mån tillfredsställd.

Trenne år efter sin ankomst till Kina, eller den 29 juni 1914, inträdde han i äktenskap med sjuksköterskan Hedwig Wahlberg, som tidigare tjänat i antydde egenskap på missionsfältet i Indien. I henne fick han en god och trogen maka, som blev honom till ovärderlig hjälp i hans arbete. Och genom deras gemensamma strävanden utvecklades verksamheten på den missionsstation, varest de voro anställda, på ett framgångsrikt sätt och blev till oberäknelig hjälp och välsignelse för otaliga infödda, som befunno sig i både andlig och lekamlig nöd. Det säges, att ända till tio tusen kunde komma under dr Lindorffs behandling blott under ett enda år. Han var en skicklig läkare och städse stadd i rastlös verksamhet. Han var därför innerligt älskad av de många tusen kineser, som kommo under hans behandling och inflytande. Ännu i dag tänka de på honom med tacksamhet och känna med smärta saknaden av hans frånfälle.

Han var både aktad och älskad av sina medarbetare på missionsfältet. Hans mogna råd och nitiska strävan för allt som berörde verksamheten skattades högt. Alla beklaga hans, mänskligt att döma, alltför tidiga bortgång, som inträffade just då han stod färdig att med sin maka anträda resan till hemlandet för att efter nio års träget arbete på missionsfältet få njuta en välförtjänt vila. Hembudet kom till honom i Hsüchow, Honan, Kina, den 20 juni 1921. Vid sitt frånfälle var han ännu i sin krafts dagar, endast 37 år, 11 månader och 21 dagar. Han sörjes närmast av sin efterlämnade maka, som efter hans hemförlovning fortsatte hans arbete och som nu, efter någon tids

vila här hemma, återvänt till missionsfältet i Kina, en åldrig moder, tvenne systrar och en broder.

Under den hänsovnes studieår, både i Rock Island och Chicago, lärde den, som tecknat denna enkla minnesruna, känna honom såsom en mycket älsklig, om än något tystlåten och tillbakadragen kristlig personlighet. Han betraktades då såsom tillhörande de stilla i landet. Men säkert är, att han älskade bröders gemenskap och fann sig väl i deras krets, och detta särskilt vid de på den tiden bland den studerande ungdomen så vanliga bönestunderna. Han var i högsta grad enkel och anspråkslös. Han ansåg det ej under sin värdighet att utföra de ringaste sysslor, då det gällde att anskaffa nödiga medel till studiernas bedrivande, ty han var, i likhet med de flesta andra skolynglingar på den tiden, ej rik på jordiskt guld. Men av hjärtats och karaktärens ädla guld hade han fått ut den goda delen. Sina studier skötte han troget och samvetsgrant i enlighet med de gåvor han fått. Ihärdig var han, och han icke blott kämpade, utan han segrade tillika. Därför blev han ock till gagn i Guds rike. Nu har han kämpat ut och efter ett välsignelserikt arbete i sin Mästares tjänst fått mottaga den gode och trogne tjänarens lön — livets oförvanskliga krona. Vad som var förgängligt av honom vilar under främmande torva, men hans frigjorda ande har fått svinga sig till oförgänglighetens värld. Gud vare tack för varje missionär, som utgiver sitt liv i Herrens och odödliga själars tjänst. Deras lön skall säkerligen bli stor i de rättfärdigas uppståndelse.

Frid över den trogne läkaremissionärens minne!

C. A. LINDVALL.

Jennie Virginia Stark

Nedanstående minnesruna över min saligen hänsovna maka skulle egentligen ha ingått i förlidets års årgång av KORSBANERET, men då detta på grund av undertecknads deltagande i förbudskampen i Sverige nämnda år ej skedde, inflyter den nu i föreliggande årgång av sagda kalender.

Ehuru mer än ett år flytt, sedan min älskade maka fick hemlov, är det ytterst svårt att tro, att hon är död. Dock äga vi den saliga förvissningen, att hon lever hos Gud, och i det hem, där hon ständigt spridde idel solsken, skall hon städse fortleva i oförgätlig häglomst. Alla som kände

henne kunde ej annat än högakta och älska den gudfruktiga och ädla prästfrun. Ur den vackra minnesruna, Emanuels-församlingens sekreterare vid hennes frånfälle tecknade i *Augustana*, anföra vi följande karakteristiska ord:

“Att vara prästfru är nog ingen lätt uppgift, men fru Stark var liksom skapad för att fylla en sådan plats. Född och uppfostrad i ett kristligt hem, började hon redan i tidigare år att taga verksam del i det kyrkliga arbetet. Gud hade begåvat henne med en särdeles vacker röst, vadan hon städse var eftersökt som sångerska. Under en

lång följd av år var hon solosångerska inom den stora Första lutherska församlingen i Rockford, Ill. I dess söndagsskola var hon ock organist och lärarinna. Under sin konfirmationstid kom hon till förvissning om sitt andliga barnskap. Genom sin flärdfria vandel, sitt vänliga, tilldragande sätt gjorde hon sig älskad och aktad av alla, med vilka hon kom i beröring. Då hon vid tjugu års ålder blev prästfru, såg hon sin nya ställning och sitt ansvar i det rätta ljuset. Hon blev en god och hängiven maka, en öm och kärleksfull moder, en hjälpreda i församlingsarbetet och en föresyn för sin omgivning."

Den hänsovna föddes i Chicago, Ill, den 28 mars 1874, men flyttade i unga år med sina föräldrar, herr och fru P. A. Peterson, till Rockford, varest de tillhört den Första lutherska församlingen i mer än 50 år. Där konfirmerades hon av numera framlidne dr L. A. Johnston, som ock förrättade vigseln, då hon den 18 okt. 1894 ingick äktenskap med undertecknad. Detta äktenskap välsignades med fyra söner och en dotter. Några dagar före sitt frånfälle insjuknade hon hastigt i ansiktsros, och ehuru allt gjordes som göras kunde för att hämma den svåra sjukdomen, visade det sig likväl förgäves. Stilla och fridfullt avgick hon med döden den 23 febr. 1922.

Så är hon icke mera här. Underliga äro Guds vägar och för oss ofta obegripliga. Åtminstone tycka vi så, då vi tänka på hennes, mänskligt sett, alltför tidiga bortgång. Underrättelsen om hennes död spred sig som en löpeld, och hos alla väckte det sorg och saknad. Sällan får man bevittna ett så allmänt deltagande vid någons frånfälle som

vid hennes. Hennes griftefärd ägde rum dels i prästhuset och dels i Emanuelskyrkan den 27 nästföljande februari. I Hillside gravgård nedmyllades vad som var kvar av min oförgätliga maka. Hennes älskliga väsende skall städse som en fridens ängel förbliva hos oss i kärt minne.

Maka, moder! Vi dig sakna:

hjärtat ditt, det milda, veka.

Hemmets solsken, värn och styrka

var du under levnadstiden.

Överallt du göt ju friden.

Dyr du var för hem och kyrka.

G. K. STARK.

Anders Peter Nelson

Anders Peter Nelson föddes i Tranberga, Östergötland, Sverige, den 3 juni 1835, ankom till Amerika 1855 och bosatte sig i Galesburg, Ill., samt tjänade där en tid som föreståndare och lärare i söndagsskolan. Med prästexamen som mål studerade han ett år vid Augustana College, då beläget i Chicago, Ill. Senare studerade han privat för pastor O. C. T. Andrén i Moline, Ill. Nelson tröttnade snart på dessa studier, emedan hans håg och lust var att bli jordbrukare. Dr Hasselquist och pastor Andrén sågo i Nelson en särdeles varm kristen och högt begåvad yngling och varnade honom allvarligt för det steg han beslutat taga. De framhöllo det stora behovet av präster, och dr Hasselquist förutspådde, att Nelson skulle helt misslyckas som jordbrukare.

Det var vid sitt 17:de år som han förnam mera kraftigt Guds Andes maning till omvändelse. Till och med vid livliga dansnöjen kände han så kraftigt Andens bestraffningar, att han måste ut, likt Petrus, på yttre gården för att gråta. Hemkommen från sådana tillställningar, kunde han ligga vaken i flera timmar och begråta detta usla syndaliv. Han lovade allvarligt att bättra sig, men saknade Andens kraft att bryta med synden.

Vid denna tid började kristligt sinnade män hålla bönemöten i denna socken. Hemkommen från ett sådant, sade Nelson till sin fader och moder: "Vi fara alla till helvetet". Fadern svarade: "Jag skall snart med en god käpp bota dig från sådana griller".

Då Nelson anlände till Galesburg, Ill., kom han först i beröring med metodisterna. Vid ett av deras möten blev han mer än vanligt berörd av Guds ord. Man bad för honom, och han bad för sig själv. Sedan förklarades han frälst, och detta trodde han till en tid. "Men", säger Nelson, "jag var ej frälst, jag var endast en egenrättfärdig farisé, trälade under lagen, men uppblåst av högfärd på grund av allt beröm som slösades på mig. Vid ett besök i Moline hörde jag pastor Andrén predika. Efter predikan bjöd han mig till sitt hem. Efter ett litet samtal bad han mig bedja. Under bönen suckade Andrén: 'Herre

Gud, Herre Gud!’ Sedan sade han: ‘Anders, du är i stor fara. Du är väckt, men ännu under lagen. Du vet ännu ej vad Guds nåd i Kristus vill säga, men Gud har börjat ett gott verk, och han skall fullborda det.’”.

Det var denne pastor, O. C. T. Andrén, som han allt sedan betraktade som sin andlige fader. Aldrig kunde han nog tacka Gud för denne man, som klart framhöll för honom salighetens väg och förde honom från lagens trældom till fridens evangelii väg genom Jesus Kristus.

I omkring 45 år var Nelson bosatt på en egen-
dom, belägen två och en halv mil från Altona, Ill.
Han var gift med Adam och Eva Andersons yngsta
dotter, Maria. Hon beredde åt sin man ett ideellt
hem, och då hon dog, den 24 jan. 1918, "syntes
det som om solen gått ned". Äktenskapet välsig-
nades med två döttrar: mrs C. A. Petersén i Le-
mont, Ill., och mrs L. A. Swanson i Colorado
Springs, Colorado.

Nelson hade lovat Gud, att om han ville bevilja hans bön att få bli jordbrukare, så skulle han vid sidan av det lekamliga arbetet på alla sätt, där tillfällen voro för handen, verka för Herrens heliga sak. Få hava trognare infriat ett åt Herren givet löfte. Under 45 år tjänade han i sv. luth. församlingen i Altona som diakon och 50 år som lärare i söndagsskolan. I Nelson hade pastorn en exemplarisk och uppoffrande kristen, en alltid tacksam åhörare, en varm vän och ett trofast stöd.

Under nybyggartiden betjänade han vår församling i Kewanee, Ill., i nio års tid, och detta för en lön, som nått och jämnt betalade hans resa. En Andens pingstvind blåste genom församlingen, och

många kommo till liv och frid. År 1891 flyttade han till Altona och besökte då under några år Stronghurst, Canton och Biggsville. Men andra tider hade nu inträtt. "Förr", sade han, "behövde man blott säga några ord, så brast hela församlingen i gråt, men nu, då man predikar, är det som att hälla vatten på en gäs."

På våren 1918 flyttade han efter sin makas död till sin dotter och måg, pastor och fru C. A. Petersén i Big Rapids, Mich., och 1920 flyttade han med dem till Lemont, Ill.

Den 20 sept. 1922 dog han helt hastigt till följd av blodförgiftning. Söndagen innan han dog sade han vid middagsbordet: "Jag tror ej att jag lever till nästa söndag." Följande onsdagskväll avsomnade han i tron på Herren Jesus, som han så troget tjänat. Saliga dag! Jorden hade för honom förlorat sitt behag. Till himmelen stod hans håg. Dit längtade han innerligt. Vid sin död var han 87 år, 3 månader och 20 dagar.

Sorgegudstjänst hölls vid slutet av Bethaniaförsamlingens i Lemont 50-årsfest. För den gamle pilgrimen hade evighetens jubeldag just börjat.

C. A. PETERSÉN.

Christina Nelson

Christina Nelson var född i Högerud, Värmland, Sverige, den 15 aug. 1842. Hennes föräldrar voro riksdagsmannen Olof Anderson och hans hustru Kajsa Anderson. Tillika med övriga familjens medlemmar ankom hon till Amerika och Göta-holm, Minn., 1858. Året därpå konfirmerades hon

av pastor P. Carlson. Hon ingick äktenskap med mr Perry Nelson från Minneapolis, Minn., 1874. Familjen bosatte sig då i Swedesborg, Minn. Äktenskapet välsignades med fem barn.

Den hädangångna gav redan tidigt sitt hjärta åt Herren och sökte även såsom en rätt moder att föra sina barn på sanningens väg. I församlingsverksamheten tog hon livlig del. Alltifrån sin ungdom var hon lärarinna i söndagsskolan. Och i församlingens första sångkör, stiftad och ledd av pastor John S. Nilson, tjänade hon glatt och villigt med sin präktiga sånggåva. Herrens dag var henne kär, och i Guds hus saknades hon aldrig.

Under hennes långvariga sjukdom hade den sköna psalmversen: "Min sällhetsdag, jag väntar dig" o. s. v. blivit henne särskilt dyrbar. Hon ägde ett så levande hopp, att hon såg glimten av det himmelska livets härlighet, under det hon låg och bidade efter förlossningens stund. Och så kom hembudet tidigt en söndagsmorgon, och hon fick ingå i den sabbatsro, som står åter för Guds folk. Ljuvt och stilla insomnade hon i tron på sin Frälsare den 29 okt. 1922 i en ålder av 77 år, 2 månader och 14 dagar. Hon sörjes, förutom av familjen, av tvenne systrar, barnbarn och en stor skara vänner, särskilt inom den församling, av vilken hon så länge varit en bemärkt och trogen medlem.

Vid begravningen höll pastor E. J. Nyström likpredikan med ledning av 1 Mos. 5: 22-24 och pastor J. E. Hedberg med 1 Tess 4: 13, 14 som text. Stoftet vigdes till griftero å Swedeborg-församlingens gravgård, varest det vilar på en förhoppning, tills uppståndelsens härliga morgon inbryter. Frid över den hänsovnas blida minne!

CECILIA HEDBERG.

P. M. Peterson

Den nitiske troshjälte, åt vars ljusa minne den hängivna kärleken ägnar denna runa, var född i Österlöfs församling, Sverige, den 11 sept. 1855. I föräldrahemmet erhöll han en sträng, men dock kristlig fostran, och han förblev under hela sitt liv en fruktbärande gren i det sanna vinträdet. Vid 25 års ålder ankom han hit till detta land och vistades de första fyra åren i Red Oak, Iowa. År 1884 inträdde han i äktenskap med Kjersti Hanson. Detta äktenskap välsignades med fem barn. De unga makarna bosatte sig nu i Wakefield, Nebr., varest de som åkerbrukare med ljusa förhoppningar redde sig ett hem.

Inom vår församling på nämnda plats gjorde sig den hänsovne känd som en pålitlig och trogen medarbetare i Herrens vingård. Med sin begåvning tjänade han nitiskt som söndagsskolföreståndare och diakon under en lång följd av år. Vid uppstående vakans inom församlingen, såväl som vid många andra tillfällen, tjänade han ock som lekmannapredikant. Han var även ledamot i bygg-

nadskommittéen, då den nuvarande kyrkan uppfördes.

Till följd av nedbruten hälsa flyttade han år 1910 till Kingsburg, Calif., varest han köpte sig en vingård. Även på denna plats ådagalade han samma stora intresse för Kristi rike som han alltid gjort. Härvarande Concordia-församling var då utan herde, men han åtog sig villigt att tjäna i en sådant ställe och gjorde det troget samt blev genast en av de ledande inom församlingen. Hans predikningar voro skriftenliga och gedigna. Han undervisade tillika konfirmanderna på ett behörigt sätt. För honom själv var bibeln, psalmboken och Rosenii Dagbeträktelser en efterlängtat själaspis.

Hans hälsotillstånd nödgade honom slutligen att utebliva vid aftonsångsgudstjänsterna och bönestunderna. Detta var emot hans egen åstundan. Dock böjde han sig under Guds nådiga vilja, och inom kort kom hembudet. Under tack och lov till Herren insomnade han stilla och fridfullt den 8 november 1922.

“Saliga äro de döda, som dö i Herren.”

Så, värmd av det eviga ljuset
och vårdad för sällare tider,
de trognas lekamen ur gruset
skall uppstå förskönad omsider.

M. A. ODELL.

Maria Lovisa Sundberg

Maria Lovisa Sundberg var född i Skaraborgs län, Sverige, den 15 februari 1855. Hon anlände till Amerika 1867 och vistades först i Rockford, Ill. Hon flyttade dock efter endast en kort tids vistelse därstädes till New Sweden, Iowa, där hon kvarstannade till 1882, då hon tillsammans med sin man, mr J. A. Sundberg, med vilken hon i Upland, Iowa, den 29 augusti 1875 ingått äktenskaplig förening, flyttade till Cedar Rapids, Iowa. Här kvarstannade hon till sin död, vilken inträffade söndagsmorgonen den 26 november 1922, just som morgonsolen började purpra österns rand. Den odödliga anden hade frigjorts från dödlighetens tvång och, såsom vi med Guds nåd våga hoppas, fått ingå i den sabbatsvila, som står Guds folk åter.

Den hänsovna hade ända från sin konfirmation för pastor Håkan Olson i New Sweden, Ia., varit en trogen församlingsmedlem. I Cedar Rapids har familjen Sundberg varit med från Saron-församlingens stiftelse 1891. Här ha de ock nedlagt sina mesta och bästa krafter på det kyrkliga området.

Hon var en uppriktig kristen, som gärna hörde och läste Guds ord och satte sin tillit till sin Herre och Frälsare. Davids 91:a psalm var henne mycket kär. Hon sjöng gärna eller önskade höra sjungas åtskilliga av våra vackra psalmer och sånger. Under sitt sista lidande var hon tålig och undergiven. "Jag vet, att Gud skall vara med mig

hela vägen. Han har lovat mig det, och hans löften äro trofasta", sade hon.

Hennes kristendom bestod ej blott i ord, utan ock i verk. Hon var i detta hänseende ett vackert föredöme för varje kristen.

Hon ömmade mycket för de andligen vilseförda ävensom för de arma hedningarna. Hon offrade gärna av vad hon hade för Herrens rikssak. Ja, det var hennes största glädje att giva. Hon sade själv: "Jag har aldrig kunnat göra mycket, men jag var aldrig så glad, som då jag kunde giva." Hon uppmanade därför en av sina döttrar att fortsätta att missionera, "ty det är ett underbart arbete", sade hon. Det sista hon gjorde var ock att av sina besparingar giva \$100 till missionen, och hon inbetalte avgiften för livstidsmedlemskap för sin man och sina nio barnbarn i Kvinnornas missionsförening.

Som maka och moder var hon likaledes ett vackert och beaktansvärt föredöme. Hon var en öm och huld maka, och därför var det alltid frid, endräkt och glädje i hennes hem. Med avseende på hurudan moder hon var, tager jag mig friheten anförä, vad en av hennes döttrar i brev meddelade om henne: "Hennes liv och död var en predikan för oss alla." Tänk, om alla barn kunde sätta en sådan gravskrift på sina mödrars gravar. Vilken lycklig värld skulle vi då icke ha att leva uti!

Hennes äktenskap var välsignat med nio barn, av vilka ett dog i barndomen. De övriga äro: mrs N. P. Anseen, San Pedro, Calif.; Carl W. Sundberg, Cedar Rapids, Ia; mrs John Bordahl, Minneapolis, Minn.; mrs Oscar Holmes, Los An-

geles, Calif.; Victor C. Sundberg, mrs Joseph Birch, mrs Wm. M. Probst och John E. Sundberg, de fyra sistnämnda bosatta i Cedar Rapids. Dessa, jämte den efterlämnade maken, mr J. A. Sundberg, samt de nio barnbarnen stå nu sörjande vid den bortgångnas bår. Dock behöva de icke sörja såsom de, som intet hopp hava, ty de äro förvissade, att hon fått ingå i sin Herres glädje.

Den högtidliga begravningen hölls den 28 november och förrättades av dr A. Norrbom, som varit bekant med familjen Sundberg i 38 år. Han höll likpredikan med Ps. 130 som text, även häntydande till Ps. 51. Tankegången i predikan var, att den som lärt känna sin synd, ångrat och bekämt den samt fått förlåtelse, han har byggt sitt evighetshopp på klippan Kristus och väntar därför efter Herren i förtröstan på hans ord.

Härmed har jag sökt teckna en kort minnesruna över den hädangångna såsom jag lärde känna henne, under den tid jag var hennes pastor. Det är sant, teckningen är matt, men vår Frälsares ord i Luk. 10: 42: "Maria har utvalt den goda delen, vilken icke skall tagas ifrån henne", och i Mark. 14: 8: "Hon gjorde, vad hon kunde", giva en klarare färgton åt densamma, ty de orden kunna i sanning tillämpas på den bortgångna.

Frid över hennes minne! Vile hon i ro!

JOHAN B. A. IDSTRÖM.

Aron Edström

Redaktören Aron Edströms redbara jordeliv kom till ett fridfullt slut den 2 febr. 1923. Han föddes i Ör, Dalsland, den 6 jan. 1847. "Edströms hem", säger en av hans barndomsbekanta, "var det bästa hem i hela samhället, och de många barnen, som uppfostrades där, voro traktens mest mönster-gilla. Gudsfruktan och rena seder stämplade allt som förekom i det hemmet." Att gossen hade gott gry i sig, visades tidigt. Hans håg låg åt läsning. På egen hand studerade han algebra, geometri, tyska och engelska och kunde vid sin konfirmation mäta sig med själve skolmästarn i kunskaper. Men det kostar pengar att studera, och emedan det ej fanns tillgång på sådana, måste Edström avstå därifrån och börja att tjäna sitt eget bröd. Han fick anställning vid ett av ortens sågverk och befordrades snart till förman. Vid 22 års ålder sade han farväl till fädernejorden och reste till Amerika. Den 10 maj samma år anlände han till Marine-settlementet i Minnesota, där han fick arbete vid ett sågverk. På hösten 1872, ungefär tre år efter sin ankomst till Amerika, inskrevs han som elev vid Ansgar's Academy i Carver, numera Gustavus Adolphus College i St. Peter, Minn.

År 1875 fortsatte han sina studier vid Augustana College, varefter han avlade mogenhetsexamen år 1879 med ovanligt höga betyg.

Edström studerade med prästämbetet såsm mål. Under sin studietid ägnade han sina ferier i kyrkans tjänst såsom predikant i åtskilliga nybyggen i Minnesota. Att han ej blev präst, berodde nog till en stor del på att han vid en olyckshändelse strax efter sin ankomst till Minnesota förlorade den vänstra armen. Emellertid råddes han av sina lärare att ägna sig åt annat levnadskall. Han valde då journalistens bana och inträdde först i *Skaffarens*, numera *Minnesota Stats Tidnings*, redaktion. År 1883 blev Edström medredaktör i *Gamla och Nya Hemlandet*, där han kvarstod med ett kort mellanrum till 1914, då denna tidning uppgick i *Svenska Ameriknaren*. "Såsom journalist", säger en tecknare om honom, "tillhörde Edström de tysta krafterna och är kanske ej därför så vitt och väl känd för den yttre världen som många andra, men bland pressens män står han som den rätta bilden av en sann tidningsman, pålitlig, plikttrogen, rättvis."

År 1882 ingick Edström äktenskap med Anna C. Greek från Trade Lake, Wis. I detta äktenskap föddes sju barn, av vilka fem överleva fadern. Fru Edström avled 1898.

Att Edström var högt uppburen av alla som kände honom, visade sig på ett tilltalande sätt vid begravningen. Kondoleansbrev hade kommit från skilda orter. Chicagos svenska journalistförbund sände blommor och representanter. Neboförsamlingen, vilken han tillhörde, och av vilken han var högt uppburen, gav uttryck åt sin sorg

och saknad efter den käre avlidne genom sorgeresolutioner och en riklig blomstergård. Likpredikan hölls på engelska språket av dr Carl Christenson och på svenska av församlingens pastor. Stoffet vigdes till grifftero i Mt. Olive gravgård.

Det har redan nämnts, att Edström uppfostrades i ett gudfruktigt hem. Där lades följaktligen grunden till hans gedigna kristliga karaktär. Allt sedan sin ankomst till Amerika har Edström tillhört Augustana-synoden, vilken han älskade med hela sin själ. Han var väl förtrogen med dess historia, dess författningar och dess mångsidiga verksamhet. Samfundets väl låg honom ömt om hjärtat. Av de ringa medel som stodo till hans förfogande frambar han rikligen på Herrens altare. Han undandrog sig aldrig, vare sig det gällde samfundets eller den lokala församlingens behov. Han var alltid en glad givare. Den lokala församlingen tjänade han med sällspord trohet såsom diakon och sekreterare. Det var alltid reda i allt han företog sig. En trogen kyrkogångare var han, och fastän han under flera år var stendöv, var detta ej någon ursäkt för honom att stanna borta från gudstjänsterna och övriga sammankomster i kyrkan. Genom att noga uppmärksamma den talandes läppar kunde han tämligen väl uppfatta vad som sades. Han var ock en flitig bibelläsare och en trogen bedjare.

Såsom tidningsman och författare intog Edström ett framstående rum. Hans bidrag till tidningar och tidskrifter äro många och värdefulla. Språket är vackert, tanken klar och framställningen realistisk. Edström besjälades av en glad, optimistisk syn på livet, vilket man ej undgår att märka, då

man läser hans uppsatser i skilda ämnen. Skada blott, att man ej äger flera produkter av hans fin-skurna penna i tryck.

Edströms levnadsafton förflöt lugnt och stilla i äldste sonens, Edward Edströms, hem. Såsom en trogen son såg denne till, att fadern ej led någon brist. Hans systerdotter, mrs Mary Swanson, som under de sista åren varit husmoder i det Edströmska hemmet, var ett trofast stöd för fader Edström. All heder åt dem därför.

Edströms sista sjukdom syntes ej ha varit förenad med några vidare plågor, åtminstone nämnde han ej om några sådana. Att han var beredd för uppbrottet, tillkännagav han med förtröstansfull frimodighet för sin pastor några dagar förut: "Jesus, min dyre Frälsare", sade han, "är mig kär. Honom förtröstar jag på i liv och död. Honom vill jag ej mista. Han är min käre Frälsare, som frälst mig på grund av sin rika nåd." Edström hade det gemensamt med alla andra dödliga, att han ej var felfri. Detta både kände och erkände han. Men Kristi blod, som renar från all synd, var och förblev hans dagliga reningskälla. Herren har nu låtit sin tjänare fara i frid. Vi bjuda stoftet farväl och viska vårt tack och vårt "sov i ro!"

LINUS A. HERMAN.

Christina Lovisa Säter

En synnerligt älskvärd Herrens tjänarinna, en prästfru i helig prydnad, en trogen maka och huld moder var hon, den blida och vänliga fru

pastorskan Christina Lovisa Säter. Hon var en sådan kvinna, som beskrives i 1 Petr. 3: 1-6, en som vann hjärtan "genom sin umgängelse utan ord", en hos vilken framträdde "hjärtats fördolda människa, med den saktmodiga och stilla andens oförgängliga väsende, som är kostbart inför Gud".

Född i Rankulla, Västra Eneby, Östergötland, Sverige, den 1 maj 1852, kom hon i unga år i sällskap med sina föräldrar och sex syskon hit till landet. Uppfostrad i ett kristligt hem, där kyrkligt sinne rådde, lärde hon älska Guds församling och dess verksamhet. Vid tjugo års ålder kom hon särskilt märkbart ut ur det naturliga sinnets mörker in i Guds underbara ljus. I tjugo år var hon en aktad och verksam medlem inom Första

lutherska församlingen i Jamestown, N. Y. Hon blev biträdande föreståndarinna vid Gustavus Adolphus barnhem, när det grundlades, och då hon den 1 maj 1894 hämtades som brud åt pastor Aug. P. Säter, var det med stor saknad barnhemets personal sade henne farväl. Man visste dock, att denna ädla Herrens tjänarinna skulle säkert göra en stor insats i ännu vidare kretsar.

Det är sanning vad som läses i *Augustana* för den 1 mars 1923 om henne: "För sin himmelske Konung, för hans rikes befrämjande och i synnerhet för hednavärldens frälsning ivrade och arbe-

tade hon. Och glad var hon ock att få gå i Mästarens ärenden uti församlingen, att lämna uppmuntran och glädje åt både höger och vänster. Många styrktes i trons kamp genom henne. Aldrig sjöng hon klagovisor över att ha fått Martas omsorg. Hon föredrog den goda delen vid Mästarens fötter, lyssnande till hans ord. Om henne kan det sägas: Så långt som på henne berodde, behöll hon frid med alla människor." (Så långt *Augustana*.)

Undertecknad blev bekant med henne år 1888 under ett besök vid barnhemmet i Jamestown, N. Y. Pastor och fru T. O. Linell, som då förestodo inrättningen, gävo henne de amplaste vitsord. Det förundrade mig icke, att pastor A. P. Säter i Williamsport Pa., kom att söka hennes hand. Jag lyckönskade honom, viss om att han fick en stor skatt. Enligt min åsikt bar fru Säter en sannskyldig diakonissas ädlaste drag. Det är det bästa jag kan säga om en kvinna och särskilt om en prästfru. Hon ägde det kyrkliga sinne, den bildning och finhet, parad med enkel värdighet, och den oförställda, sunda och livskraftiga gudsfruktan som utmärker en passande och väl uppfostrad diakonissa. Hade hon blivit diakonissa, så hade hon gjort heder åt det kallet. Men hon gjorde likväl en diakonissas gärning först vid barnhemmet och sedan i 29 år som prästfru. I Bay City, Mich., där hon var prästfru i tio år, stiftade hon den första K. H. & H. M. förening i Grand Rapids-distriktet. Hennes insats i missionsverksamheten i Lansing, Mich., blev ganska betydande.

När jag tänker på den vackra boken "I Salems prästgård" och vad som står om Majängeln, så har jag lust att kalla fru Säter med det namnet.

“Hennes jordiska märkesdag var den 1 maj”, hennes födelsedag, hennes andliga bröllopsdag, då hon fick frid med Gud, och hennes jordiska bröllopsdag. Blomstermånadens behag ägde hon genom hela livet. Prästgården, där hon på en gång var allas drottning och tjänarinna, var ett av de älskligaste herdetjäll jag någonsin gästade. Hemtrevnaden, gästfriheten, den tongivande andan, den utsökta artighet och det ordningssinne, som härskade där, lämnade hos besökaren de allra angenämaste minnen och intryck.

På ett lasarett i Lansing, Mich., avsomnade hon den 7 febr. 1923 i en ålder av 70 år, 9 månader och 6 dagar, djupt sörjd av make, dottern Esther, sonen Petrus, tre bröder och en syster samt övriga släktingar och en mycket stor vänkrets.

Begravningsgudstjänst hölls i Lansing, Mich., den 9 februari, och jordfästningen ägde rum följande dag i Bay City, Mich., där hennes stoft nu vilar vid sidan av stoftet av en dotter, som gått före sin moder till hemmet därovan, där de vänta sina kära. Den tilltalande begravningsgudstjänsten bar vittne om att fru Säter var mycket älskad, högt aktad och hållen i välsignat minne.

J. T. O. OLANDER.

Erik M. Anderson

Föremålet för denna minnesruna, Erik M. Anderson, föddes i Åsaka församling, Västergötland, den 28 juli 1860. Från det gamla hemlandet ankom han 1880 till Brockton, Mass., varefter han alltsedan varit bosatt. Sitt verksamma och välsig-

nelserika liv här på jorden fick han sluta den 16 sistlidne februari. Vid sitt frånfälle hade han uppnått en ålder av 62 år, 6 månader och 19 dagar. På grund av den insats han gjort särskilt i den kyrkliga verksamheten, icke blott inom det samhälle, där han bodde, utan ock i vidare kretsar, skall hans minne länge bevaras i kär hågkomst.

Den hänsovne tillhörde i hela 41 år den Första

sv. ev. luth. församlingen i Brockton, vilken han troget tjänade särskilt som mångårig diakon och medlem av kyrkokören. Så länge hans krafter tilläto det, tillhörde han ock den kommitté, som har hand om det nya kyrkobygget. Såsom affärsman hade han i ekonomiskt hänseende fått uppleva både med- och motgång, men under allt detta för-

blev han städse den hoppfulle, trosfrimodige kristne gentlemanen.

På grund av sina utpräglad kristliga egenskaper var han högaktad och avhållen av alla, med vilka han kom i beröring. Sin tid, sina medel och pund insatte han i stor utsträckning inom Guds rike i världen. Kyrkan var för honom ett Guds hus, där han älskade att vara, och sitt eget hem beflitade han sig om att göra till en Guds boning. De förtroendeuppdrag, församlingen anförtrött åt honom, verkställde han troget och punktligt. När han för två år sedan nödgades avsäga sig diakonsysslan,

blev han invald till hedersledamot i kyrkorådet.

Den hānsovne āgde en fast och vāl grundad tro pā sin Frālsare, och pā hans fōrtjānst fōrlitade han sig helt och hållet. Hans tro var av det slag, som ej rubbas av nāgra prōvningar, utan hellre blir fastare och ādlare under luttringen. Han var en bōnens man, dārfōr var ock hans liv en kraft i det fōrdolda.

Sāsom han levat, stilla och fridsamt, sā blev ock hans hemfōrlovning, lugn och fridfull. Avsommāndet skedde stilla och smārtfritt. Han sōrjes nārmast av efterlāmnad maka, tre barn och ātta syskon. Hugsvale dem Herren, och fōrene han dem dār, varest ingen skilsmāssa mer skall āgarum.

Vid begravningen talade hans sjālasōrjare ōver āmnet: "Deras sālhet, som dō i Herren", med Upp. 14: 13 som text. Saknaden efter honom i hemmet, fōrsamlingen och samhället ār ej liten. De som nārmast sōrja hans bortgāng āro makan Emma och barnen Adolf, William och Edith samt ātta syskon hār och i Sverige.

Vile den gamle veteranen i frid, och tale hans livsgārning hōgt fōr det slākte, som nu ār!

PETER FROEBERG.

Christina Charlotta Schōld

Helt hastigt kom dōdsbudet till ānkefru Christina Charlotta Schōld, som den 22 sistlidne mars fick bryta upp och fara hādan. Genom detta dōdsfall fingo vi en kraftig pāminnelse om livets ovaraktighet. Hār gāller den allvarliga uppmaning

Herren fordrom ställde till sina lärjungar, då han sade: "Varen därför ock I redo; ty i den stund då I icke vänten det, skall Människosonen komma."

Den hänsovna härstammade från det trofasta folket i Dalarne, Sverige. Där föddes hon den 4 okt. 1860. Hennes fader var folkskollärare i Venjans socken. Här erhöll hon sin första skolbildning. Sedermera utbildades hon till folkskollära-

rinna vid seminariet i Falun. Vid denna lärdomshärd avlade hon erforderlig examen 1882 och blev kort därpå sin faders efterträdare vid folkskolan i Venjan. Vid denna skola kvarstod hon till 1895, då pastor E. Schöld anlände från Amerika och förde den begåvade lärarinnan med sig till det förlovade landet i väster som sin brud.

Troget följde den hänsovna sin make på hans olika verksamhetsfält och delade med honom arbete och bekymmer. Tillsammans tjänade de Herren inom församlingarna i Wheaton, Minn, Strandburg, S. Dak., Trade Lake, Wis., och slutligen i Spring Lake, Minn, och överallt utförde de ett välsignelserikt arbete. Sedan hennes make, pastor E. Schöld, fått nedlägga herdestaven och gå till vila, har den hänsovna haft sitt hem tillsammans med en broder och syster på en liten lantegendom i närheten av Spring Lake. Detta lilla hem påminde mycket om det kära hemmet i Betanien.

Där bodde hon till dess hon fick hemförlovning. Vid sitt frånfälle hade hon uppnått en ålder av 62 år, 8 månader och 18 dagar.

Den hänsovna kan vitsordas som en god moder av den gamla hederliga svenska stammen. Städse arbetade hon för sin familjs välbefinnande. För att giva sina barn en vårdad uppfostran sparade hon varken möda eller försakelse. Hennes hem var i fullkomlig harmoni med hennes ställning i samhället. Den gamla svenska gästvänligheten saknades aldrig.

Sorgegudstjänst hölls dels i hemmet och dels i kyrkan den 26 mars, och skedde detta under stor anslutning av tillgivna vänner. Predikningar höllas av församlingens pastor och undertecknad. Texterna läsas i Upp. 7: 9-17 och 1 Tess. 4: 13, 14. Likaledes tjänstgjorde pastorerna G. Peterson och A. W. Nordin. Den hänsovna vigdes till griftero vid sidan av sin make på Spring Lakes vackra kyrkogård. Vile hon i frid, tills uppståndelsens härliga morgon gryr!

Närmast sörjande äro tre barn, nämligen Walter, Sigrid och Fritiof. Hon sörjes dessutom av tvenne systrar och tvenne bröder, andra släktingar och många vänner, vilka alla fälla tårar vid hennes grav.

Den hänsovnas älsklingspsalm var sv. ps. 423, och ur denna psalm anföra vi den fjärde versen, emedan den uttrycker hennes livsåskådning:

”Lär du mig att hoppfullt möta
allt, vad du mig förelagt,
och mitt kall med trohet sköta
och förbida, vad du sagt.

Lär du mig ditt lov att sjunga,
när jag går i dagens tunga,
låt i ditt beskärm mig bo,
när jag går till nattens ro."

A. G. HAMMARBERG.

Sofia Nilsson

Änkefru Sofia Nilson föddes i Högerud, Värmland, Sverige, den 15 febr. 1840. Tillsammans med föräldrar och syskon ankom hon till Amerika 1858. Familjen bosatte sig i Götaholm, Minn. Hon inträdde i äktenskap med pastor John S. Nilson 1870. Detta äktenskap välsignades med sju barn, av vilka fem redan gått henne i förväg hem. Hon var hustrun i andra giftet och fick sålunda ägna moderlig vård åt tre barn i första giftet. I den kyrkliga verksamheten tog hon flitig del och stod städse stödjande vid sin makes sida.

Under de senare åren av sin levnad ägnades den hänsovna den ömmaste vård av hennes två kvarlevande döttrar, Elsie, gift med affärsmannen Emil Anderson, Minneapolis, Minn., och Vitalia, gift med prof. W. E. Tillberg, Fremont, Nebr. I den sistnämndas hem fick hon sluta sina dagar, vilket inträffade den sist-

lidne april. Vid sitt frånfälle hade hon uppnått en ålder av 83 år, 1 månad och 15 dagar. Hembudet var för henne efterlängtat. Ofta hade hon uttalat sin förvissning om att hennes Förlossare lever. Alltsedan barndomen hade hon lidit av kroppsliga bräckligheter. Hon var en dyrbar ädelsten, slipad i lidandets skola. Hon sörjes, förutom av de nämnda döttrarna, av styvbarnen Samuel Nelson i Willmar, Minn., och Cecilia, gift med pastor John E. Hedberg, Minneapolis, Minn., tvenne systrar, änkefru J. G. Lagerström, Minneapolis, Minn., och fru C. A. Smith, Berkeley, Calif., fyra barnbarn samt andra släktingar och många vänner. Till de senare må räknas församlingarna i Götaholm, Carlslund och Swedesburg, Minn., varest den hänsovna för sitt stilla och älskliga väsende står i kär och tacksam hågkomst.

Hennes stofthydda vigdes till griftero vid sidan av hennes nitton år förut hemförlovade makes i Swedesburgs-församlingens gravgård. Högtidlig begravningsgudstjänst firades först i nämnda församlings kyrka, då pastor E. J. Nyström höll likpredikan med Ps. 4: 8, 9 som text. Allt bar vittnesbörd om hur älskad den hänsovna varit. Frid över hennes dyra minne! CECILIA HEDBERG.

Diakonissan Emma Theresia Johnson

Efter ett mellanrum på tre år har döden återigen gästtat inom systerkåren vid Diakonissanstalten, i det att diakonissan Emma Theresia Johnson fick hembud den 3 april 1923 efter ett långvarigt

lidande. Hon genomgick en svårartad operation ett år sedan, och vi hoppades att hon genom den samma skulle bli frisk igen. Hon återupptog även sitt arbete såsom föreståndarinna vid ålderdomshemmet i Stromsburg, men måste efter några månader återvända till hospitalet, där hon från slutet av augusti månad till dess hon avled varit bunden vid sängen. Syster Emma föddes i Götteryd församling, Kronobergs län, Sverige, den 16 juni 1870. Flyttade till Amerika och bosatte sig i Bristol, Conn., 1888 och till New Britain 1891. Därifrån kom hon till anstalten den 19 jan. 1897. Hon invigdes till diakonissa den 11 maj 1905.

Syster Emma ägde ett glatt och fryntligt temperament och var innerligt tillgiven sitt arbete. Hennes arbetsfält voro sjukhuset och Nasaret hemma vid anstalten, hemmet för flickor och församlingsdiakoni i Denver, Colo., och nu senast hemmet för åldringar i Stromsburg. Det var en svår prövning för henne att finna sig uti overksamhet. Men lidandet blev även för henne "en tuktomästare till Kristus", som fördjupade hennes andliga erfarenheter och stärkte hos henne en innerlig åstundan att "skiljas hädan och vara när Herren".

Jordfästningen ägde rum på anstaltens gudsåker i Forest Lawn och förrättades av föreståndaren, som talade över Joh. 10: 27, 28 och Joh. 20: 16-18. Frid över hennes minne! E. G. CHINLUND.

Peter M. Hedenström

Denne nitiske, begåvade och i andliga erfarenheter väl beprövade lekmannapredikant var född i Mockfjärd församling, Dalarne, Sverige, den 1 oktober 1832. Såsom yngling blev han genom en predikan av dr P. Fjellstedt väckt och förd till livsgemenskap med sin Frälsare. Kort därefter fick han tillfälle att bevista pastor Hans Jacob Lundborgs skola i Grythytted, varefter han tjänstgjorde några terminer som skollärare i Mockfjärd och Siljansnäs. Sedermera genomgick han en kurs i Ev. Fosterlandsstiftelsens skola i Stockholm och verkade sedan som kolportör i denna stiftelses tjänst i många år. År 1885 reste han

med hustru och dotter till Amerika, där sonen P. P. Hedenström samma år prästvigdes inom Augustana-synoden. Den beprövade lekmanapredikanten "Ris Per Mattson", som han vanligen kallades i yngre år, fick snart rikliga tillfällen att predika den korsfäste Kristus för landsmännen, som slagit sig ned här och där i det nya hemlandet. Han kallades, erhöll "venia concionandi" och tjänade som kateket och predikobiträde på många platser inom Minnesota-konferensen, tills han vid 75 års ålder drog sig tillbaka från denna anställning och tog "homestead" i Norra Dakota. Vid 82 års ålder sålde han detta frihemman och reste till sin dotter i Sask., Canada. De sista åren hade han ett lugnt och gott hem hos sonen Louis Hedenström i St. Paul, Minn. Här fick han, "mätt av dagar", den 16 april 1923, efter en veckas lindrig sjukdom, stilla insomna i tron på sin Frälsare, som han här följt och tjänat, i en ålder av 90 år, 6 månader och 15 dagar.

Begravningsgudstjänsten hölls i ev. luth. St. Pauls-kyrkan, St. Paul, Minn., den 18 april. Han var medlem av denna församling de senare åren. Församlingens pastor talade på svenska med ledning av Upp. 14: 13 (Saliga äro de döda, som i Herren dö o. s. v.) och på landets språk över Fil. 1: 21 (För mig är livet Kristus och döden en vinning).

Fader Hedenströms grundliga bibelkännedom och djupa kristliga allvar satte alltid prägeln på samtalet, där han var tillstädes. Bekännelsetrogen i alla hänseenden, var han alltid färdig att framhålla vår lutherska kyrkas underbara skatter, men han var ej nöjd med att blott äga det lutherska

kyrkolivets former, utan för honom var det särskilt viktigt att i formerna finna liv. Livsfrågorna trängde därför alltid i förgrunden. Hans vana från yngre år att verka såsom kolportör och även hans naturliga läggning gjorde, att han var alltid färdig att börja andliga samtal och därvid uttala den osminkade sanningen. Det var hans livsbehov att få "förkunna hans dygd, som kallat honom från mörkret till sitt underbara ljus". Detta gav sig även tillkänna under vissa svaghetsförhållanden under senaste året av hans liv.

Hans ädla maka hade redan fått hemförlovning flera år förut. Hans efterlevande äro sönerna pastor P. P. Hedenström i Del Valle, Texas, och Louis Hedenström i St. Paul, Minn., samt dottern mrs Kristina Danielson i Saskatchewan, Canada, samt flera barnbarn.

Frid över hans minne!

A. NORÉN.

Carl Fredrik Anderson

Men jag skall vara såsom ett grönskande olivträd; jag förtröstar på Guds nåd alltid och evinnerligen. Ps. 52: 10.

Vår älskade Augustana-synod har haft och har ännu många grönskande olivträd i sina församlingar. De utgöra samfundets inre kärna och kraft, i det att de förtrösta på Guds nåd och bedja, arbeta och lida för Kristi rikes förkovran och utbredning.

Bland sådana i vårt samfund våga vi utan tvekan räkna den gamle hedersmannen Carl Fredrik

Anderson i Rockford, Ill., som den 21 maj innevarande år slöt sina dagar på jorden i en ålder av 83 år, 1 månad och 5 dagar. Han föddes i Dimbo, Västergötland, den 16 april 1840. Ankom till Amerika på hösten 1872. Inom kort gifte han sig med Charlotta Maria Gustavson, som ännu lever. Även hon var från samma trakt i Sverige. De båda lyckliga makarna bosatte sig först i Augusta, Ill., varifrån de snart flyttade till Rockford, där de bott alltsedan. De förenade sig strax med den Första församlingen, där Anderson även tjänade såsom diakon. År 1883 slöt han sig till den grupp, som organiserade Zions-församlingen i Rockford, och blev Anderson den nya organisationens ordförande, till dess att pastor tillträdde församlingen. I denna församling var han medlem till sin död. Här tjänade han såsom diakon och söndagsskolföreståndare i flera år och var ofta ombud till konferens- och synodalmöten. Han var även

medlem av konferensens verkställande kommitté en följd av år. Fri från allt inskränkt väsen, vidsynt, väl hemmastadd i alla samfundets göromål, målmedveten, iklädd en sann hjärtats levande kristendom av Rosenii typ, var han en värderik medlem i församlingen och en god rådgivare i samfundsärenden. Såsom medlem i församlingen

var han ett verkligt stöd för sin pastor. Få lek-män förstå en pastors ställning, hans arbete, glädje och lidanden såsom Anderson.

I vardagslivet trädde särskilt hans goda lynne fram, intet surt eller vresigt yttrade sig hos honom. Begåvad med ett ovanligt minne och stor lätthet i att berätta om sina iakttagelser och studier, var det ett sannskyldigt nöje att umgås med honom.

Bland uppbyggelseböcker, som han så outtröttligt läste, må nämnas i första hand Rosenius, Sriver, Arndt och Hammarsten samt uppbyggelseböcker som utgavos på Augustana Book Concerns förlag. Denna hans läsning var icke något flyktigt. Det tillhörde det vanliga hos honom att insätta flera timmar om dagen i studiet av nämnda böcker. Det första i hans tankeliv och hjärte-åtrå var Kristus. Varje dag måste han söka reda på Kristus för att hos honom hämta hugsvalelse och kraft. Hans läsning omfattade därför i första hand det som länder till hjärtats stärkande i tron på Kristus, sedan allt sådant som handlade om vårt samfunds verksamhet och inrättningar. Dessutom läste han böcker och tidskrifter av allmänt historiskt och vetenskapligt intresse.

På det industriella området nedlade Anderson ett gott arbete, i det att han var en av dem som organiserade den svenska möbelfabriksrörelsen i Rockford, en industri som gjort Rockford och dess svenskar heder i hela landet.

Vile den gamle gode fadern och trogne samfundsmannen i frid, och välsignat vare hans minne hos maka, barn och barnbarn och alla som lärde känna och älska honom! E. K. JONSON.

Lewis A. Carlson

Vår synod har haft många Guds män, som genom bön och ett stilla liv bringat oss mycken välsignelse. Mr Lewis A. Carlson var en av dessa samfundsmän, en av de stilla i landet. I honom ägde vår kyrka en trofast vän, som älskade henne och gärna uppoffrade för hennes kallelse utförande genom både hem- och hednamissionen. Sin pastor bringade han glädje och uppmuntran. Vid gudstjänsten och i söndagsskolan fann man honom alltid. Hans granne, mr J. O. Younggren, berättar så här: "Carlson var en trogen gudstjänstbesökare. Då det regnade, var fult väder och dåliga vägar, kom alltid C. till oss, sägande: 'I dag skola vi gå till kyrkan, ty i sådant väder blir det kanske helt få vid gudstjänsten'."

Och dr C. A. Hemborg, hans pastor i Dayton, Ia., 44 år sedan och åter 1915-1922 i Riverside, Calif., skriver: "Mr Carlson har varit en trofast samfunds- och församlingsvän. Han har varit mån om församlingens välgång i både inre och yttre avseende. Farväl; mitt hjärta säger: I himlen råkas vi." Hans tro, hans nit och liv uppskattades i de församlingar, var han har varit

medlem. I femtio års tid har han varit med i dess kyrkostyrelser.

Vår samfundsvän föddes den 1 sept. 1849 i Skog församling, Hälsingland, Sverige. Vid 17 års ålder reste han till detta land, och efter år av hårt arbete och sparsamhet köpte han det landområde, var den lilla staden Pilot Mound, Iowa, nu har sitt läge. Härigenom blev han rätt förmögen. År 1879 ingick han äktenskap med miss Clara Johnson. Äktenskapet välsignades med sex barn. Hustrun och tre av barnen överleva honom.

Såsom familjefader intog C. en framstående plats. Guds ord, uppbyggelselitteratur och våra kyrkotidningar voro hans bästa sällskapsvänner. Psalmboken var även för honom en andarik källa. Carlson var sångare. Allt detta hjälpte till att bevara det rika andelivet i det Carlsonska hemmet. Det var en levande källa med friskt och klart vatten. Både gamla och unga funno trevnad där. Och då budskapet om hans fränfalle hördes den 27 maj, tårades månet öga.

Begravningsgudstjänsten hölls den 29 maj i Eden-kyrkan, Riverside, Calif., och jordfästningen ägde rum i Boxholm, Iowa, varest familjegraven är belägen.

Samfundsmannens hela livssträvan uttalas i sv. ps. 421, vilken också var hans älsklingspsalm:

”Till bot mot synd och smärta
att söka Jesu nåd,
giv Gud ett odelt hjärta,
ge nästan hjälp och råd,
ej blott Guds vilja veta,
men vandra i hans bud:
det är att kristen heta,
det är att tjäna Gud.”

A. THEO. J. HJERPE.

Augusta Lovisa Sundquist

Aposteln Paulus talar om "kvinnor, som hava med honom kämpat i evangelium". Vårt samfunds historia kan redan räkna ett glädjande antal sådana kvinnor, vilka i sin levnad liknat de kvinnor, han framhåller, t. ex. i Romarebrevets sista kapitel. För så vitt dessa inlagt någon särskild förtjänst i vårt samfunds verksamhet, kan ju en runa över deras liv anses höra med till vår synods historia och sålunda vara berättigad till en plats i KORSBANERET. De, som varit med under banbrytarnas dagar, bliva allt färre, och en kort teckning av deras liv, när de lämna oss, bör i varje fall vara välkommen.

Föremålet för denna levnadsteckning är väl känd bland de gamla svenska lutheranerna på nordsidan i Chicago. Väl var hon en ringa, anspråkslös kvinna, men hon fick vara med i "kampen för evangelium" på den plats, där Gud ställt henne, och på det sätt, som han ledde det.

Augusta Lovisa Sundquist föddes i Björknäs, Jönköpings län, Sverige, den 31 juli 1847. Föräldrarna voro idoga lantbrukare, men fadern rycktes bort ganska tidigt av en farsot, och änkan lämnades att ensam draga försorg om sex minderåriga barn.

I den uppfostran, den nu hänsovna erhöll, voro givetvis tillfällena för skolbildning ej stora; det mesta fick hon med syskonen lära sig av modern, då hon satt vid spinnrocken, och i konfirmationsskolan. Redan före sin konfirmationstid nödgades hon lämna hemmet för att förtjäna sitt eget bröd.

Djupt i hennes själ sjönko de sanningar hon mottog vid konfirmationen. Väl frestades hon redan i unga år att övergiva sin Frälsare, men hon höll dock fast vid Guds ord och löften, och med Guds nåd blev hon under hela sin levnad den Mästare trogen, som hon beslutat tillhöra och tjäna.

Hennes äldre syster, Charlotte Larson, hade redan lämnat fosterjorden, och Augusta Lovisa reste snart efter och anlände till New York på midsommardagen 1869. Målet för hennes resa var Chicago, där hon efter ett par veckors vistelse i likhet med systern ingick som medlem i Immanuels-församlingen, vars kyrka då var belägen vid Superior-gatan. Hon blev så en av dem, som med iver och försakelse arbetade och uppoffrade för den nya kyrkobyggnaden vid Sedgwick och Hobbie gatorna. Bland sina skönaste minnen betraktade hon den högtidsdag, då Immanuels-församlingens medlemmar fingo lämna sin gamla träkyrka och med pastor Erland Carlsson i spetsen tågade upp till det nya templet och firade gudstjänst, år 1870.

Hon bodde då i Evanston, men kyrkvägen var aldrig för lång för henne, som längtade och trängtrade efter Herrens gårdar.

Så inträffade den hemska Chicago-branden i oktober 1871, då även Immanuels-kyrkan förstördes. Då hon kom in till Chicago och sökte efter temp-

let, funnos endast ruinerna kvar, och i dem låg och brann vinterförrådet av inköpta kol. Men skulderna brunno ej upp. Den familj, som Augusta arbetade för, lät henne dag ut och dag in koka och baka samt skicka in mat till utbrända och nödställda människor. Hon sparade ingen möda. Hon var också en av den trogna skara, som firade gudstjänst på askhögen av den nedbrunna Immanuels-kyrkan, och som väl sörjde över förlusten, men ej misströstade, utan beslöt i Herrens namn att betala kyrkskulden och bygga ett nytt tempel.

Pastor Erland Carlssons hem hade också brunnit ned. John Alanders hem, 69 Hurlburt st., var nedbrunnet, men han var en av de första att återuppbygga sitt hus, vilket han skyndsamt inredde. Men innan huset var riktigt färdigt, firades bröllop, då pastor Carlsson sammanvigde Erik Magnus Sundquist och Augusta Lovisa Larson den 15 juni 1872.

I detta hus var det, som tre nygifta familjer slog sig ned: Joh. A. Enander, Oskar Peterson och E. M. Sundquist. Av onkeln hyrde familjen Sundquist i nio år, inköpte därefter huset och har alltsedan bott kvar i detta hem, ehuru i olika våningar av detsamma. I översta våningen finnes ett ensamt rum, vilket på 1870-talet utgjorde det "sanctum", dit den välkände skriftställaren och professorn dr Joh. A. Enander tog sin reträtt, då han började sin bana som redaktör och författare.

Familjen Sundquist stod alltid färdig att bevisa hjälpsamhet mot sina medmänniskor. Många ha där funnit skydd, hjälp och ledning. Vid många tillfällen kommo sjuka och hjälpbehövande perso-

ner dit och stannade veckotals, ty varken Augustana Hospital eller något av våra barmhärtighets-hem funnos på den tiden. Men det räckte likväl till. "Det är Guds välsignelse", sade hon ofta till de sina.

Då hennes svärson, pastor V. J. Tengwald, antog stadsmissionärs- och superintendentsbefattningen för Inre missionen i Chicago och flyttade in i Centralhemmet den 20 april 1910, var det den hånsovna som bekostade och beredde den första måltiden där. På detta enkla sätt öppnades Centralhemmet. Hennes intresse för inre missionen var stort, ty ständigt hade hon i mindre skala övat sådan mission i sitt eget hem. Och när Augustana Barnkrubba öppnades och invigdes den 28 oktober 1911, var det i en hyrd våning i detta hem, 1348 Cleveland ave. Under ett och ett halvt år inhystes denna barmhärtighetsinrättning här, och de som då besökte Augustana Barnkrubba kunde nästan alltid finna huru strängt upptagen den hånsovna tillika med sin dotter och syster var för att vårda de värnlösa små.

I det direkt kyrkliga arbetet var hon med, så länge hennes krafter och hemmets plikter tilläto det. Närhelst det var fråga om att tjäna, både i den gamla kyrkan å Superior st. och i den nya, som nu även blivit den gamla, så var hon där. Det var en stor glädje för henne att få besöka Guds hus och att med församlingen få fira Herrens heliga nattvard. Glädjande var det ock, när krafterna sveko, att få besök av sin själasörjare. Till andliga samtal var hon alltid redo, och i församlingen i hennes hus hölls det regelbunden andakt. Sina döttrar fostrade hon till ivriga sön-

dagsskol- och missionsarbetare. Hon var en bedjande kvinna. Församlingen och missionen voro alltid föremål för hennes förbön.

Under en längre tid hade den hänsovnas hälsa varit klen, och på senare tiden avtogo hennes krafter i oroväckande grad. Själv anade hon, att slutet var nära. Kort före sin hemförlovning emottog hon Herrens heliga nattvard. Det var för henne en salig stund. Kort därpå fick hon ett slaganfall, som gjorde henne oförmögen att gå eller att stiga upp. Och det följdes senare af flera dylika slaganfall. Hon sade då: "Ske Guds vilja", och hon tackade den gode Guden, som jämte all nåd och frälsning även låtit henne ha kvar bruket av tankeförmågan och den högra handen. Ouppörligt läste hon sina kära psalmer, sånger och bibelspråk, vars löften hon ivrigt fasthöll. Och ivrigt förmanade hon sina anhöriga och vänner att hålla sig till Herren och följa Jesus.

En av hennes älsklingssånger var denna: "Hemma, hemma få vi vila" o. s. v. Den blev ock hennes svanesång. Dödsbudet kom stilla och lugnt tidigt söndagsmorgonen den 3 juni 1923.

Begravningen ägde rum den 6 nästföljande juni. Efter en kort andaktsstund i det gamla minnesrika hemmet hölls sorgegudstjänst i det gamla kärvordna tempel, som nu kallas Central-kyrkan, men som ännu bär inskriptionen: "Sv. Luth. Immanuels-kyrkan". Pastorerna J. P. Warner och G. A. O. Engström talade tröstens ord. Gripande sång utfördes. Just som solen dalade, sänktes det kära stoftet i gravens sköte, vid sidan av förut hänsovne makens stofthydda, och vigdes till griftero i Graceland begravningsplats.

Väl må vi ock med hänsyn till den hemförlova-
des sköna minne till sist påminna om de ord, var-
med aposteln Paulus i 1 Kor. 15 avslutar sin skild-
ring om de yttersta tingen: "Gud vare tack, som
giver oss segern genom vår Herre Jesus Kristus!"

V. J. TENGWALD.

Swan Auslund

Genom Swan Auslunds frånfälle förlorades en trogen samfundsman på denna ort. Efter en över femtioårig oavbruten verksamhet inom Wennersborg-pastoratet såsom diakon, söndagsskollärare och andlig ledare, lämnade han genom sitt frånfälle ett tomrum, som knappast låter sig fyllas. Saknaden kännes djupt, icke blott av hans när-
maste, utan också av en stor vänkrets. Denna ru-
na ägnas hans minne så-
som en kär uppskattning
av vad han varit för oss.

Swan Auslund föddes i Tännäs församling, Härjedalen, Sverige, den 17 okt. 1849. Vid tjugu års ålder kom han 1870 till

Amerika. Efter något över ett års vistelse i Iowa reste han till Minnesota för att taga sig frihem-
man. Han kom just i tid för att vara med om att

stifta Wengersborg-församlingen på hösten 1871. Ett frihemman fann han i Town of Land, Grant county, där han slog sig ned fem år senare, då han ingick äktenskap med Matilda Peterson. På sin farm bodde han till för några år sedan, då han byggde sig ett hem i Hoffman, där han fått njuta en välförtjänt vila på sin ålders dag. Han hade en längre tid haft njurlidande, vilket slutligen nödvändiggjorde en operation. Sjukdomens ingripande i systemet var dock så långt framskriden, att intet kunde vinnas för hälsans återställande, trots den bästa läkarehjälp. Hans vandring hade nått tidsflodens strand, och det kände han också. Men han var beredd. På sitt sjukläger i Bethesda Hospital, St. Paul, sade han till under-tecknad: "Om jag far, så far jag i frid". Den 22 sistlidne juni insomnade han i döden stilla och lugnt. Begravningen hölls under stor tillslutning i svenska lutherska kyrkan i Hoffman tisdagen den 26 juni. Likpredikan hölls av undertecknad med ledning av orden: "Herre, nu låter du din tjänare fara hädan i frid, efter ditt ord, ty mina ögon hava sett din frälsning."

Mr Auslund var begåvad med ett stilla sinnelag och ett jämnt och lugnt mod. Han vann allas förtroende och vänskap och blev därför från början samhällets förtroendeman. Han tjänstgjorde nästan oavbrutet på det ena eller det andra området i publika värv. På det kyrkliga området var han likaledes en ledare från början. På Wengersborg-församlingens organisationsmöte blev han vald till diakon, vilken tjänst han innehade i denna och Hoffman-församlingen till sin död. I söndagsskolan var han verksam till för ett par år sedan.

Han var ofta delegat till konferens- och synodal-
möten. Han var väl förtrogen med synodens verk-
samhet, och han bidrog frikostigt till missionens
och synodens olika institutioners underhåll. Ban-
brytareiden var här som på andra ställen prövo-
sam och strävsam, men han slog sig igenom och,
sägcs det, förlorade aldrig en gång sitt lugna och
jämna mod. Orsaken härtill var den, att han
aldrig förlorade sin förtröstan till Gud. Han var
en bödens man. Han sörjes närmast av änka,
fyra söner och fyra döttrar. Han var vid sin död
73 år, 8 månader och 5 dagar gammal. Frid över
hans minne!

CARL G. ZAAR.

Diakonissan Anna Charlotta Carlson

Syster Anna, som i närmare två års tid fått låta
sig nöja med att räknas bland anstaltens invali-
der, fick hembud söndagsmorgonen den 8 juli 1923.
Hon föddes i Ljungheds församling, Elfsborgs län,
Sverige, den 4 februari 1873. Yngst av sju syskon,
stannade hon i föräldrahemmet tills hon var tjugu
år, då hon emigrerade till Amerika och bosatte sig
bland norskarna i Minnesota, där hennes släk-
tingar bodde. En hennes broder, pastor C. W.
Landahl, är missionär på Hauge-synodens fält i
Kina.

År 1902 inträdde syster Anna vid Diakonissan-
stalten och invigdes till diakonissa den 17 maj
1906. Hon har tjänat såsom församlingssyster i

Zions-kyrkan, Rockford, men tillbringade största delen av sin tjänstetid i sjukvård vid anstaltens sjukhus. Stilla och tillbakadragen i sitt väsen, med ett flärdfritt och helgat sinne, har hon betjänat många sjuka och höll i längre än hon med sitt eget lidande, som hon tåligt bar, borde ha gjort.

Vi stå sörjande vid hennes bår, men tacka dock Gud för hennes livsgärning. Vår kyrkas barmhärtighetsarbete har riktats genom denna kvinnas insats däri, och många, som hon hulpit, prisa henne salig. Frid över hennes minne!

E. G. CHINLUND.

Anders och Anna Kristina Lincoln

Nybyggarnas led i Lindsborgs-trakten glesna allt mera med varje flyende år. Efter något mer än ett halvt sekels förlopp har så gott som hela den skara hurtiga värmlänningar, som 1869 fylkade sig omkring den unge och begåvade pastor Olof Olsson och härute på den stora Kansas-slätten lade grund för vårt svenska lutherska Sion i dessa bygder, samlats till sina fäder.

Under det framlidna året ha tvenne av dessa Herrens veteraner gått ur tiden in i den eviga vilan. Vi åsyfta Anders Lincoln och hans trogna

maka, Anna Kristina Lincoln. Som goda kamrater drogo de tillsammans livets ok under mer än femtio år och delade med varandra livets glädje och sorg, och med endast några timmars mellanrum fingo de nedlägga vandringsstaven, mätta av dagarnas tal.

Anders Lincoln föddes i Kroppa församling,

Värmland, den 29 april 1842. På sextio-talet blåste där en kraftig pingstvind i den gamla Värmlandsbygden, och många av dess innebyggare fattades av Herrens Ande, ibland dessa den unge Lincoln. Den gamla omgivningen med de stela formerna blev för åtskilliga av dessa nyväckta alldeles för trång, och man trodde sig i landet på andra sidan de stora vattnen kunna vinna ett lugnare hemvist. Dessutom var den stora utvandringen från Sverige på grund av dåliga tider i hemlandet redan i full gång. Brevväxling med dem som gått i förväg eldade de hemmavarande att följa efter. Man äm-

nade sig till Kansas, där en landsträcka inköpts för anläggandet av en koloni, varest dessa Guds barn skulle bosätta sig.

Ett sällskap liktänkande samlade sig omkring pastor Olsson, och ibland dessa räknades Anders Lincoln. Han anlände till Kansas i april månad 1869, och hans första hem efter ankomsten blev ett "homestead" i Saline county, fyra mil norr om det nuvarande Lindsborg. Två år därefter, då han hunnit rusta sig i ordning att mottaga henne, följdes han av sin unga brud, som anlände i oktober 1871. Omedelbart efter hennes ankomst, eller den 21 oktober samma år, sammanvigdes det lyckliga paret av pastor Olsson och grundlade det hem, varest trevnad och gammaldags fromhet alltsedan varit förhärskande. Hans hustru föddes i Värmland den 17 sept. 1844. Deras äktenskap har välsignats med åtta barn. Ett av dessa gick ur tiden redan i späda år. De som ännu leva äro: dr Julius Lincoln, föreståndare för det svenska tuberkulossanatoriet i Denver, Colorado, och mångårig Augustana-pastor; David Lincoln, affärsman i Jamestown, N. Y.; dr Simon Lincoln, läkare i Des Moines, Iowa; fröken Hanna Lincoln, vilken ömt skött föräldrarna under deras ålderdom; fröken Selma Lincoln, sjuksköterska vid skolorna i Laramie, Wyoming; Carl Lincoln, postmästare i Lindsborg, och Luther Lincoln, lantbrukare i Loveland, Colorado.

Fastän sorg och motgång ofta nog gästade deras hydda, var ändock Lincoln-hemmet ett av de lyckligaste i detta samhälle. För detta par räckte smekmånaden under alla de femtiotvå år Herren förunnat dem tillsammans. Deras har blivit gläd-

jen att se alla barnen dugliga medlemmar i samhället. Ett utmärkande drag för dessa unga har varit deras berömvärda ömhet mot far och mor, en omtänksamhet som funnit sitt uttryck däri, att de skött det så, att de gamla skulle vara i stånd att med lugn och frid kunna motse livets aftontimma.

Som redan blivit antytt, besjälades dessa första Lindsborgs-värmlänningar av ett djupt andligt allvar. Religiösa spörsmål voro samtalsämnen, när de råkades i jordkulorna på den stora prärien eller i butikerna i den nyanlagda staden, och ofta nog voro meningarna delade. Deras lektyr var begränsad till bibeln och de gamla uppbyggelseböcker, de medfört från Sverige, och i dessa voro de väl hemmastadda. Å huvudets vägnar var Lincoln begåvad framför de flesta av sina kamrater, talför och slagfärdig, när det gällde att korsa klingor i dessa livliga meningsutbyten. Denna förmåga, med hans soliga lynne, som han bibehöll intill det sista, gjorde att han alltid var gärna hörd i offentliga samtal över andliga ämnen.

I de tidiga åren av samhällets historia gjorde han sitt inflytande gällande och deltog aktivt både i kyrkliga och borgerliga angelägenheter samt beklädde åtskilliga förtroendeposter både inom församlingen och samhället. Församlingen tjänade han som trustee och ombud till konferens- och synodalmöten. Dessutom satt han som stadsfullmäktig i Lindsborgs stadsråd. När dr Carl Swenson, då helt ung både till åren och som Lindsborgare, började umgås med tanken på en skola, var Lincoln en i det lilla kotteri intima vänner, som skänkte honom uppmuntran i det påtänkta

företaget. Hans namn förekommer på Bethany Colleges första oktroj som medlem av dess styrelse. Under flera års tid tog han livlig del i läroverkets ärenden och betjänade detsamma som inköpsman för dess matlag.

År 1896 flyttade familjen till Andover, Ill., att där övertaga vården om Illinois-konferensens barnhem i egenskap av hufader och hufmoder. När de avgingo från denna syffla, stod deras längtan återigen till deras gamla hemvist i Smoky Hill-dalen, och 1914 flyttade de tillbaka. Här ha de bott alltsedan, omgivna av släkt och vänner och med täta besök från barnen, fastän dessa voro utspridda över hela landet.

Mor Lincoln, svag till hälsan under en lång följd av år, var under den sista tiden så gott som bunden vid sitt läger. Intill det allra sista bibehöll hon dock sitt intresse för det som pågick i världen, och hennes intresse för Guds rike förblev oförminskat. Detta träder i dagen av en liten interiör från hennes sjukrum. På nattduksbordet vid hennes säng stod en liten sparbössa, och när hon besöktes av vänner, ombådos dessa att lägga en slant i densamma för Bethphage-hemmet. Denna moder i Israel bar även i sitt lidande på sitt hjärta de lidandes lott och sökte även i sitt sjukrum tjäna sin Mästare.

Efter en kort sjukdomstid slutade Lincoln sina dagar den 24 juli 1923 i en ålder av 81 år, 2 månader och 26 dagar. Hans maka följde honom nästa dag in i den sista vilan, 78 år, 2 månader och 8 dagar gammal. Såsom dessa åldringar vandrat tillsammans sin långa levnadsväg, fingo de hand i hand träda in i evigheten. På kvällen

den 28 juli, just då solen dalade, nedbäddades dessa tvenne Smoky Hill-dalens banbrytare i samma grav och vigdes till griftero av deras äldste son. Genom deras bortgång slites ett av de sista band, med vilka det närvarande är sammanlänkat med nybyggarelivets försakelser och umbäranden. Frid över deras minne! ERNST PIHLBLAD.

Carl August Carlson

De gamlas leder glesna hastigt inom vår synod. Den ene efter den andre av helgade lekmän, män av den gamla äkta kristliga stammen, få hemlov efter en välsignelserik arbetsdag. Och med varje lucka, som uppstår i deras led, blir saknaden allt större, icke blott bland deras anhöriga, utan även inom kyrkan och samhället, varest det ingalunda är lätt att fylla det tomrum, som genom deras bortgång uppstått. Bland dessa våra hänsovna lekmän intager föremålet för denna enkla minnesruna ett mera bemärkt rum.

Den hänsovne föddes i Boxholm, Östergötland, Sverige, den 12 jan. 1853. Vid 18 års ålder lämnade han sitt fädernehem med Amerika som mål. Till Chicago ankom han redan 1871, blott några

månader före den stora branden. Han kan därför med skäl räknas till det andra ledet av våra banbrytare, vilka genom sin gudsfruktan och företagsamhet i så hög grad bidragit till uppbyggandet av vår lutherska kyrka i Amerika. Att börja med slog han sig ned inom den stora svenska kolonien på nordsidan och anslöt sig genast till den där belägna Immanuels-församlingen. Här deltog han i verksamheten med stort intresse och var under en lång följd av år ledamot i församlingens kyrkostyrelse. Då han senare flyttade längre norrut, förenade han sig med Trefaldighets-församlingen i stadsdelen Lake View. Inom denna församling tjänade han under många år som kyrkovärd och kassör. År 1896 anslöt han sig till den eng. luth. Messias-församlingen. Inom denna församling, som han tillhörde i mer än tjugufem år, utförde han tvivelsutan sin egentliga livsgärning. Under alla dessa år tjänade han oavbrutet å församlingens kyrkostyrelse, dels som diakon och dels som kyrkovärd. Här var han kanske bäst känd och var säkerligen en av de mest inflytelserika landsmän i trakten. De senare åren av sin levnad bodde han i Edgewater och tillhörde därvarande Ebenezer-församling, vars kyrkostyrelse han vid sitt fränfälle tillhörde i egenskap av diakon. Allt detta talar sitt eget språk med hänsyn till den hänsovne vännens inlägg i den kyrkliga verksamheten. Och det må tilläggas här, att alla uppdrag, han åtog sig, skötte han icke blott med nit, utan ock med förstånd.

Den hänsovne var väl hemmastadd i Guds ord och ägde en klar inblick i dess lära. I samband därmed var han ock väl förtrogen med vår kyrkas

författningar. Han älskade Guds hus högt och var aldrig borta från de allmänna gudstjänsterna, vid vilka han var en mer än vanligt uppmärksam åhörare. I församlingens bönestunder tog han städse livlig del och var högst nitisk om sina medmänniskors frälsning. Guds ord och våra lutherska uppbyggelseskrifter voro honom en daglig andlig spis.

Han var ock livligt intresserad i Guds rikets verksamhet i allmänhet. Han älskade högt sitt samfund, med dess många olika inrättningar. Flitigt läste han våra kyrkliga tidningar och var därför väl bevandrad i allt som rörde verksamheten. Han tjänade ofta som ombud vid våra konferens- och synodalmöten och följde med skarpt intresse de förekommande förhandlingarna. Sedan år 1913 har han utan ersättning tjänat som kassör för Augustana Hospital och på ett dugande sätt utfört det maktpåliggande arbete, som detta ämbete ålägger dess innehavare.

Av naturen hade den hänsovne begåvats med en stark kropp och god hälsa. De som kände honom minnas väl hans spänstiga gång, hans livliga, genomträngande blick och den mer än vanliga vigör, han var i besittning av ända till kort före sitt frånfälle. Men så bröts hans starka kroppshyddan nästan på en enda gång. Han genomgick flera svårartade operationer. All mänsklig konst anlätades, men intet av allt detta ville hjälpa. Efter att ha tagit ett ömt farväl av de sina, anbefallande dem och sig själv åt Gud, inslumrade han ljuvt som ett barn, i fast tro på sin Frälsare, å Augustana Hospital den 27 sistlidne juli i en ålder av 70 år, 6 månader och 12 dagar. Hans sista ord voro: "Kristus har dött för mig".

Så hade han då kämpat ut. Striden var lyktad, segern vunnen. Stofthyddan hade fallit samman, men själen var hemma hos Herren. Kristus hade varit hans liv, därför blev ock döden hans vinning. Hans levnadsdag var lyktad, men evighetens klara sol hade gått upp för honom. Livets afton blev sålunda för honom hans livs ljusa morgon.

Den hänsovne sörjes närmast av efterlämnad maka, fru Charlotta Carlson, tre söner: C. Edward, William F. och Arthur C., samt tre barnbarn, alla bemärkta medlemmar i vår lutherska kyrka.

Den gripande likbegängelsen ägde rum i den vackra Ebenezer-kyrkan den 30 nästföljande juli. Enär församlingens lärare, pastor E. K. Jonson, ej var hemma, leddes gudstjänsten av pastor G. A. Elliot, den hänsovnes förre lärare, som ock uppläste hans personalier och talade tröstens ord till de sörjande. Dr Peter Peterson talade å konferensens vägnar och dr L. G. Abrahamson å Augustana Hospitals vägnar. Likaledes deltog pastor P. Martinson i högtidligheten. Vacker sång utfördes, och här må särskilt nämnas den sång, som den hänsovne själv begärt skulle sjungas vid hans begravning: "När frälst jag står på andra strand" o. s. v., utförd av fru Hallberg. Den ovanligt rika blomstergården talade om vänner och deltagande. Stoftet vigdes till griftero å den historiska Graceland gravgården, varest det nu vilar på en förhoppning, tills uppståndelsens härliga morgon inbryter, då alla Guds sanna vänner skola få ingå i och besitta det rike, som är dem tillrett från världens begynnelse, och det liv få njuta, som ingen död skall sluta. Frid över den gamle hedersmannens minne!

C. A. LINDVALL.

John E. Anderson

Det var ett mer än vanligt växlingsrikt liv som nådde sitt slut, då föremålet för denna enkla minnesruna slöt sitt öga i den sista sömnen. Att teckna hans liv är därför ingen lätt sak. Det var nämligen ett liv rikt på lidande, missräkningar och sorger. Och om man skulle rikta en liten hälsning från honom till hans många vänner, så kunde måhända denna sammanfattas i följande ord:

“Med min Gud har jag vandrat, och på honom förtröstade jag städse under min pilgrimsfärd. Han var min kraft och min borg i provningarnas och försökelseernas stormar. Han var min tillflykt i min övergivenhet och min sol i smärtornas mörka dal. Han var min försvarare, när människor trampade mig under fötterna. När jag tröttnade och skuggorna föllo allt tätare på min stig, då förvandlade han för mig mitt livs dunkla och dystra gåtor i salig harmoni. När mitt hjärta höll på att brista, slöt han mig i sin famn och gav mig vila. I dödsskuggans dal vandrade han vid min sida, hans ljus belyste min stig och ledde mig in i det eviga ljus, där han själv bor.”

Under hela trettio år vandrade denne Herrens tjänare omkring inom Rockford-distriktet och tjänade med den gåva, han fått. Vad sökte han under sin rastlöshet? Jo, sina landsmän i förskingringen och deras frälsning. Till dem talade han i tid och otid om vad Herren Jesus gjort för dem och honom. Och med dem höll han mången gudstjänst. Vad blev manne frukten av allt detta arbete? Svaret på den frågan måste sökas hos den

store Överherden. Han allena vet, vad som uträttats. Men det kan hända, att när den vitklädda skaran samlas inför Lammets tron däruppe, många då skola kunna intyga, att det var genom den hänsovnes enkla vittnesbörd, som de blevo förda från mörkret till Guds underbara ljus.

Han föddes i Kristianstad, Sverige, den 11 aug. 1860. I Elgin, Ill., avsomnade han stilla och fridfullt, den 25 mars 1923. Begravningsgudstjänst hölls i Bethlehems-kyrkan, som den hänsovne tillhört i mer än 30 år. En minnesgudstjänst hölls senare vid hans grav, på vilken en vacker sten blivit uppsatt. På denna, vilken är av svart svensk granit, ha inhuggits följande betecknande ord: "Jag söker mina landsmän".

Frid över hans minne! FRANK R. CARLSON.

J. A. Ekeroth

Vad jag gör, vet du icke nu, men framdeles skall du få veta det. Joh. 13: 7.

Över dessa Herrens ord predikades det den 14 sept. 1922 vid J. A. Ekeroths begravning i Essex, Iowa, den största som någonsin hållits i det samhället. Texten var väl vald, ty hela samhället var sänkt i sorg och förstämning över det plötsliga och oväntade dödsfallet, och de anhöriga såväl som hela församlingen kunde icke annat än framstamma sitt ängsliga Varför? Så kom Herrens trösteord genom hans tjänare, församlingens och den hädangångnes herde: "*framdeles skall du få veta det*".

J. A. Ekeröth föddes i Carlstorp, Jönköpings län, Sverige, den 2 april 1856. Han ankom till Andover, Ill., 1868 och till "Halland-settlementet" i Iowa 1870. Han konfirmerades i Fremont-församlingen 1873, ingick äktenskap med Tilia Emeilia Swenson 1878 och ingick 1895 som medlem i församlingen i Essex, vilken han troget betjänade till sin död, i många år som kyrkovärd. Han var ock vid sitt fränfälle medlem av Iowa-konferensens verkställande kommitté och tog alltid ett djupt intresse i samfundet och dess verksamhet. Han var en äkta samfunndsman, varmt tillgiven vår kyrka. Detta visades ock i handling. Under sin levnad hade han alltid öppet öra och hjärta

för lekamlig och andlig nöd och bistod frikostigt, ofta i det stilla, med sina gåvor. I testamentet ihågkommos också följande med \$1,000 vardera: hemmissionen, hednamissionen, Iowa-konferensens ålderdomshem, diakonissanstalten i Omaha, barnhemmet i Stanton samt Bethphage-missionen.

De närmast sörjande äro maken, dottern Ellen, sonen Martin F., brodern Carl Gustaf och systern mrs A. D. Collins, samt sex barnbarn. Dottern Mabel gick före hem 1917. Då ömma band brusto här, knöts åter ett sådant band mellan far och dotter i återföreningens eviga hemland, "där vi

aldrig skiljas mer". Må ingen av de kära saknas där.

Vi tacka Gud för minnet av hans stilla, flärdlösa väsen. Det var något helgjutet helgat i hela hans personlighet. Den redbarhet och trohet, som kännetecknade honom, var en Andens frukt. Hans kristendom var äkta, den omsattes i det dagliga livet och präglade hans ord och handlingar. Han var en bönens man. Han lät sig tuktas och ledas av Anden. Han älskade Herrens ord. Denna enkla minnesteckning ägnas hans minne med hopp om att våra medlemmar måtte genom det föredöme, hans nu avslutade levnadsgärning skänker, alltmera helgas åt Herrens tjänst, både då det gäller att låta kristendomen vara äkta, så att man blir ett världens ljus och ett jordens salt bland dessa människomassor, som omgiva oss, och då det gäller att "giva Gud det Gud tillhör". Gud välsigne hans minne i hem, församling och samfund!

GEO. N. ANDERSON.

DE SOM KOMMIT

PRÄSTER

*ordinerade vid synodalmötet i Zions-församlingen
i Rockford, Ill., den 10 juni 1923, samt
nuvarande verksamhetsfält.*

1. *Gustav Fredrik Andree*, Immanuels-församlingen, Detroit, Mich.
2. *Arthur B. Bengston*, Immanuels-församlingen, Cleveland, Ohio.
3. *John Sigfrid Benson*, Elims-församlingen, Swaburg, Nebr.
4. *Oscar Fredrick Bohman*, Immanuels-församlingen, Akron, Iowa.
5. *Hilding R. Brodeen*, Bethel-församlingen, Houtzdale, Pa.
6. *A. Harry Ericson*, McKinley, Paskin, Cumberland, Wis.
7. *Paul R. O. Erickson*, Ogden, Utah.
8. *Paul J. A. Gustafson*, Iron River och Beechwood, Mich.
9. *Leonard A. Kendall*, Immanuels-församlingen, Clinton, Iowa.
10. *John Petrus Larson*, Williamsport och Jersey Shore, Pa.
11. *Daniel Th. Martin*, Första församlingen, Rock Island, Ill.

12. *Alfred P. Martinson*, Firth, Idaho, m. fl. platser.
13. *John P. Milton*, Anoka, Minn.
14. *J. Vincent Nordgren*, Madison, Wis.
15. *Alfred B. Peterson*, Troy, Idaho.
16. *Arthur H. Peterson*, Hamill, So. Dak.
17. *Enoch N. Sandeen*, Colton, Oreg.
18. *Arnold V. Thoren*, Malmo, Nebr.
19. *Frank E. Peterson*, Centerville-Albia, Iowa.
20. *Frank E. Anderson*, Woodhull, Ill.
21. *Albert J. Hallington*, Sommerville, Medford, Woburn, Mass.
22. *Fredrick Nordquist*, Porter, Ind.
23. *George A. Östergren*, Metropolitan, Mich.
24. *H. J. Yngve*, Oak Park och Milo, Minn.
25. *F. Robert Acsell*, New Windsor, Ill.

1. G. Fred Andree.

2. Arthur Bengston.

3. J. Sigfrid Benson.

4. Oscar Fredrick Bohman.

5. Hilding Brodeen.

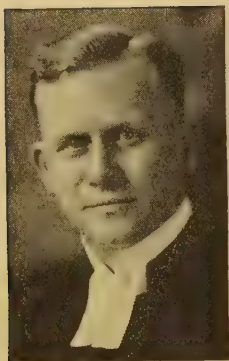
6. A. Harry Ericson.

7. Paul R. O. Erickson.

8. Paul J. A. Gustafson.

9. Leonard A. Kendall.

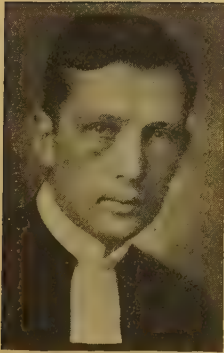
10. John Petrus Larson.

11. Daniel Th. Martin.

12. Alfred P. Martinson.

14. J. V. Nordgren.

15. Alfred B. Peterson.

16. Arthur H. Peterson.

17. Enoch N. Sandeen.

18. A. V. Thoren.

19. Frank E. Peterson.

20. F. E. Anderson.

21. A. J. Hallington.

22. Fredrick Nordquist.

23. G. A. Östergren.

25. F. Robert Acsell.

H. C. Alden.

J. Herman Johnson.

Ernest A. Lack.

De tre sista av ovanstående porträtter äro av pastorerna H. C. Alden, J. Herman Johnson och Ernest A. Lack, som ordinerades vid synodalmötet 1922, men vilkas porträtt måste utelämnas ur förlidet års KORSBANERET. Bland de vid senaste synodalmöte, 1923, prästvigda saknas porträtten av J. P. Milton och H. J. Yngve (13 och 24).

KYRKOR, PRÄSTHUS M. M.

Augustana-Synoden

Diakonissanstalten i Omaha, Nebr. Denna barmhärtighetsanstalt tillhör Augustana-synoden, och den verksamhet, som här bedrives, är av mångfaldig art. Sjukvård övas, föräldralösa barn underhållas och fostras, sinnesslöa, krymplingar och invalider mottagas och vårdas. Förlidet år belöpte sig ensamt sjukhusets frivård till \$5,800. Alla anstaltens skyddslingar uppgå till 137 personer. Härav framgår det alltså tydligt vad för en anstalt synoden äger i Omaha, och som våra församlingar påkallas att uppehålla genom sina bidrag. Anstalten, som nu snart fyller sina 33 år, och som under årens lopp utvecklats så småningom, och som genom Guds nåd icke skall stanna i växten, utan allt mer och mer utvidgas, är synodens organ och fyller sin uppgift i den mån den erhåller såväl arbetskrafter som penningemedel. Ingen anstalt kan uppvisa större resultat med motsvarande resurser. Detta förhållande bör därför stärka förtroendet för denna inrättning och göra att vårt folk med glädje och villighet tillser dess finansiella behov.

EMIL G. CHINLUND.

Illinois-konferensen

Immanuels-församlingens i Chicago nya pastorsboställe och församlingshus. Hörnstenen lades den 4 december 1921, och invigningen skedde den 5 november 1922. Byggnadens värde, med tomter och inredning inberäknade, överstiger \$150,000. Själva kyrkan skall i framtiden byggas så, att det hela blir en enda byggnadskomplex. Tornet kommer då att bli trettio fot högre än som nu är fallet.

C. O. BENGTSON.

Gethsemane-församlingen, moderförsamlingen på västsidan i Chicago, stiftades år 1870. Efter en femtioårig verksamhet på May & Huron streets fann man, att så gott som alla medlemmarna hade flyttat längre i väster, och därför förenade sig den gamla församlingen med Libanon-församlingen, som stiftades år 1903. Sammanslutningen skedde den 17 mars 1921. Strax därefter såldes egendomen på May & Huron för \$22,000, och vid slutet av 1922 såldes Libanon-kyrkan för \$14,000.

Den nya kyrkan är belägen på hörnet av Oakdale och Lamon aves., i den sköna stadsdel, som är benämnd Belmont Park. Tomterna äro 167x125 och beräknas värda \$15,000. Första delen av byggnadsföretaget innebär uppförandet av församlingshus, pastorsboställe och kyrkväktarebostad. Församlingshuset är av tegel in- och utvändigt. På första våningen finns ett större samlingsrum med altare, sakristia, sex klassrum, "Primary room" och söndagsskolbiblioteksrum. Andra våningen innehåller ett större rum för sociala sam-

lingar, med modernt kök, o. s. v. Pastorsbostället är uppfört enligt modern arkitektur. Det har tio rum, med "sun parlor, breakfast room and sleeping porch". Kyrkostyrelsens samlingsrum och pastorsexpeditionen förena de två byggnaderna till en. Kyrkväktarens bostad är uppförd näst intill församlingshuset och har fyra vackra rum. Pastorns "garage" utgör en sida av detsamma. Hela anstalten värmes medelst gemensam "Vacuum Heating System". I undervåningen finnas ock toaletterum, badrum o. s. v. Kostnaden för denna del av kyrkoegendomen är omkring \$90,000. Meningen är att uppföra själva kyrkan så snart denna del betalats. Summan är redan tecknad.

V. R. PEARSON.

Salems-församlingen i Chicago, Ill., sålde förli-det år sin på Princeton ave. vid 29de gatan belägna egendom, som sedan 1885 tjänat som tempel, skolrum och prästhus. Den köptes av kyrka av annat samfund för \$37,000. Därpå skaffade Salems-församlingen en tomt, 100x160 fot, vid Calumet ave. och 74de gatan, i en av sydsidans vackraste residensdistrikt, och håller nu på att uppföra ett tempel, som skall vara värdigt denna församlings 55:års historia och insats i vår synods historia. "Parish house", eller kapell, och prästhus äro redan färdiga.

Församlingshuset utgör västra halvan av den planlagda kyrkan, är 81 fot långt, 32 fot brett, två våningar högt, med bottenvåning. I den senare finnas värmeapparaten för både kyrka och kapell, enär kyrkan ej kommer att hava botten-våning. Å första våningen är ett stort samlings-

rum, söndagsskolbibliotek, kök, kvinnornas vilorum och toaletterum. Å andra våningen äro söndagsskolrum och kyrkväktarens bostad, med förenat kök och matsal, "living room" och två sovrum. Orgelrummet är så byggt, att orgeln kan tjäna både kyrka och kapell, och är orgeln just nu under uppförande. Garage är byggt vid norra sidan av församlingshuset.

Prästgården är två våningar hög och 26 8x47.6 i storlek. Mottagningsrum, "living room", matsal, frukostrum, kök och skafferi, "enclosed porch" och toaletterum finnas å första våningen, ämbetsrum, badrum, två sovrum med garderob, linneskåp och "sleeping porch" å andra våningen.

Både församlingshuset och prästgården äro byggda av vackert tegel. Kostnaden, inberäknande tomten, belöper sig till närmare \$60,000. Kyrkan torde komma kosta en \$50,000 till. Blott en mindre skuld vilar å de redan uppförda byggnaderna.

C. B.

Sv. ev. luth. Bethesda-församlingens i Chicago, Ill., kyrka. Den gamla kyrkan uppfördes 1892 för \$236.85. Den tillbyggdes och renoverades under åren 1896-1901 samt 1908. Den nedbrann till grunden fastlagssöndagen den 15 februari 1920. En under många års tid ventilerad fråga medlemmar emellan om kyrkans eventuella flyttning längre mot söder blev nu aktuell. Den 22 sept. 1920 beslutades att försälja den gamla egendomen och inköpa hörntomterna på 105 gatan och Ave. J. till följd av stämmobeslut den 2 juni 1920 att bygga den nya kyrkan längre åt söder. Kyrkan blev färdig för invigning den 22 juli 1923. Illi-

nois-konferensens president, dr Peter Peterson, officierade.

Byggnadsstilen är den götiska. Teglet som begagnats runt hela kyrkan, inbegripande det hemtrevliga kyrkväktarebostället, är vackert ljusrött pressat material. Takstolarna äro av järn. Tornet är vackert samt försett med ringklocka. Kyrkans längd är 89½ fot, bredden 43 fot. Inredningen är av ek och björk. En kapellvåning med nödvändiga rum samt kök är vackert inredd med sittplatser för 300 personer. Färgtonen är ljus och glad. Allt är enkelt och kyrkligt, i den skönaste symmetri och harmoni, manande till andakt och tillbedjan. Kontraktet på murarearbetet tillföll John Christianson och snickeriarbetet Martin Barquist. Arkitekten Clarence Hatzfeld, Chicago, utförde alla ritningar och övervakade byggningsarbetet. Kostnadspriset, icke inberäknandes piporgel, går till \$75,000. Församlingen räknar vid invigningen av kyrkan 372 kommunikanter. Undertecknad har betjänat församlingen sedan den 11 maj 1919.

CARL H. RASK.

Ev. luth. Matteus-församlingens i Chicago, Ill., kyrka och prästhus. I den del av Chicago, som är känd under namnet Auburn Park, påbörjades söndagsskola i juni 1912 av Södra Chicago-distriktet i hyrd lokal. Församling stiftades den 4 april 1914, då 28 kommunikanter förenade sig med församlingen. Pastor C. E. Hoffsten var ordförande och undertecknad sekreterare vid mötet. Församlingen inköpte strax passande tomter vid Aberdeen och 80de gatorna. På en av dessa uppfördes på hösten 1914 en bungalow 60x26, ämnad för

framtida pastorsboställe. Inredningen utelämnades, och begagnade församlingen detta rum för gudstjänstlokal till på hösten 1922.

Den nya kyrkan uppfördes sommaren 1922, i ren götisk stil, av pressat tegel, Bedford-sten med skiffertak. Mr Andrew E. Norman i Chicago var arkitekt. I sammanhang med kyrkan är bostad för kyrkvaktaren på fyra rum. Byggnadens hela längd är 112 fot och bredden 62 fot. Själva kyrkan är 90x50 fot och har sittplatser för 550 personer. Undervåningen är hög och ljus, har tre stora rum, kök och en del mindre rum. Fullt färdig med orgel, bänkar o. s. v. kommer kyrkan att kosta omkring \$80,000. Den förra lokalen har inretts till ett präktigt pastorsboställe på sju rum, modernt i alla hänseenden. CARL J. JOHNSON.

Trinity Lutheran Church, Moline, Ill. Kyrkan uppfördes 1923 och invigdes den 21 okt. samma år.

The Immanuel Lutheran Church of East Moline, Ill., invigdes söndagen den 30 sept. 1923. Den är byggd i götisk stil, av tegel och "Bedford cut" sten. Fönstren äro av slipat glas. Altare, altarring, predikstol och bänkar äro av mörkt eke. Altartavlan föreställer Kristus i Getsemane. Pastorns ämbetsrum, rum för kören, och ett "mother's room" finnas även. Undervåningen är stor och försedd med ett väl utrustat kök, rum för värmeapparaten m. m. J. L. B.

Augustana Hospital, Chicago, Ill., är ett av den stora världsstadens bästa lasarett. Överläkare är dr A. J. Ochsner. Sjuksköterskor utbildas årligen

i en för ändamålet upprättad skola. Lasarettets intressen skötas av superintendenten och för övrigt av en av Illinois-konferensen vald styrelse.

Sjuksköterskornas hem, Augustana Hospital. Denna byggnad kostar \$347,904 93, inventarier kosta till dato \$23,657.78 eller tillsammans \$367,562.71. Tillsammans med tomten, på vilken byggnaden står, mäter kostnaden upp till \$425,100. Den återstående delen av tomten för den planlagda byggnaden värderas till \$134,000. Uppförandet av denna byggnad, den största och dyrbaraste som vår kyrka här i landet ännu uppfört, kommer säkerligen att bli epokgörande i lasarettets historia. Det är ett betydelsefullt steg framåt mot ett "Greater Augustana Hospital", vilket kommer, då tiden därför är inne.

Minnesota-konferensen

Ev. lutherska St. Paul-församlingens i St. Paul, Minn., nya kyrka. Denna församling stiftades av pastor A. Norén på hösten 1908 och har varit känd under namnet Sv. ev. luth. Clara-församlingen, tills den vid årsstämman 1923 ändrade sitt namn till *St. Paul*. Vid församlingens stiftelse hade man redan inköpt ett kapell, vilket fick tjäna såsom församlingens första kyrka. Pastor A. Norén har varit församlingens lärare sedan våren 1909. Sommaren 1917 inköptes nya tomter, och under våningen till den nya kyrkan uppfördes och inreddes. Denna är ljus, ändamålsenligt arrangerad och väl inredd och består av ett stort samlings-

rum, ett ansenligt föreningsrum, kök, ett körrum, "vault", rum för värmeapparaten, två toaletterum och nödiga korridorer. Huvudvåningen uppfördes på sommaren 1922 och inreddes under följande vinter. Kyrkan är byggd i genomgående götisk stil. Byggnaden är 90 fot lång och 50 fot bred, uppförd av tegel. Taket är av bästa "asbestos slate". Auditoriet med läktare har sittplatser för minst 600; därtill finnes vid ena sidan av ingången ett modersrum, vid högra sidan om altaret en rymlig sakristia och på vänstra sidan rum för piporgeln. Inredningen är av vit ek i silvergrå färg. Allt är harmoniskt och stämningsfullt. Kyrkan kostar färdigbyggd cirka \$45,000.

Församlingen höll sin första gudstjänst i den nya helgedomen påskdagen 1923, och söndagen den 20 maj invigdes den för sitt sköna ändamål av Minnesota-konferensens president, dr P. A. Mattson, assisterad av närvarande pastorer.

A. NORÉN.

Sv. luth. församlingens i Grove City, Minn., kyrka. Kyrkan är byggd av tegel och ser redan på avstånd hemtrevlig och inbjudande ut med sitt symmetriska torn och spiran med det gyllene korset på. Inkommen i helgedomen, frapperas man av det ädla och vördiga, men på samma gång glatt upplyftande, som utmärker det hela, från det största till det minsta, i fråga om stil, färger, ljusförhållanden och inredning. Allt är lutherskt. Till och med orgeln har sin lutherskt traditionella plats. Högaltaret är skönt med bilder av Kristus, Petrus och Paulus. Över dörren till rummen på öme sidor om altaret ser man ock vackra bilder:

över den ena den Törnekröntes och över den andra Luthers. I detta tempel känner sig menigheten hemma och erfar på samma gång att "här bor God".

E. L.

Bethany Home, Duluth, Minn. Detta Minnesota-konferensens nyuppförda präktiga barnhem invigdes den 16 september 1923.

Sv. luth. Beaver Valley-församlingens kyrka i Valley Springs, So. Dak.

Iowa-konferensen

Sv. luth. församlingens i Alta, Iowa, pastorsboställe.

Kansas-konferensen

Sv. ev. luth. Bethel-församlingens i Vilas, Kans., kyrka. Under en längre följd av år hade man varit betänkt på att antingen bygga en ny kyrka eller ock förändra den gamla kyrkan, som uppfördes 1891. Men alldenstund församlingen under sin femtioåriga tillvaro haft stadigvarande pastor endast tolv av dessa femtio år, hade detta viktiga företag uppskjutits år från år. På årsstämman 1922 upptogs dock detta ärende åter till behandling, enär den gamla kyrkan, sedan församlingen återigen fått egen pastor, visade sig allt för liten, och beslöts det att antingen uppföra ny kyrka eller ock tillbygga den gamla. Sedan en högst lyckad insamling av medel för detta ändamål företagits, beslöts det att genast skrida till verket med den nya kyrkans uppförande. Mot

slutet av september månad samma år kunde man börja hålla gudstjänster i densamma, och första söndagen i nästföljande november invigdes den under stora högtidligheter för sitt heliga ändamål.

Kyrkan, som ock har bottenvåning, är byggd i götisk stil. Den är 60 fot lång och 30 fot bred och rymmer omkring 300 åhörare. Dess kostnad belöper sig till \$8,000, men om man inberäknar det material, som tagits ur den gamla kyrkan, och allt kostnadsfritt arbete, som vid dess uppförande utförts av församlingsmedlemmarna själva, så är hon värd allra minst \$12,000. Och när allt, som utlovats vid ovannämnda insamling, inkommit, torde skulden å kyrkoegendomen komma att belöpa sig till något mindre än \$2,000.

A. E. MONELL.

Nebraska-konferensen

Gethsemane Lutheran Church i Ong, Nebr., stiftades 1882 i Edgar, Nebr. Dess första kyrka byggdes 1889. På årsstämman 1922 beslöt församlingen att flytta sin verksamhet till Ong, Nebr. I mars samma år påbörjades byggandet av den nya kyrkan. Kyrkan är 68x42, byggd av tegel. Den har sittplatser för nära 450 personer. Hörnstenen lades den 18 juni 1922 av Nebraska-konferensens president, pastor E. G. Knock. Första gudstjänsten hölls i kyrkans bottenvåning juldagen 1922. Den första högmässan uppe i kyrkan hölls söndagen den 8 april 1923. Den 26 augusti 1923 invigdes den vackra helgedomen av Nebraska-konferensens vice president, pastor G. E. Hemdahl, assisterad av Kearney-distriktets pastorer. Hela kost-

naden belöper sig till \$19,000, förutom fritt arbete m. m., som gjorts för flera tusen dollars. Från början och under hela tiden har församlingen visat en sällspord enighet, uthållighet och villighet i arbetet. Frid vare inom Gethsemanes portar.

C. O. ISAACSON.

Superior-konferensen

Sv. cv. luth. Betania-församlingens i Escanaba, Mich., nya pastorsboställe byggdes under sommaren och hösten 1922. Bröderna Edwins & Edwins i Minneapolis, Minn., tjänstgjorde såsom arkitekter. Huset är beläget strax invid kyrkan. Byggnaden är av trä med "brick veneer". Den del av byggnaden, som har två våningar, är i storlek 42.2x30.8 fot. På sydsidan finnes ett en-vånings tillbygge, som är indelat i ämbetsrum, mottagningsrum, "supply room" och vestibul. En för ett pastorsboställe särskild förmån är, att detta tillbygge har sin egen huvudingång. I mottagningsrummet insattes i fönstren s. k. "art glass". I första våningen finnas "living room", "reception hall", matsal, kök, "breakfast room" och trappuppgång. I andra våningen finnas fyra sovrum, badrum samt syrum. I källarvåningen finnas rum för "boiler", bränsle, askan, tvättning, frukt, toalett, "storage" m. m. Huset uppvärmes medelst varmt vatten, har elektrisk belysning samt gasledning. Byggnaden är uppförd av allra bästa materialier, och anläggningen av det hela är den mest praktiska. Kostnaden uppgår till \$17,424, och om extra utgifter, som voro förenade med företaget, inberäknas, uppgår kostnaden till något

över \$18,000. Hr Werner N. Olson, medlem av församlingen, tjänstgjorde såsom byggmästare.

C. ALBERT LUND.

New York-konferensen

Lutherska Eleonora-församlingens i Bayonne, N. J., renoverade kyrka.

Lutherska Wasa-församlingens i Port Richmond, Staten Island, N. Y., pastorsboställe.

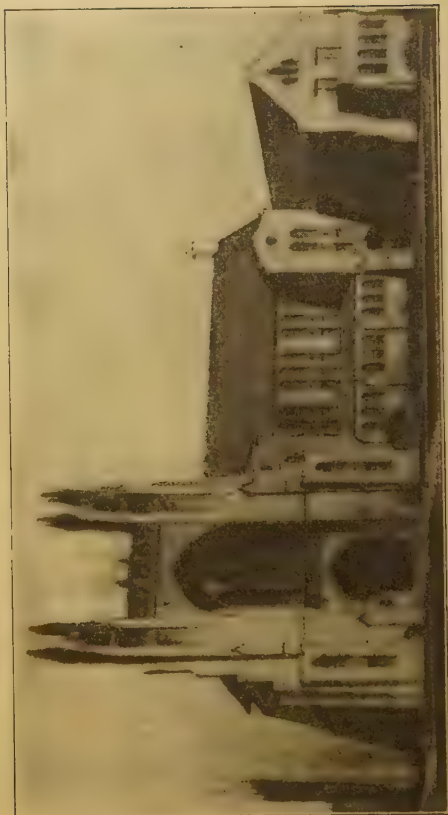
New England-konferensen

Svenska luth. Emanuels-kyrkan, So. Manchester, Conn. Grundbrytning för det nya templet börjades redan den 16 maj 1914, hörnstenen lades den 5 juli 1916, och den 9 dec. 1917 flyttade församlingen in i den nya kyrkans undervåning. Kyrkan invigdes den 18 mars 1923. Dr P. J. O. Cornell, församlingens pastor, har själv gjort ritningarna för kyrkan och tillsammans med en av församlingens medlemmar, hr S. Emil Johnson, haft uppsikt över byggnadsarbetet. Kyrkan är av tegel med fasad av "wirecut gray Manganese". Dr och fru Cornell hava skänkt ett fönster till minne av de båda sönerna John och Adolf, som båda offrade sina liv i världskriget. Enskilda medlemmar och föreningar inom församlingen hava skänkt inventarier, såsom ljuskronor, fönster, piporgel, predikstol, dopfunt, ringklocko o. s. v. Utom dessa gåvor och fritt utfört arbete har kyrkan kostat församlingen \$56,000.

Illinois-konferensen

IMMANUELS-FÖRSAMLINGENS I CHICAGO PASTORSBOSTÄLLE OCH FÖRSAMLINGSHUS.

GETHSEMANE LUTHERAN CHURCH, CHICAGO, ILL.

SALEMSKYRKAN, CHICAGO, ILL.

BETHESDA-KYRKAN, CHICAGO, ILL.

EV. LUTH. MATTEUS-FÖRSAMLINGENS KYRKA, CHICAGO.

EV. LUTH. MATTEUS-FÖRSAMLINGENS PRÄSTGÅRD,
CHICAGO, ILL.

TRINITY LUTHERAN CHUPCH, MOLINE, ILL.

IMMANUEL ENGLISH LUTH. CHURCH, EAST MOLINE, ILL.

AUGUSTANA HOSPITAL, CHICAGO, ILL.

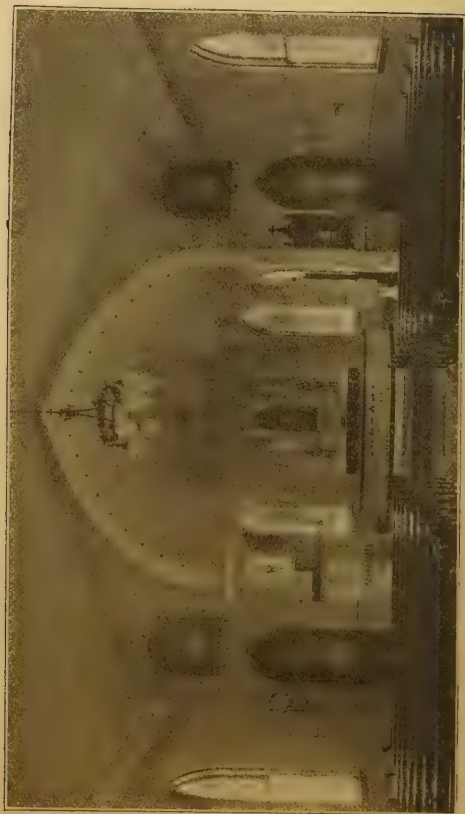

NEW NURSES' HOME, AUGUSTANA HOSPITAL, CHICAGO

Minnesota-konferensen

EV. LUTH. ST. PAUL-KYRKAN, ST. PAUL, MINN.

INTERIÖR AV KYRKAN I GROVE CITY, MINN.

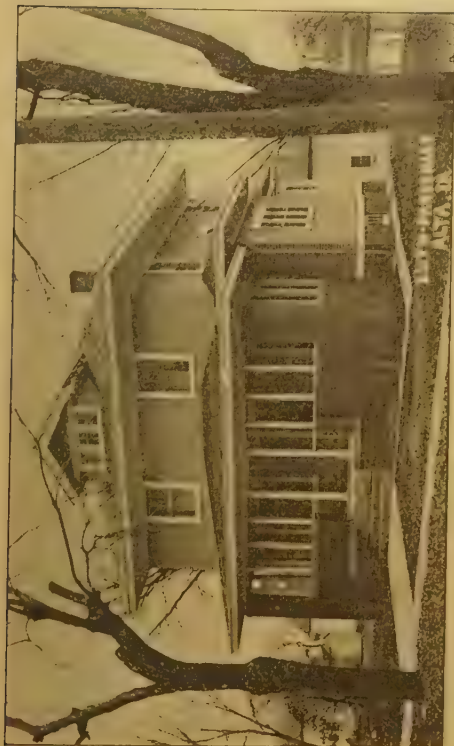

BETHANY HOME, DULUTH, MINN.

BEAVER VALLEY-FÖRSAMLINGENS KYRKA I VALLEY
SPRINGS, S. DAK.

Iowa-konferensen

SV. LUTH. FÖRSAMLINGENS I ALTA, IOWA, PASTORSBOSTÄLLE.

Kansas-konferensen

SV. EV. LUTH. BETHEL-FÖRSAMLINGENS I VILAS, KANSAS, KYRKA.

Nebraska-konferensen

GETTYSMANE LUTHERAN CHURCH, ONG, NEBR.

GETSEMANE LUTH. CHURCH, ONG, NEBR. INTERIÖR.

Superior-konferensen

KYRKA OCH PRÄSTHUS, ESCANABA, MICH.

New York-konferensen

LUTHERSKA ELEONORA-FÖRSAMLINGENS I BAYONNE,
N. J., RENOVERADE KYRKA.

LUTHERSKA WASA-FÖRSAMLINGENS I PORT RICHMOND,
STATEN ISLAND, N. Y., PRÄSTHUS.
(New Jersey-distriktet.)

New England-konferensen

SVENSKA LUTHERSKA KYRKAN, SOUTH MANCHESTER, CONN.

SVENSKA LUTHERSKA KYRKAN, SOUTH MANCHESTER, CONN.
INTERIÖR.

Honom, som förmår göra utöver allt, vida mer än vi begära eller tänka, efter den kraft, som verkar i oss, honom vare ära i församlingen genom Kristus Jesus bland alla släkten i evigheters evighet! Amen.

Ef. 3: 20, 21.

7

